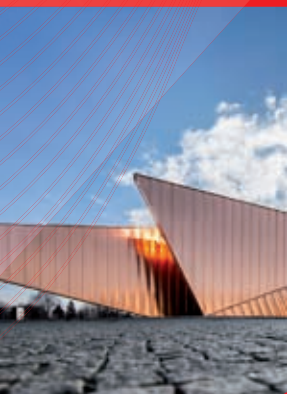

RAPORT
O STANIE
GMINY MIEJSKIEJ ŻORY

ZA 2019
ROK

fot. Anna Kołodziejska

Szanowni Mieszkańcy,

W tym roku pod raz drugi mam przyjemność przedstawić Państwu „Raport o stanie Gminy Miejskiej Żory”. Prezentowany dokument jest bogatym źródłem wiedzy o Żorach, pokazującym w przystępny, a jednocześnie przekrojowy sposób, w jakiej kondycji znajdowało się nasze miasto w 2019 roku.

W stosunku do poprzedniego roku, raport został wzbogacony o dodatkowe informacje, dotyczące różnych aspektów rozwoju i funkcjonowania miasta. Wyrażam nadzieję, że dokument ten pomoże Państwu lepiej poznać Żory, dostarczając jednocześnie odpowiedzi na nurtujące Państwa pytania, związane z codziennym funkcjonowaniem miasta w wielu obszarach.

Rok 2019 upłynął w Żorach pod znakiem ważnych, a zarazem kosztownych inwestycji, które znacząco wpływają na poprawę komfortu codziennego życia mieszkańców. Należy tutaj wymienić budowę nowoczesnego Centrum Przesiadkowego, nowej siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej, rozbudowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 w dzielnicy Rogoźna, stworzenie amfiteatru przy murach obronnych, kompleksowy remont alei Jana Pawła II, czy przebudowę wiaduktu na ulicy Nowopszczyńskiej. Każda z tych inwestycji przez lata będzie służyła żorzanom i sprawiała, że nasze miasto będzie dla Państwa bardziej przyjazną przestrzenią. Był to także rok pełny wyzwań m.in. na polu edukacji czy ochrony środowiska. Mierząc się z nimi poszukujemy rozwiązań, które w możliwie jak największym stopniu spełnią oczekiwania naszych mieszkańców.

Zachęcam Państwa do zapoznania się z raportem oraz zgłaszania uwag co do jego formy i treści. Postaramy się uwzględnić je przy tworzeniu podobnego raportu w kolejnych latach, tak, by jak najpełniej odpowiadał Państwa potrzebom i oczekiwaniom.

Waldemar Socha
Prezydent Miasta Żory

1. Charakterystyka Żor	7
1.1 Dokumenty strategiczne	9
2. Władze miasta.....	12
2.1 Rada Miasta Żory	14
3. Mieszkańcy	17
4. Finanse miasta	20
4.1 Żorski Budżet Obywatelski.....	27
5. Inwestycje.....	31
6. Infrastruktura	41
7. Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo	45
8. Przedsiębiorczość i rynek pracy.....	48
9. Ochrona środowiska	53
9.1 Jakość powietrza	55
9.2 Gospodarka odpadami	57
9.3 Edukacja ekologiczna	58
9.4 Pożar składowiska odpadów	60
9.5 Nielegalne składowisko odpadów chemicznych	60
10. Komunikacja publiczna	62
11. Spółki miejskie.....	64
11.1 Działalność PWiK Żory sp. z o.o.....	64
11.2 Działalność MZOZ w Żorach sp. z o.o.....	65
11.3 Działalność ZTK sp. z o.o.....	67
11.4 Działalność spółki Nowe Miasto	67
12. Zdrowie.....	73
13. Pomoc społeczna i sprawy społeczne.....	75
13.1 Zadania z zakresu pomocy społecznej	75
13.2 Działania na rzecz osób bezdomnych.....	82
13.3 Działania na rzecz seniorów	83
13.4 Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami	84
13.5 Inne działania na rzecz mieszkańców	90
14. Bezpieczeństwo	92
15. Edukacja	99
16. Kultura i ochrona dziedzictwa.....	99
16.1 Miejska Biblioteka Publiczna	101
16.2 Muzeum Miejskie	103
16.3 Miejski Ośrodek Kultury	104
16.4 Ochrona zabytków	106
17. Sport i rekreacja.....	108
18. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	111
18.1 Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych.....	113
19. Współpraca krajowa i międzynarodowa	115
20. Nagrody przyznawane przez miasto	116
21. Aktualne informacje o mieście	120
22. Załączniki	121

fot. Movie Master

1.

Charakterystyka Żor

Nowoczesne i przyjazne miasto, otwarte na potrzeby kreatywnych i przedsiębiorczych ludzi, którzy szukają miejsca do rozwoju w różnych dziedzinach – taką wizję Żor staramy się wcielać w życie już od wielu lat. Dzięki zaplanowanym i konsekwentnie realizowanym działaniom władz miasta, Żory to dziś doskonale miejsce do prowadzenia biznesu oraz do zamieszkania. Naszym ogromnym atutem jest świetna lokalizacja, która sprawia, że biznes lubi Żory. Dzięki temu można tutaj znaleźć pracę w firmach na terenie prężnie działającej i ciągle rozwijającej się Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. – jednej z najlepszych stref ekonomicznych na świecie. Mieszkańcy pracujący w innych miastach także nie muszą się martwić – z Żor naprawdę szybko można dotrzeć do najważniejszych miast województwa śląskiego, takich jak Katowice czy Gliwice. Z drugiej strony, mając ochotę odpocząć, pospacerować po górach, czy pojeździć na nartach, można sprawnie i w krótkim czasie dojechać do beskidzkich ośrodków rekreacyjnych, takich jak np. Wisła, Ustroń czy Szczyrk. Dojazd ułatwia bardzo dobra infrastruktura drogowa. Żory położone są przy autostradzie A1 łączącej południe Polski z północą kraju oraz niedaleko autostrady A4 łączącej wschód z zachodem. Dzięki temu mieszkając w Żorach można szybko dojechać w różne rejony naszego kraju, ale też np. do naszych sąsiadów z czeskiej Ostrawy. Nasze miasto

może pochwalić się najlepszym w regionie układem drogowym, dzięki czemu w Żorach niemal wcale nie stoi się w korkach! Jest to możliwe dzięki północnej obwodnicy miasta skomunikowanej z autostradą A1 i DK 81, która umożliwia płynny i bezpieczny przejazd przez miasto. Infrastrukturę komunikacyjną uzupełniają znajdujące się w odległości 65 km od Żor dwa lotniska – międzynarodowy i krajowy port lotniczy w Katowicach oraz międzynarodowy port lotniczy Ostrawa im. Leoša Janáčka – do obu lotnisk można szybko dojechać autostradą.

Żory to zadbane i zielone, a przy tym bardzo aktywne miasto o powierzchni 64,64 km². Znajdziecie u nas piękne tereny zielone, parki i stawy. To właśnie tu zaczynają się granice Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, czyli najciekawszego przyrodniczo zakątka Śląska. W Żorach nie można się nudzić, znajdziecie tu pełny atrakcji Park Wodny Aquarion, unikatowy Amerykański Park Rozrywki Twinpigs, multimedialne i zachwycające swoją architekturą Muzeum Ognia oraz łączące tradycję z nowoczesnością, zmodernizowane Muzeum Miejskie. Możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego mieszkańcom i gościom z innych miejscowości zapewniają też prężnie działające Miejski Ośrodek Kultury oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, a także Miejska Biblioteka Publiczna, która już teraz proponuje ofertę na miarę XXI wieku, a już niedługo będzie mogła rozwijać

się, dzięki zupełnie nowej siedzibie, w zrewitalizowanym budynku dawnego młyna elektrycznego.

Nasze miasto wyróżnia się w skali regionu tym, że liczba mieszkańców Żor z roku na rok rośnie i wynosi już niemal 62,5 tysiąca (dane GUS na 31.12.2018 r.). Dzieje się tak dlatego, że mieszkanie w Żorach po prostu się opłaca. Dzieci uczą się w nowoczesnych żłobkach, przedszkolach i szkołach. Dojechać do nich można za darmo autobusami Bezpłatnej Komunikacji Miejskiej. Miasto dba o wszystkie grupy mieszkańców. Rodziny wielodzietne wspiera przez program bardzo korzystnych zniżek w ramach „Karty Duża Rodzina”, dzieci mogą skorzystać z programów bezpłatnych szczepień przeciw meningokokom i HPV. Osoby starsze otrzymują zaś zniżki z „Kartą Seniora” a także mogą aktywnie spędzić czas w Dziennym Domu „Senior+”. Żory to także kompleksowy system opieki, dzięki któremu osoby niepełnosprawne w każdym wieku mogą liczyć na wsparcie m.in. w nowocze-

snym Ośrodku Wczesnej Interwencji oraz Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym. Ponadto mogą znaleźć pracę w wyjątkowym na skalę kraju Zakładzie Aktywności Zawodowej „Wspólna Pasja”, który m.in. zajmuje się utrzymaniem zieleni, prowadzi pracownię stolarską, rehabilitacyjną oraz cieszący się ogromną popularnością Bar Mleczny „Krówka” i ciągle rozszerza swoją działalność o nowe dziedziny.

W 2019 roku w Żorach wprowadzono program „Bezpłatne poniedziałki dla mieszkańców”, dzięki którym wszyscy mieszkańcy – niezależnie od statusu materialnego – mają szansę skorzystać z szerokiej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, proponowanej przez miejskie jednostki i instytucje. W ramach programu, żorzanie mogą bezpłatnie skorzystać m.in. z wejść do Parku Wodnego Aquarion, pod okiem instruktorów zagrać w siatkówkę, tenis stołowy lub badminton, rozwijać swoje pasje na warsztatach rękodzieła, czy oglądać filmy dla dzieci i dorosłych w kinie „Na Starówce”.

fot. Nowe Miasto

1.1

Dokumenty strategiczne

Rozwój naszego miasta oparty jest na konsekwentnej realizacji wizji, wytyczonej przez obowiązujące i w miarę potrzeb aktualizowane dokumenty strategiczne.

Strategia Rozwoju Miasta Żory 2020+ została przyjęta uchwałą Rady Miasta Żory nr 525/L/14 z dnia 25 września 2014 r. i jest podstawowym dokumentem planistycznym odzwierciedlającym myślenie o rozwoju lokalnym, jego celach oraz sposobach ich osiągnięcia. Wokół strategii organizowane są działania zmierzające do tego, aby Żory były atrakcyjnym miejscem do życia dla wszystkich mieszkańców i optymalnym środowiskiem do prowadzenia biznesu i rozwoju przedsiębiorczości. Podporządkowane są temu dwa główne cele strategiczne, tj. C1. Miasto konkurencyjne gospodarczo oraz C2. Atrakcyjne miejsce do życia. Wykonanie zapisów strategii polega

na opracowaniu listy przedsięwzięć (ujętych m.in. w budżecie miasta, wieloletniej prognozie finansowej czy innych dokumentach strategicznych) oraz podjęciu działań zmierzających do ich realizacji, poprzez pozyskanie na przykład zewnętrznego finansowania (ze środków unijnych, z budżetu państwa czy od inwestorów prywatnych). O skuteczności naszego samorządu w pozyskiwaniu środków zewnętrznych świadczy realizacja licznych projektów infrastrukturalnych oraz społecznych.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory do 2023 roku (LPR) to przyjęty uchwałą Rady Miasta Żory nr 362/XXX/17 z dnia 30 marca 2017 r. i powiązany ze strategią rozwoju miasta branżowy dokument strategiczny, wyznaczający kierunki działań dla wybranych obszarów, które charakteryzują się koncentracją problemów w sferze społecznej przestrzenno-

funkcjonalnej, technicznej czy gospodarczej. W sierpniu 2019 roku Rada Miasta Żory podjęła uchwałę zmieniającą Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory do 2023 roku. Dokument został uzupełniony o nowy projekt pn. „Remont kamienicy przy ul. Pszczyńskiej 9 wraz z możliwością przeznaczenia jej na cele społeczne”. Dało to zielone światło do ubiegania się o dofinansowanie na realizację ww. przedsięwzięcia ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w ramach poddziałania 10.2.2. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych – RIT.

LPR wyznacza dwa podobszary rewitalizacji: osiedle Gwarków z terenami przyległymi oraz Śródmieście wraz zachodnią częścią dzielnicy Kleszczówka. Głównym celem programu jest pobudzanie i wykorzystywanie energii i pomysłowości mieszkańców Żor na rzecz rozwoju osobistego, wspólnot lokalnych i całego miasta. Już w 2018 roku podpisano umowy o dofinansowanie z budżetu Unii Europejskiej i budżetu państwa oraz rozpoczęto realizację dla większości określonych w programie projektów rewitalizacyjnych, w tym odrestaurowania budynku PKP i starego młyna, który przeznaczony będzie na siedzibę nowoczesnej biblioteki, czy remont świetlicy „Wyspa” na os. Gwarków wraz z modernizacją boiska wielofunkcyjnego i utworzeniem placu zabaw. Prace toczyły się w 2019 roku i będą kontynuowane w 2020 roku.

Plan zrównoważonej mobilności dla miasta Żory

Plan mobilności jest dokumentem strategicznym, przyjętym uchwałą Rady Miasta Żory nr 376/XXXI/17 z 27 kwietnia 2017 roku, którego ce-

lem jest uporządkowanie polityki komunikacyjnej. Plan ma jednocześnie skoordynować działania, które mają zachęcić mieszkańców do wyboru alternatywnych wobec samochodu form przemieszczania się po Żorach. W 2019 roku zakończono realizację projektu związanego z budową nowoczesnego centrum przesiadkowego, integrującego transport autobusowy, rowerowy i samochodowy oraz drogi rowerowej, łączącej centrum miasta z osiedlami mieszkaniowymi i strefą ekonomiczną.

Strategia rozwoju elektromobilności w mieście Żory

W 2019 roku Miasto pozyskało dofinansowanie na przygotowanie „Strategii rozwoju elektromobilności w mieście Żory”. Dokument dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu GEPARD II – transport niskoemisyjny – Część 2) Strategia rozwoju elektromobilności.

Strategia jest odpowiedzią na konieczność realizacji celów wynikających z Planu Rozwoju Elektromobilności „Energia do przyszłości”, Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych oraz Ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych. Celem Strategii jest stworzenie warunków do rozwoju elektromobilności w mieście Żory w zgodności z opracowanym i przyjętym uchwałą Rady Miasta Żory nr 376/XXXI/17 z dnia 27 kwietnia 2017 r. Planem zrównoważonej mobilności miejskiej dla miasta Żory, a co za tym idzie realizacją wizji rozwoju miasta, w którym jest czyste powietrze, zmniejszony hałas i po którym mieszkańcy miasta i osoby przyjezdne poruszają się bezpiecznie, szybko i wygodnie.

fot. UM Żory

2.

Władze miasta

Waldemar Socha – Prezydent Miasta Żory

To jeden z niewielu włodarzy miast w Polsce, który sprawuje swoją funkcję już szóstą kadencję. Ukończył studia na Wydziale Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki. Jest także absolwentem studiów podyplomowych zorganizowanych przez Uniwersytet Śląski oraz University of Minnesota w zakresie restrukturyzacji zarządzania gminą na rzecz trwałego rozwoju regionu.

W 1998 roku został wybrany na Prezydenta Żor. Jest uznawany za jednego z najlepszych i najskuteczniejszych samorządowców w Polsce, czego potwierdzeniem jest przyznany mu przez magazyn Why Story tytuł „Lidera z powołania”.

Prezydent Miasta realizuje zadania wynikające z przepisów prawa oraz uchwał podejmowanych przez Radę Miasta Żory za pomocą pracowników Urzędu Miasta i miejskich jednostek. Prezydent Miasta jest przełożonym służbowym wobec swojego zastępcy, sekretarza, skarbnika oraz pełnomocników ds. infrastruktury, spraw społecznych oraz promocji, kultury i sportu.

Daniel Wawrzyczek – Zastępca Prezydenta Miasta

Prawnik, absolwent studiów podyplomowych w zakresie gospodarowania gruntami. Z Urzędem Miasta Żory związany od 1998 r. jako Zastępca Prezydenta Miasta (do 2010 r.), Doradca Prezydenta (2011-2014) i ponownie Zastępca Prezydenta Miasta (od 2014 r.) Inicjator umożliwienia osiedlania się w Żorach repatriantów ze wschodu. Przez dwie kadencje zajmował stanowisko Przewodniczącego Zarządu Międzygminnego Związku Komunikacyjnego z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju. Członek Wojewódzkiej Rady Programowej Śląskiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy. W Urzędzie Miasta odpowiada za wykonywanie zadań z zakresu: zarządzania kryzysowego, obronności i wojskowości, ochrony ludności, planowania przestrzennego, nabywania i zbywania nieruchomości, architektury i budownictwa oraz geodezji, kartografii i katastru.

Elżbieta Gicala – Sekretarz Miasta

Ukończyła studia licencjackie na kierunku administracja w Wyższej Szkole Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach oraz studia magisterskie uzupełniające na kierunku administracja w Wyższej Szkole Humanitas w Sosnowcu. Pracę w Urzędzie Miasta Żory rozpoczęła w 1984 r. na stanowisku inspektora. W 1998 r. została kierownikiem referatu kadr, a w 2008 r. awansowała na stanowisko Naczelnik Wydziału Organizacyjnego. Od lutego 2017 r. do stycznia 2020 r. zajmowała stanowisko Sekretarza Miasta, a następnie po 36 latach pracy w Urzędzie Miasta przeszła na emeryturę. Odpowiadała za właściwą organizację pracy urzędu, a także czuwała nad terminowością i prawidłowym tokiem wykonywanych w nim zadań.

Grażyna Zdziebło – Skarbnik Miasta

Ukończyła studia wyższe z zakresu finansów i bankowości na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, studia podyplomowe z zakresu samorządu terytorialnego na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz studia podyplomowe Akademia Liderów Samorządowych w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu. W Urzędzie Miasta Żory pracuje od 1998 r., zaś od 2003 r. zajmuje stanowisko Skarbnika Miasta. Zapewnia prawidłowe funkcjonowanie budżetu miasta i jego rachunkowości oraz czuwa nad zgodnością gospodarki finansowej miasta z obowiązującymi przepisami.

Anna Ujma – Pełnomocnik Prezydenta ds. Promocji, Kultury i Sportu

Absolwentka Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu i Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Aktualnie studiuje na Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej na kierunku Master of Business Administration. Dziennikarka, która została samorządowcem. Od ponad 8 lat związana z Urzędem Miasta Żory, gdzie pracę rozpoczęła jako Doradca Prezydenta. Aktualnie jest odpowiedzialna m.in. za nadzór nad jednostkami z dziedziny kultury i sportu, w tym: Miejską Biblioteką Publiczną, Muzeum Miejskim, Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, Miejskim Ośrodkiem Kultury oraz Żorskim Centrum Organizacji Pozarządowych. W Urzędzie Miasta ściśle współpracuje z Biurem Promocji, Kultury i Sportu. Jest także Ambasadorem projektu „Obywatelska Inicjatywa Uchwałodawcza 2.0”, realizowanego na terenie całego kraju.

Bronisław Pruchnicki – Pełnomocnik Prezydenta ds. Infrastruktury

Z wykształcenia magister inżynier chemik od 2011 r. pracujący w Urzędzie Miasta Żory, najpierw jako Doradca Prezydenta ds. Infrastruktury, a od 2017 r. jako Główny Specjalista, Pełnomocnik Prezydenta ds. Infrastruktury. Odpowiedzialny za wdrożenie idei Prezydenta Waldemara Sochy i uruchomienie w Żorach pierwszej w kraju, powszechnej Bezpłatnej Komunikacji Miejskiej. Odpowiada za koordynowanie zadań Gminy w zakresie infrastruktury miejskiej, inwestycji, inżynierii środowiska, gospodarki odpadami komunalnymi, zarządzania energią, zamówień publicznych i transportu publicznego.

Jacek Świerkocki – Pełnomocnik Prezydenta ds. Społecznych

Magister chemii, absolwent studiów podyplomowych w zakresie zarządzania oświatą, matematyki, informatyki oraz nadzoru pedagogicznego, w 2019 roku ukończył studia MBA. Od 2015 roku pracuje w Urzędzie Miasta Żory najpierw jako Doradca Prezydenta, a od 2017 r. jako Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Społecznych. Nadzoruje działanie wydziałów odpowiedzialnych za politykę społeczną, edukację i sprawy obywatelskie oraz pracę Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Zakładu Aktywności Zawodowej „Wspólna Pasja”, Miejskiego Domu Pomocy Społecznej w Żorach. Jest Przewodniczącym Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Radnym Sejmiku Śląskiego III, V i VI kadencji, gdzie przewodniczy Kapitulie Odznaki za Zasługi dla Województwa Śląskiego.

2.1

Rada Miasta Żory

Rada Miasta jest organem stanowiącym i kontrolnym gminy. Do jej zadań należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gmi-

ny, o ile ustawy nie stanowią inaczej. W skład Rady Miasta Żory wchodzi 23 radnych. W kadencji 2018-2023 Radę Miasta tworzą:

Piotr**Koszyła****Przewodniczący Rady Miasta Żory****Kazimierz****Dajka****Wiceprzewodniczący Rady Miasta Żory****Piotr****Huzarewicz****Wiceprzewodniczący Rady Miasta Żory****Kamil****Owczarek****Wiceprzewodniczący Rady Miasta Żory**

**Małgorzata
Celińska**

**Zbigniew
Krówka**

**Barbara
Fiedor**

**Grzegorz
Książek**

**Anna
Gaszka**

**Krzysztof
Kurek**

**Jolanta
Hrycak**

**Arkadiusz
Kuś**

**Jadwiga
Kempny**

**Andrzej
Lis**

**Władysław
Łukasiewicz**

**Dawid
Świerczek**

**Jerzy
Marciniak**

**Mieczysław
Jakubowski**

**Wojciech
Maroszek**

**Marcin
Gaj**

**Krzysztof
Mentlik**

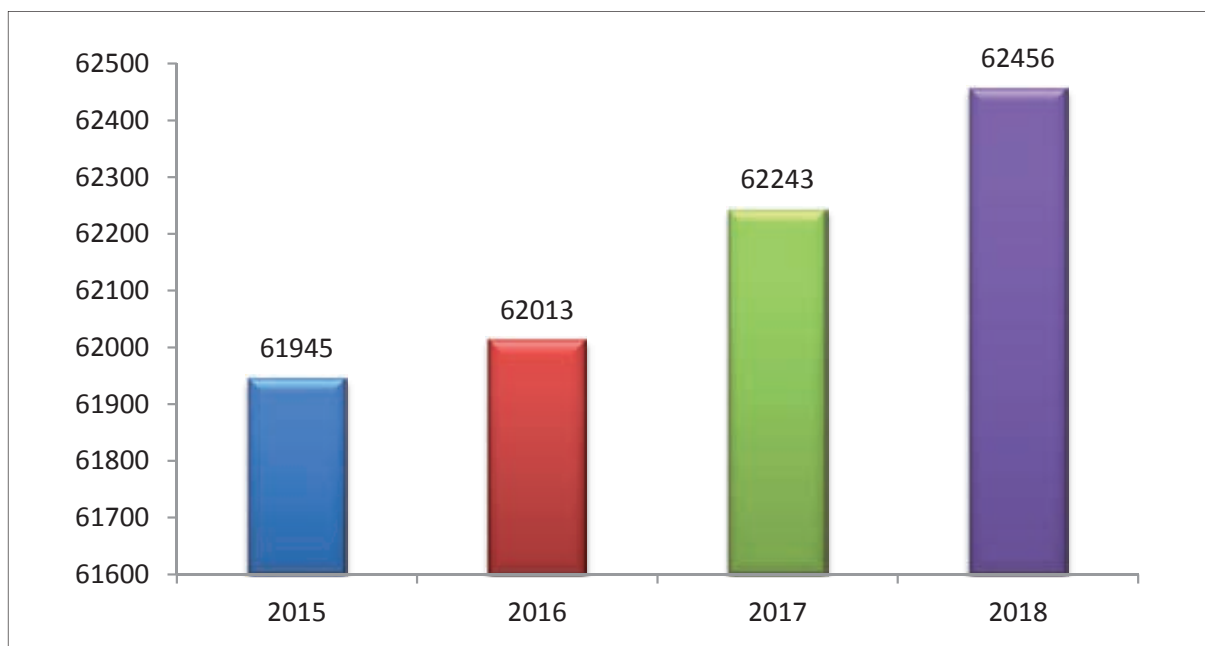
**Krzysztof
Hałacz**

**Michał
Miłek**

3.

Mieszkańcy

Liczba mieszkańców Żor. Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach

Według stanu na koniec 2019 roku, w Żorach na pobyt stały zameldowanych było 58 570 mieszkańców, a więc mniej niż rok wcześniej (58 756 ludzi na koniec 2018 roku). Ta liczba nie oddaje jednak rzeczywistej sytuacji w mieście i nie jest całkowitą liczbą osób zamieszkujących Żory. Nie obejmuje ona bowiem osób, które nie są w Żorach zameldowane – zarówno Polaków, jak i obcokrajowców. Bardziej miarodajne dane podaje GUS, wskazując, że Żory liczą już około 62,5 tysiąca mieszkańców. Warto podkreślić, że w ostatnich latach w innych miastach województwa śląskiego liczba mieszkańców sukcesywnie maleje, zaś w Żorach się zwiększa! Co więcej, według danych GUS w 2019 roku Żory były jedynym miastem na prawach powiatu w woje-

wództwie śląskim, w którym liczba mieszkańców wzrosła.

Stały od kilku lat wzrost liczby mieszkańców wynika zarówno z faktu, że ludzie chętnie przeprowadzają się do Żor, jak i z dodatniego salda przyrostu naturalnego, które również już od paru lat utrzymuje się w naszym mieście. W 2019 roku urodziło się 587, a zmarło 534 mieszkańców Żor. W tym samym czasie żorzanie 453 razy zawierali małżeństwa i 123 razy się rozwodzili.

Warto dodać, że do naszego miasta przybywa wielu obcokrajowców, którzy chcą tutaj mieszkać oraz pracować. Zgodnie z danymi na 31.12.2019 r., na pobyt stały i czasowy w Żorach zameldowanych było aż 1712 cudzoziemców. Oznacza to ogromny skok ilościowy, w stosunku do zaledwie

MIESZKAŃCY

Raport o stanie gminy za 2019 rok

205 cudzoziemców zameldowanych w Żorach rok wcześniej.

Wpływ na to ma przede wszystkim sytuacja na rynku pracy. W Żorach działa wiele zakładów pracy, które ciągle się rozwijają, a by było to możliwe potrzebują kolejnych pracowników. Z uwagi na to, że w Żorach praktycznie nie ma bezrobocia firmy te otworzyły się na zatrudnienie obcokrajowców – w tym przede wszystkim z Ukrainy. Trudno podać dokładną liczbę Ukraińców pracujących w Żorach, jednak zgodnie z szacunkami podanymi przez ZUS mogą oni stanowić nawet aż 10% ludności naszego miasta (około 6 000 osób). Dlatego też ważne jest prowadzenie działań, ułatwiających im aklimatyzację w Żorach.

Na dużą liczbę cudzoziemców wybierających Żory na miejsce za-

mieszkania pozytywny wpływ ma także otwarta postawa władz miasta. Dzięki przychylności Prezydenta Miasta Żory w 2019 roku do Żor przyjechały kolejne 4 rodziny repatriantów – w sumie 10 osób. Zamieszkały one w lokalach przy ul. Szeptyckiego i Gwarków. W sumie na mocy uchwały Rady Miasta zobowiązaliśmy się w latach 2017 – 2020 zapewnić warunki do zasiedlenia na terenie Gminy Żory 54 repatriantom z terytorium obecnej Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Tadżykistanu, Republiki Turkmenistanu, Republiki Uzbekistanu albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej oraz członkom ich najbliższych rodzin. Do końca 2019 roku do Żor przyjechały łącznie już 33 rodziny repatriantów, pochodzących z Kazachstanu, Uzbekistanu,

Liczba mieszkańców Żor z podziałem na dzielnicę (osoby zameldowane na pobyt stały).
Źródło: UM Żory.

azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej i Armenii.

Obszar Żor podzielony jest na 15 dzielnic. Najwięcej mieszkańców liczą: Osiedle Sikorskiego, Osiedle Księcia Władysława, Osiedle Pawlikowskiego i Osiedle Powstańców Śląskich, zaś najmniej żorzan mieszka w dzielnicach: Osiny, Kleszczów i Baranowice. W każdej z dzielnic działają Rada i Zarząd Dzielnic, które współpracują z władzami miasta po to, by potrzeby wszystkich mieszkańców były jak najlepiej rozpoznawane i zaspokajane. Informacje o składach Rad i Zarządów Dzielnic, ich siedzibach oraz danych kontaktowych można znaleźć w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) pod adresem: <http://bip.zory.pl/?c=16189>.

Prognozuje się, że w przyszłości Żory – tak jak wszystkie miasta w naszym kraju – będą musiały zmierzyć się

z wyzwaniami, jakie przynosi starzenie się społeczeństwa. Dziś jednak żorzanie są stosunkowo młodym społeczeństwem na tle innych miast województwa śląskiego. Średni wiek mieszkańców zameldowanych na pobyt stały (stan na 31.12.2019 r.) to 44 lata. Dla porównania rok wcześniej wynosił on 43,5 lat, a według danych na 31.12.2015 r. były to 42 lata. Obecnie udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Żor wynosi 19,7%. W wieku produkcyjnym jest 57,4% mieszkańców, zaś w wieku poprodukcyjnym 22,9%.

Mieszkańcy Żor są coraz bardziej mobilni, ponieważ przybywa u nas samochodów. Według stanu na koniec 2019 roku w naszym mieście zarejestrowanych było 48 238 pojazdów, co oznacza wzrost o 4,5 tysiąca pojazdów w ciągu jednego roku.

foto. MOK Żory

Żorska Wiosna Młodości

4.

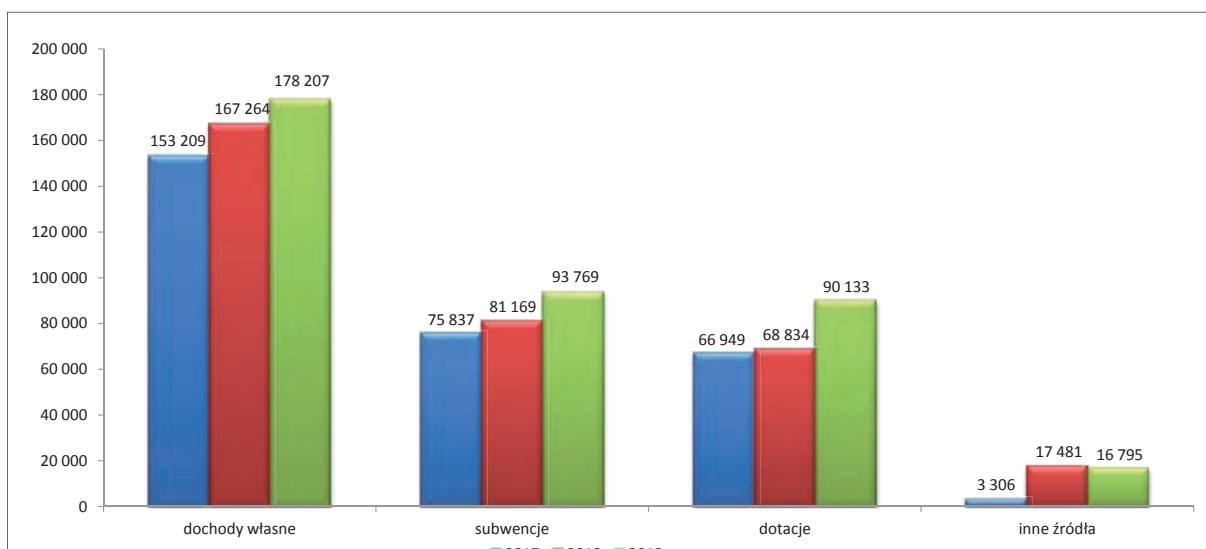
Finanse miasta

2019 rok był kolejnym, który przyniósł w Żorach znaczący wzrost dochodów budżetowych. Wyniosły one aż 378 904 454,64 zł, co oznacza, że w stosunku do poprzedniego roku zwiększyły się one o ponad 44 mln zł, czyli aż o 13,2%.

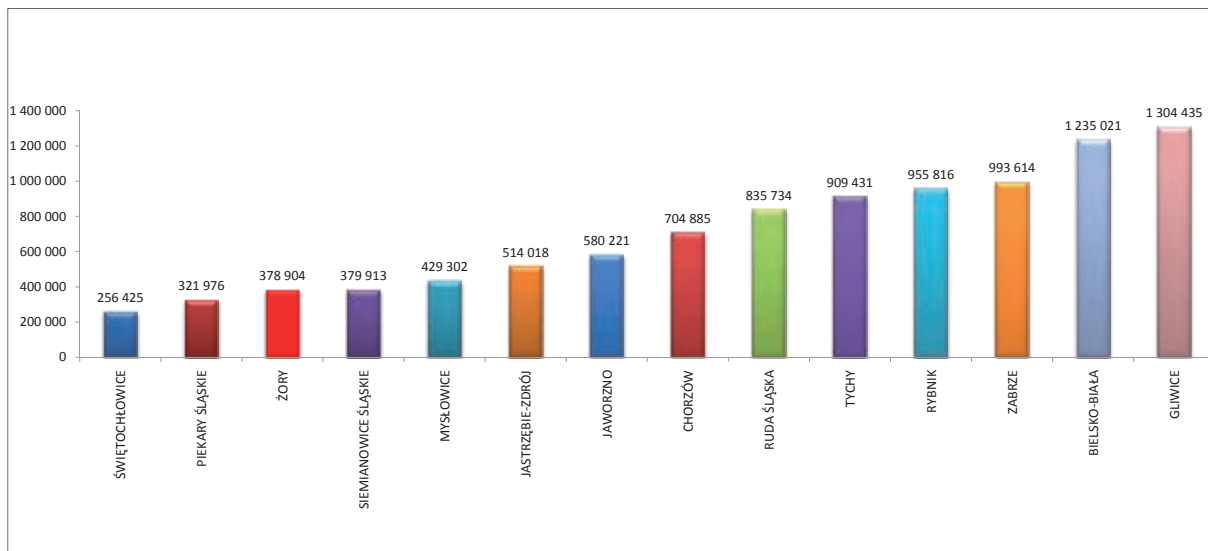
Duży wpływ miał na to wzrost dochodów własnych gminy, które w porównaniu z 2018 rokiem były większe o prawie 11 mln zł. Na takie zwiększenie się dochodów własnych złożyły się przede wszystkim: udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych (wzrost o 5,3 mln zł) i podatku od nieruchomości (wzrost o 1 mln zł), opłata za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych (wzrost o 1,2 mln zł), odpłatne nabycie prawa własności oraz prawa użyt-

kowania wieczystego nieruchomości (wzrost o 3 mln zł) oraz dochody z majątku – najem i dzierżawa (wzrost o 700 tys. zł).

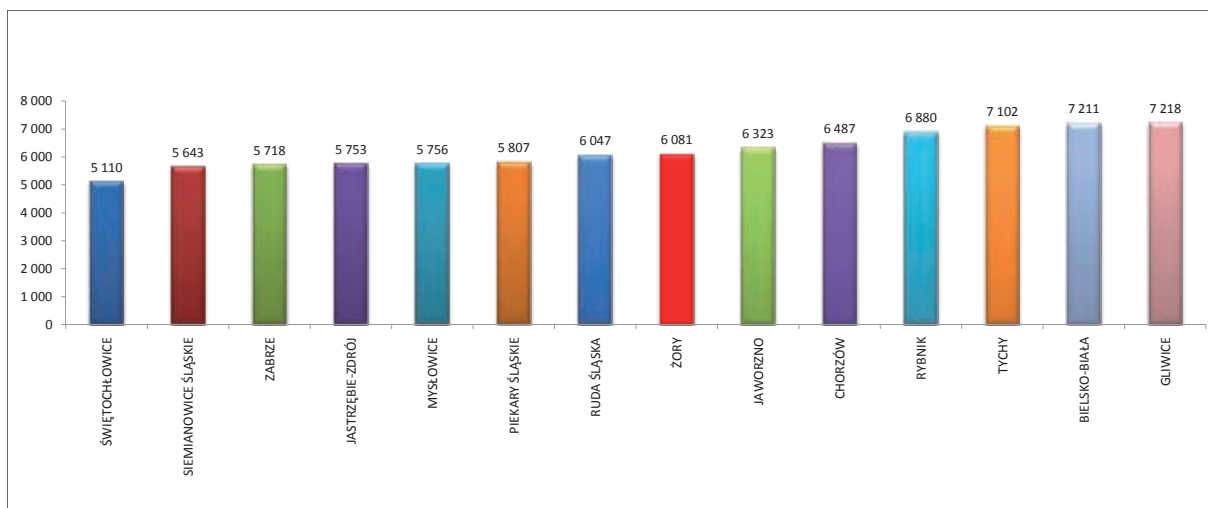
W 2019 roku budżet miasta Żory zasiły także środki pozyskane z Unii Europejskiej. Ich wysokość była podobna jak rok wcześniej i wyniosła 16,8 mln zł. Środki te przeznaczono na realizację wielu projektów, zmieniających nasze miasto, o których więcej będzie można przeczytać w kolejnych rozdziałach niniejszego raportu. Warto zaznaczyć, że znacząco, bo o ponad 12,6 mln zł w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosły subwencje należne miastu. Zwiększyły się także o ponad 21,2 mln zł dotacje celowe, w tym ponad 17 mln zł w Dziale Rodzina (m.in. świadczenia 500+).

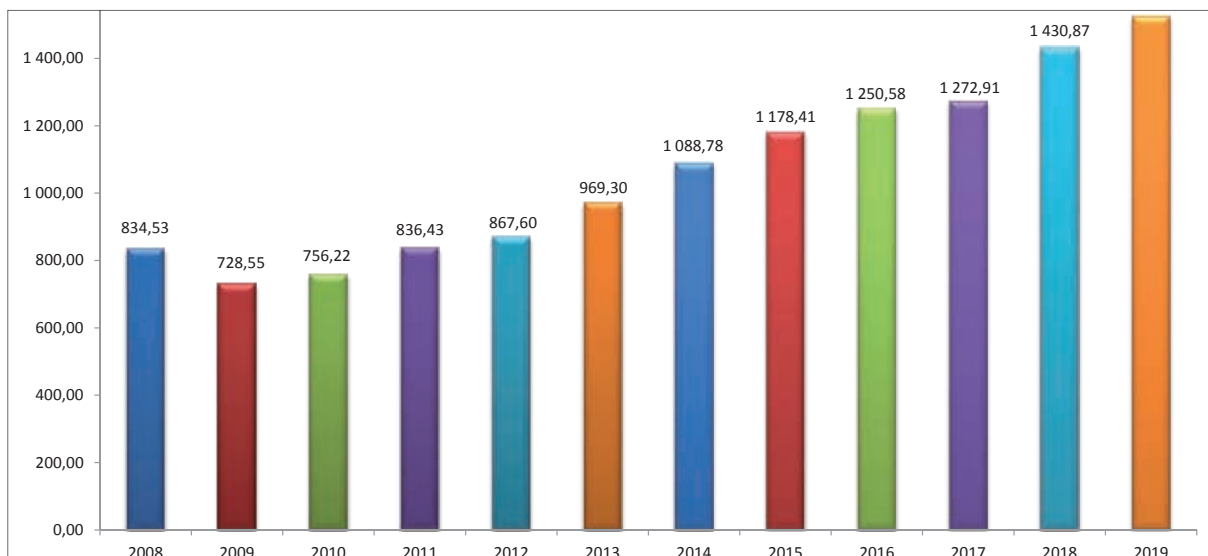
Struktura dochodów w latach 2017-2019 (w tys. zł). Źródło: UM Żory

Dochody w 2019 roku na tle innych śląskich miast (w tys. zł). Źródło: UM Żory

Dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Źródło: UM Żory

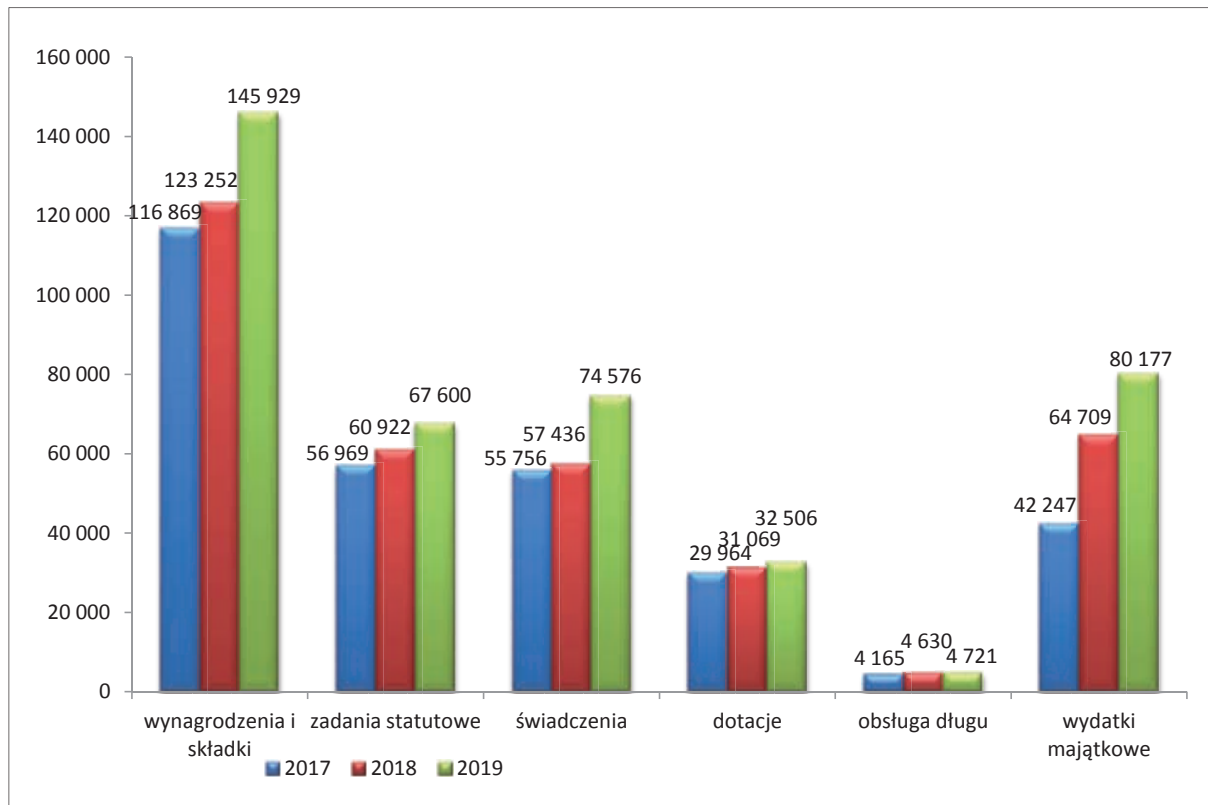
Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2008-2019. Źródło: UM Żory

FINANSE MIASTA

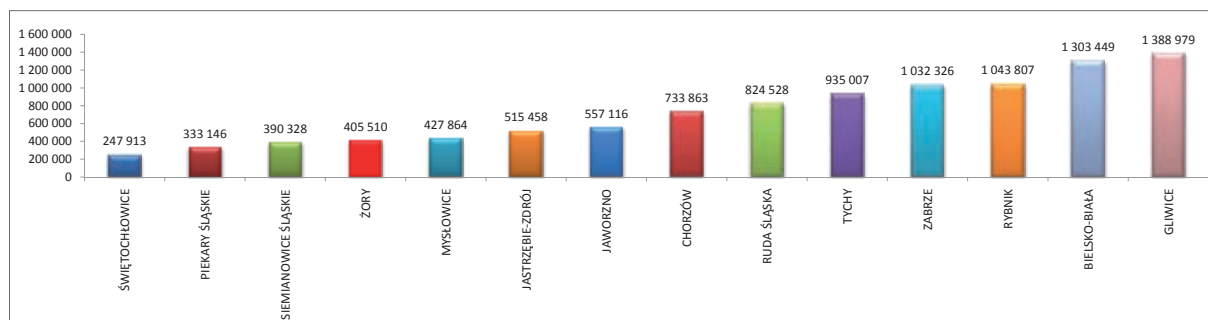
Raport o stanie gminy za 2019 rok

Wydatki miasta w 2019 roku wyniosły ogółem 405 509 821,62 zł, co oznacza wzrost o ponad 63,4 mln zł w stosunku do 2018 roku. Największy wzrost odnotowano w wydatkach bieżących – ponad 48 mln zł. W wydatkach ma-

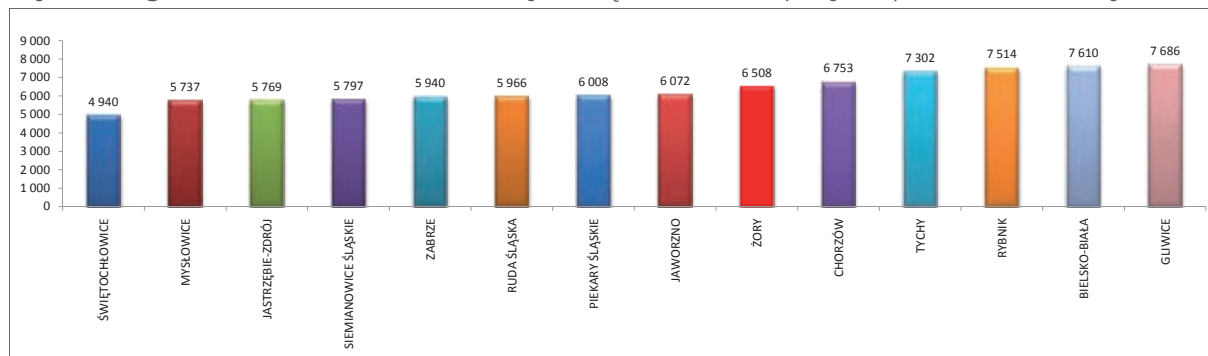
jątkowych wydatki wzrosły o ponad 15,4 mln zł. Ogółem wydatki majątkowe w 2019 roku wyniosły ponad 80,2 mln zł (15,5 mln zł więcej niż w roku poprzednim), co w strukturze wydatków ogółem stanowiło 19,8%.

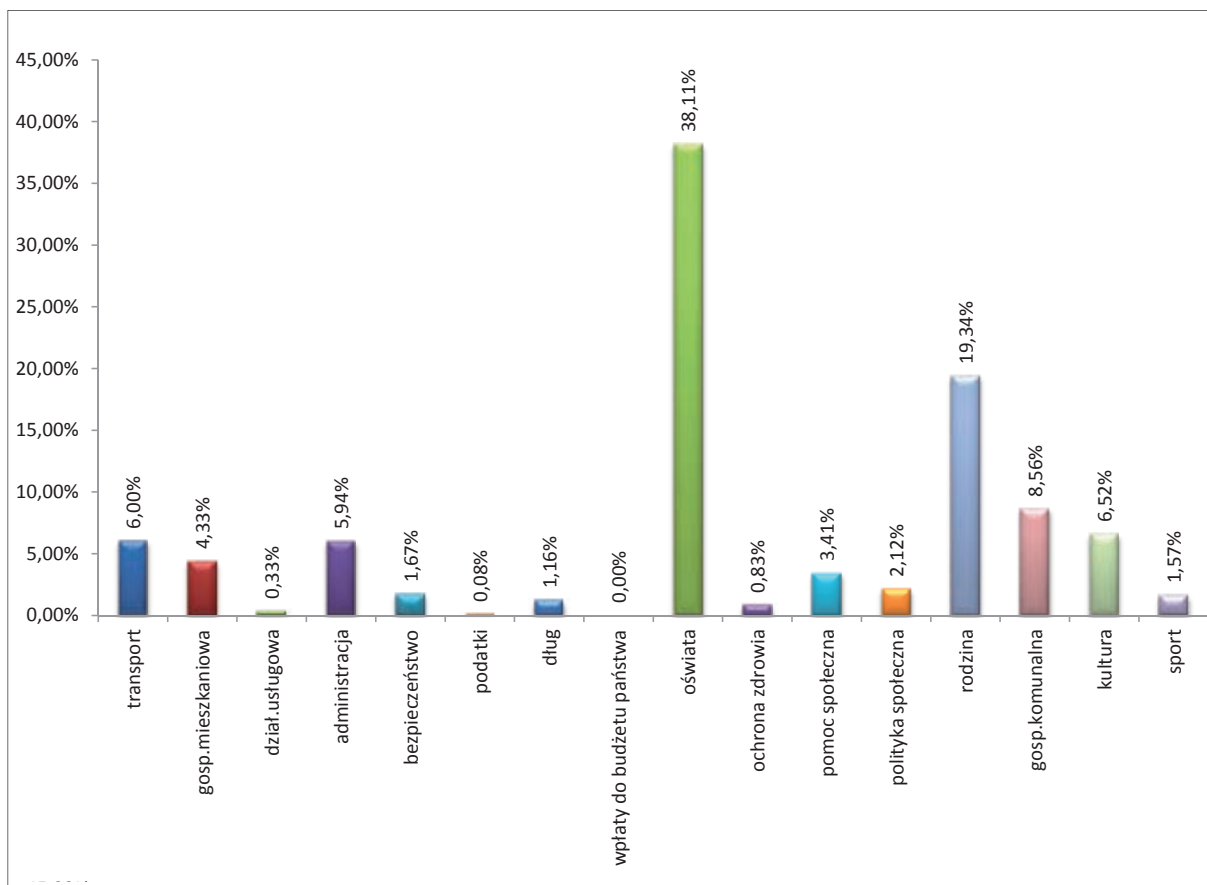
Struktura wydatków w latach 2017-2019 (w tys. zł). Źródło: UM Żory

Wydatki ogółem w 2019 roku na tle innych śląskich miast (w tys. zł). Źródło: UM Żory

Wydatki ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Źródło: UM Żory

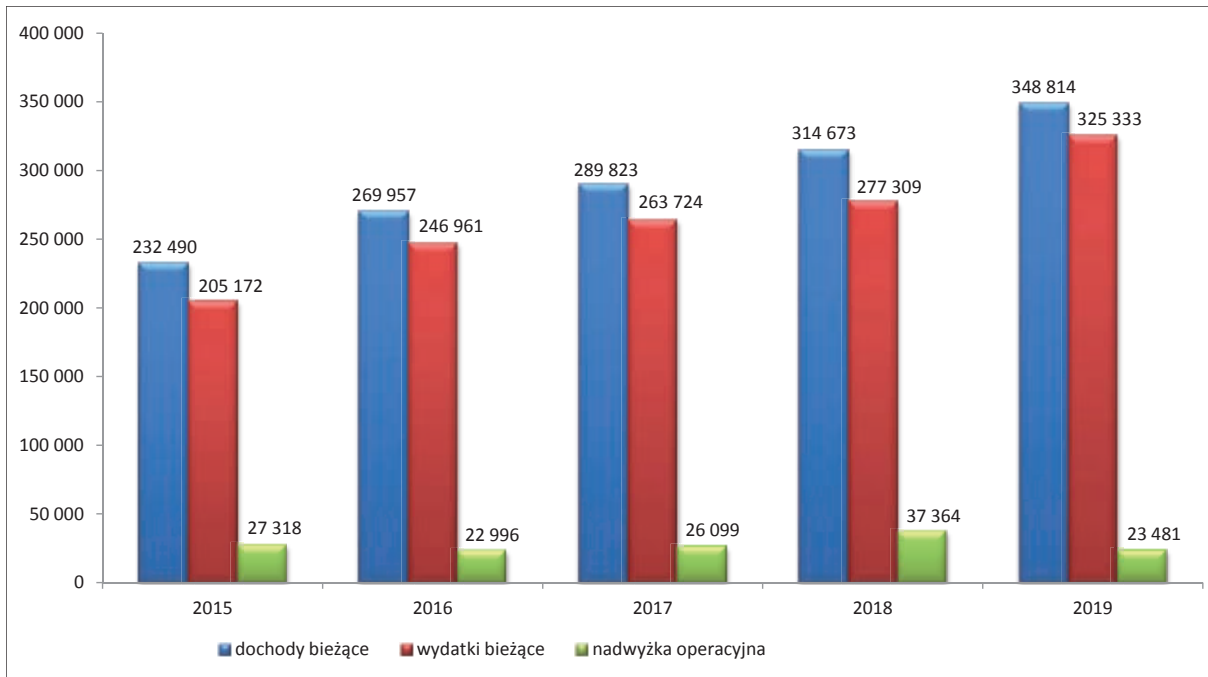
Udział wydatków działami w wydatkach ogółem. Źródło: UM Żory

Największa część wydatków z budżetu miasta przeznaczona została na dział: oświata – 38,11%, rodzina (w tym program Rodzina 500+) – 19,34% oraz gospodarka komunalna – 8,56%.

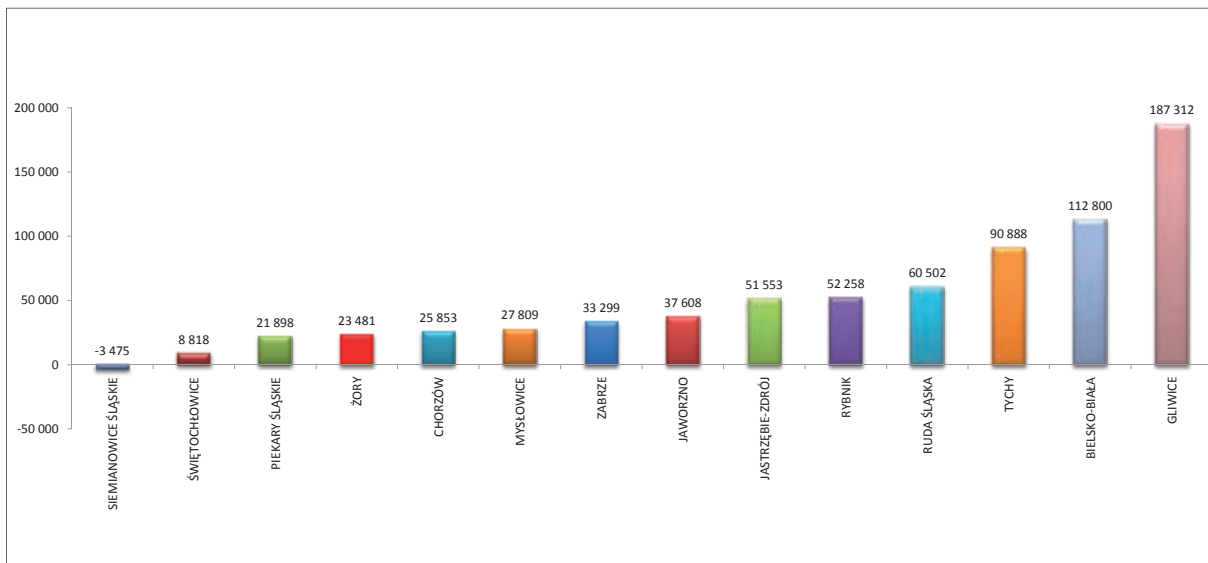
W 2019 roku dochody bieżące wzrosły o 10,8% zaś wydatki bieżące o 17,3% w odniesieniu do 2018 roku. Wypracowana nadwyżka operacyjna wyniosła prawie 23,5 mln zł i zmalała w stosunku do rekordowego 2018 roku o 13,8 mln zł. Warto podkreślić, że był to już kolejny rok, w którym w naszym mieście osią-

gnięta została nadwyżka operacyjna w znacznej wysokości.

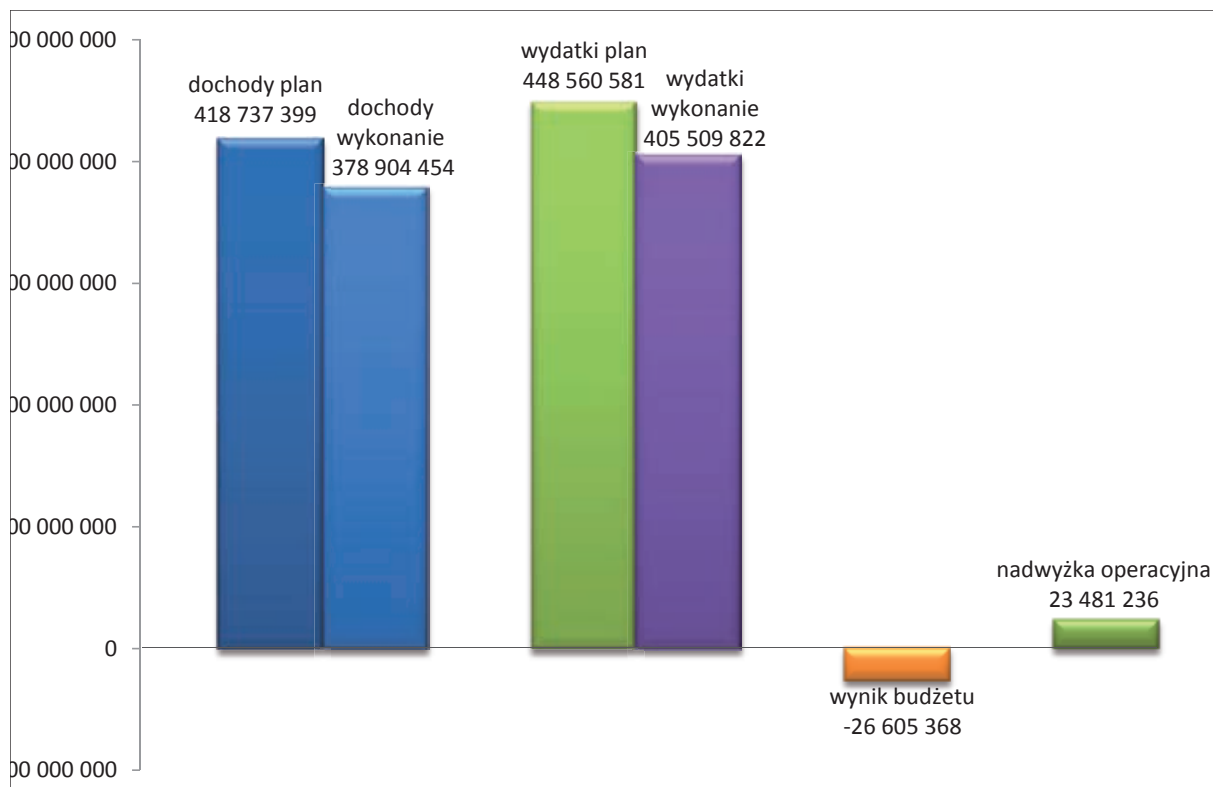
Jedną z najważniejszych form finansowania inwestycji we współczesnym świecie jest korzystanie z kredytów. To praktyka tak powszechna, że w zasadzie każda większa inwestycja – zarówno prywatna jak i miejska – powstaje dzięki finansowaniu dłużnemu (w formie kredytu lub emisji obligacji). W minionych latach korzystanie z kredytów pozwoliło zrealizować w naszym mieście wiele ambitnych projektów inwestycyjnych. Wynikająca z tego faktu wysokość zadłuże-

Nadwyżka operacyjna w latach 2015-2019 (w tys. zł). Źródło: UM Żory

Nadwyżka operacyjna w 2019 roku na tle innych śląskich miast (w tys. zł). Źródło: UM Żory

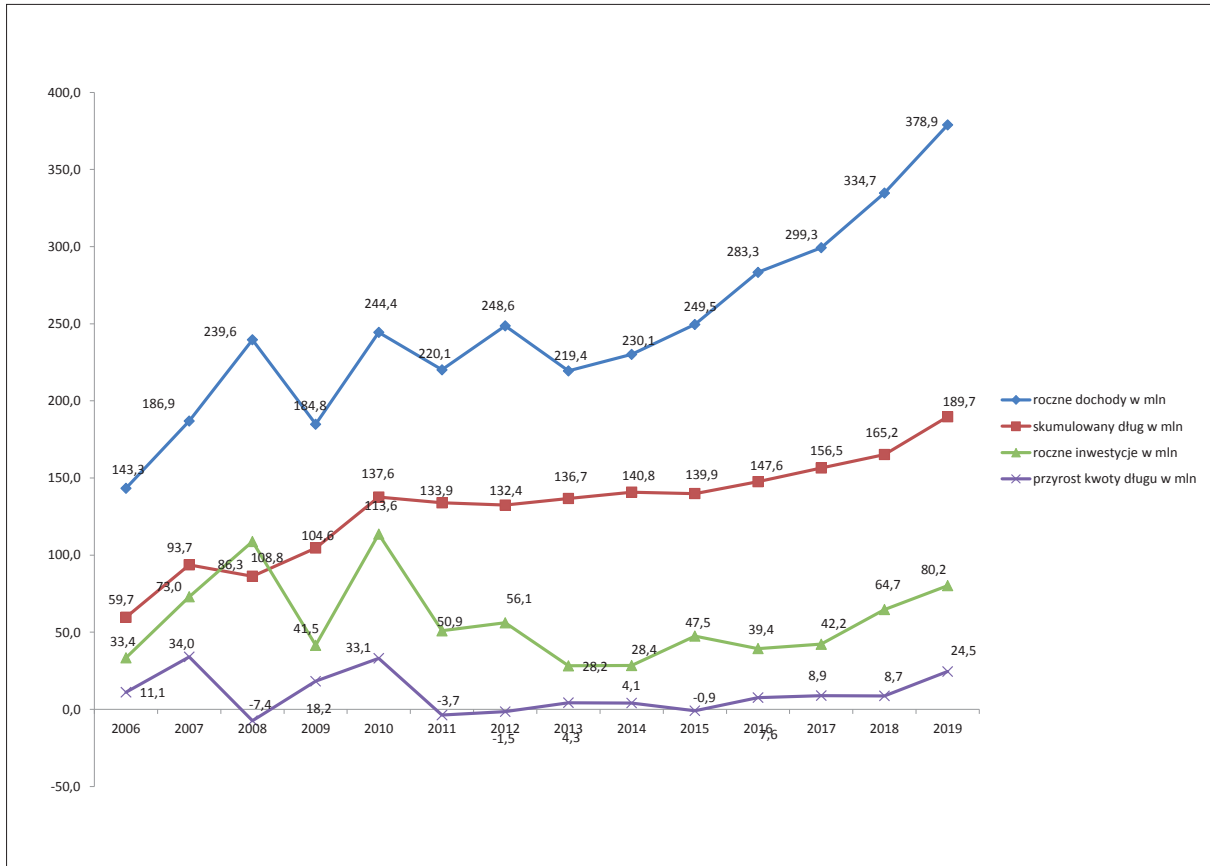
Wynik finansowy w 2019 roku

nia Żor na koniec 2018 roku wyniosła 189,7 mln zł (bez umów wsparcia). Oznacza to, że w ciągu roku zadłużenie wzrosło o 24,5 mln zł. Wraz z umowami wsparcia całkowite zadłużenie wynosi natomiast 325,6 mln zł. Warto jednak zestawić wysokość zadłużenia z rocznymi dochodami miejskiego

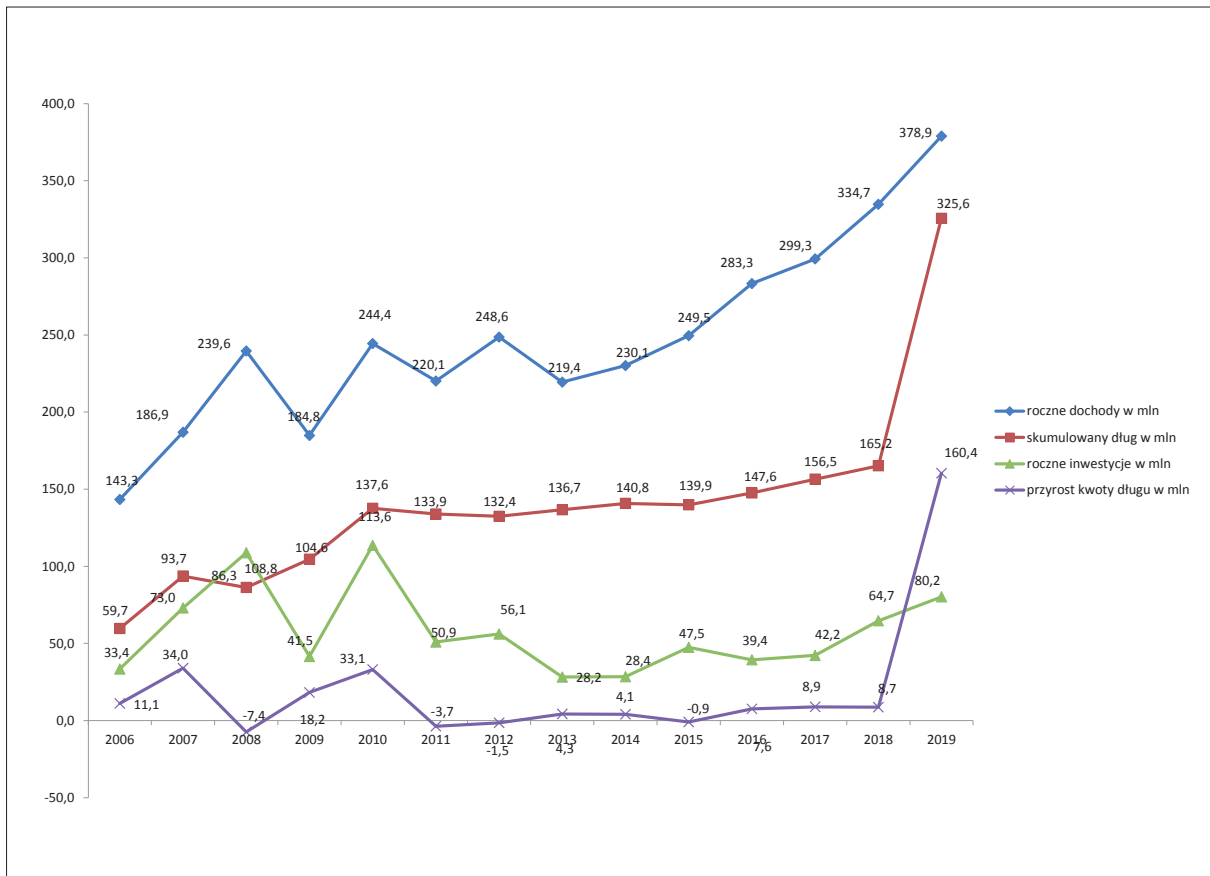
budżetu, które w tym czasie wyniosły 378,9 mln zł. Obecnie przez miasto zaciągane są głównie pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, co jest przejawem gospodarności, gdyż aż 40 % z sumy pożyczki może zostać później umorzona.

FINANSE MIASTA

Report o stanie gminy za 2019 rok

Dług inwestycyjny w latach 2006-2019 bez umów wsparcia. Źródło: UM Żory

Dług inwestycyjny w latach 2006-2019 z umowami wsparcia. Źródło: UM Żory

4.1

Żorski Budżet Obywatelski

ŻORSKI BUDŻET OBYWATELSKI

Corocznie tworząc i realizując budżet miasta zarówno Prezydent, jak i Rada Miasta starają się w możliwie dużym stopniu odpowiedzieć na potrzeby i oczekiwania mieszkańców Żor. Dlatego też plany rozwojowe tworzone są z uwzględnieniem głosu żorzan. Już kilka lat temu wprowadzono w naszym mieście mechanizm obywatelskiego współdecydowania o samorządzie w postaci budżetu partycypacyjnego w dzielnicach miasta. To formuła budżetu obywatelskiego, w ramach której mieszkańcy poszczególnych dzielnic mogą zdecydować na jakie inwestycje zostaną przeznaczone pieniądze w ich najbliższym otoczeniu. W 2019 roku w ramach budżetu partycypacyjnego każda z 15 żorskich dzielnic miała do dyspozycji po 102 000 zł. Podczas spotkań przeprowadzonych przez Rady i Zarządy Dzielnic wyłoniono około 50 zadań – od niewielkich, po te bardzo znaczące, które następnie zostały zrealizowane. Wśród zrealizowanych przedsięwzięć warto wymienić: remont chodnika przy ul. Bankowej, zagospodarowanie przestrzeni zielonych m.in. w dziel-

nicach Korfantego i Księcia Władysława, doposażenie placów zabaw i montaż małej architektury czy remont siedziby LKS Rój. Warto dodać, że dzielnice dysponują także osobnymi środkami finansowymi przekazanymi im przez miasto na bieżące działania.

2019 rok był także pierwszym rokiem, w którym obowiązkiem miast na prawach powiatu – a więc także Żor, stało się wprowadzenie ogólnomiejskiego budżetu obywatelskiego. Konieczność podjęcia uchwały w sprawie Żorskiego Budżetu Obywatelskiego przez Radę Miasta Żory wynikała ze zmiany przepisów ustawy o samorządzie gminnym. Art. 5a tej ustawy nałożył na rady gminy obowiązek określenia w drodze uchwały wymagań, jakie powinien spełniać projekt budżetu obywatelskiego.

Zagadnienia te uregulowała w naszym mieście uchwała nr 116/VIII/19 Rady Miasta Żory z dnia 13.06.2019 r. w sprawie: Żorskiego Budżetu Obywatelskiego. Na jej podstawie rozpoczęto realizację procedury ŻBO 2020, w tym zebrano i zweryfikowano pro-

jekty zgłoszone przez mieszkańców Żor. Projekty można było zgłaszać w terminie od 20 lipca **do 5 sierpnia 2019 r.** do północy w następujący sposób:

- w formie papierowej w Biurze Podawczym Urzędu Miasta Żory przy Rynku 9 lub al. Wojska Polskiego 25, w godzinach urzędowania lub listownie na adres Urzędu; o dacie złożenia wniosku w terminie decyduje data jego doręczenia przez operatora pocztowego do siedziby Urzędu;
- w formie elektronicznej za pośrednictwem dedykowanej platformy pn. „E-Żory”, dostępnej pod adresem **zory-ekonsultacje.eboi.pl**;
- w przypadku osób, którym rodzaj niepełnosprawności uniemożliwia złożenie wniosku – za pośrednictwem Mobilnego Urzędnika, po uprzednim kontakcie telefonicznym z Urzędem Miasta Żory.

Każdy mieszkaniec mógł zgłosić **jeden projekt dzielnicowy oraz jeden projekt ogólnomiejski**. By pomóc mieszkańcom oszacować wartość projektu Biuro Promocji, Kultury i Sportu opracowało **cennik miejski pn. „Zaprojektuj miasto”**. **Ostatecznie mieszkańcy zgłosili ponad 60 projektów dzielnicowych i ogólnomiejskich**, które trafiły do członków Zespołu Weryfikującego. Ten poddał je 3-etapowej ocenie. Polegała ona na sprawdzeniu, czy przy składaniu wniosku spełnione zostały warunki formalne, czy proponowane przedsięwzięcie jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa oraz planami, programami i strategiami, które przyjęło i realizuje Miasto, a ostatnim etapem była weryfikacja, czy propozycje mieszkańców są wykonalne technicznie. Po weryfikacji prowadzono rozmowy z wnio-

skodawcami w celu wprowadzenia poprawek w projektach, zmiany ich zakresu, dostosowania wyceny czy połączenia projektów tożsamyh.

Wydział Nadzoru Prawnego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach w dniu 9 września 2019 r. powiadomił o wszczęciu postępowania nadzorczego w sprawie stwierdzenia nieważności ww. uchwały. W związku z uwagami przygotowano i uchwalono nową uchwałę dotyczącą Żorskiego Budżetu Obywatelskiego. W związku z uchwaleniem Uchwały Nr 155/XI/19 Rady Miasta Żory z dnia 26.09.2019r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr 116/VIII/19 Rady Miasta Żory z dnia 13 czerwca 2019 r. postępowanie nadzorcze zostało umorzone. Na podstawie nowej uchwały podjętej przez Radę Miasta możliwe było kontynuowanie prac w związku z procedurą ŻBO 2020, z uwzględnieniem projektów już zgłoszonych przez mieszkańców.

Pojawiły się jednak kolejne zastrzeżenia dotyczące zgodności uchwały z obowiązującymi przepisami. Poprawiona uchwała została unieważniona przez Nadzór Prawny Wojewody Śląskiego w zakresie § 16 ust. 2 zał. nr 1 w zakresie wyrazu PESEL i w § 17 ust. 7 zał. nr 1 w zakresie wyrazu PESEL oraz w § 17 ust. 9 zał. nr 1. Pomimo uchylenia części zapisów uchwały możliwe było kontynuowanie procedury Żorskiego Budżetu Obywatelskiego i przeprowadzenie głosowania.

Głosowanie mieszkańców odbyło się w terminie **od godz. 7:30 w dniu 5 listopada 2019 r. do godz. 15:30 w dniu 20 listopada 2019 r.** **Mieszkańcy mogli zdecydować, czy chcą zagłosować tradycyjnie na formularzu papierowym czy też przez Internet na formularzu elektronicznym. Głosowanie internetowe**

odbywało się przez dedykowaną platformę, dostępną pod adresem zory-ekonsultacje.eboi.pl. Głosowanie papierowe odbywało się w dwóch punktach, usytuowanych w siedzibach Urzędu Miasta Żory. W głosowaniu mieszkańcy wybrali do realizacji 18 zgłoszonych projektów, w tym 1 projekt ogólnomiejski i 17 dzielnicowych.

Na projekty ogólnomiejskie oddano w sumie 749 głosów, a na dzielnicowe 745 głosów. Oznacza to frekwencję w skali miasta na poziomie około 1,2%. Wśród projektów ogólnomiejskich najwięcej głosów otrzymał „Żorski Ogród Społecznościowy” – projekt stanowiący połączenie wniosków złożonych przez Joannę Kisielewską i Annę Nowacką. Wartość tego projektu to 250 000,00 zł.

W żorskich dzielnicach uznanie mieszkańców zyskały następujące projekty:

- **Księcia Władysława – Tajemniczy ogród**, wnioskodawca: Mateusz Buksa wartość: 100 000,00 zł,
- **Kleszczówka – Modernizacja Parku Strzelnica w Żorach**, wnioskodawca: Ludwika Bielak, wartość: 100 000,00 zł,
- **700-lecia Żor – Ekologiczny plac zabaw w Parku Miejskim**, wnioskodawca: Janusz Janik, wartość: 100 000,00 zł,
- **Zachód – Chodnik wraz ze ścieżką rowerową przy al. Wojska Polskiego**, wnioskodawca: Henryk Kowalczyk, wartość: 100 000,00 zł,
- **Korfantego – Strefa rekreacji**, projekt stanowi połączenie wniosków złożonych przez: Jana Ogiermana, Mieczysława Borowca, Dorotę Szmyt, Stefana Drożdża, Dominika Krusberskiego, Ireneusza Jagusia i Stanisławę Drewicz, wartość: 100 000,00 zł,
- **Osiny – Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na ul. Spółdzielczej**, wnioskodawca: Grzegorz Gardynik, wartość: 100 000,00 zł,
- **Pawlikowskiego – Rozbudowa istniejącego placu zabaw na os. Pawlikowskiego w rejonie bloku nr 20**, wnioskodawca: Agnieszka Szpryngier, wartość: 68 142,00 zł
- **Sikorskiego – Zielona Aleja**, wnioskodawca: Katarzyna Rutkowska, wartość: 100 000,00 zł,
- **Powstańców Śląskich – Stworzenie bezpiecznego wybiegu dla psów**, wnioskodawca: Zdzisław Skórzak, wartość: 50 000,00 zł,
- **Rogoźna – Budowa boiska wielofunkcyjnego**, projekt stanowi połączenie wniosków złożonych przez: Teresę Michalik i Jerzego Michalika, wartość: 100 000,00 zł,
- **Kleszczów – Renowacja nawierzchni boiska piłkarskiego**, wnioskodawca: Piotr Frysz, wartość: 100 000,00 zł
- **Rowień-Folwarki – Modernizacja i doposażenie placu zabaw Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9**, wnioskodawca: Aleksandra Majos, wartość: 99 380,00 zł,
- **Baranowice – Budowa dzielnicowego placu zabaw**, wnioskodawca: Krzysztof Mentlik, wartość: 100 000,00 zł.

Z niewykorzystanych kwot przeznaczonych na realizację projektów dzielnicowych utworzony został bonus za frekwencję w wysokości 282 478,00 zł. Te środki zostały rozdysponowane wśród dzielnic, w których frekwencja w głosowaniu była najwyższa. W ramach bonusu wybrane do realizacji zostały następujące projekty:

- **Osiny – Bezpieczne Osiny**, wnioskodawca: Marcin Broda, wartość: 100 000,00 zł,
- **Kleszczów – Budowa chodnika o szerokości 2 m przy ul. Skotnica**, wnioskodawca: Mariola Ordon, wartość: 100 000,00 zł,
- **Rowień-Folwarki – Wykonanie projektu budowlanego pełnowymiarowego boiska piłkarskiego wraz z oświetleniem**, zapleczem socjalno-szatniowym i parkingiem, wnioskodawca: Krzysztof Majos, wartość: 62 024,63 zł,
- **Kleszczów – Budowa progów zwalniających na ul. Wodnej**, wnioskodawca: Marek Marcisz, wartość: 6 400 zł.

Pozostała kwota 14 053,37 zł pozostała nierozdysponowana, ze względu na brak projektów spełniających kryteria zawarte w uchwale. Te środki zostają przesunięte na realizację zadań wyłonionych w ramach procedury Żorskiego Budżetu Obywatelskiego w kolejnym roku budżetowym.

Realizacja zwycięskich projektów przewidziana została na 2020 rok. W przypadku projektów wymagających doprecyzowania, na etapie realizacji organizowane są spotkania pomiędzy wnioskodawcami a odpowiednimi pracownikami Urzędu Miasta Żory, w tym w szczególności z przedstawicielami Wydziału Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji.

Podczas realizacji procedury Żorskiego Budżetu Obywatelskiego pojawił się szereg problemów, zarówno natury prawnej, jak i technicznej. Problemy prawne wynikały z bardzo różnych możliwości interpretacji zapisów przepisów art. 5a ustawy o samorządzie gminnym. Uregulowania ustawowe dotyczące budżetu obywatelskiego były nowością, przez

co dość długo trwało wypracowanie orzecznictwa przez organy nadzoru. W przypadku Żor kwestie te skutkowały wszczęciem przez Wydział Nadzoru Prawnego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach postępowania nadzorczego w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały Rady Miasta Żory, a następnie stwierdzeniem częściowej nieważności znowelizowanej uchwały (w zakresie wymagalności numeru PESEL).

Problemy natury prawnej przełożyły się także na problemy techniczne, związane z realizacją całej procedury ŻBO. Pierwotny zarys uchwały zakładał bowiem głosowanie wyłącznie elektroniczne (w tym także w punktach konsultacyjnych) oraz konieczność weryfikacji mieszkańców za pomocą numeru PESEL, co miało gwarantować miarodajność wyników i eliminować możliwość manipulacji nimi poprzez wielokrotne głosowanie tych samych osób (PESEL jest numerem unikalnym, ściśle przypisanym do danej osoby). Takie założenia zostały jednak zakwestionowane, co wymusiło znaczne zmiany w samej uchwale oraz narzędziach technicznych potrzebnych do jej realizacji. Konieczna była bardzo poważna zmiana sposobu funkcjonowania platformy elektronicznej zory-ekonsultacje.eboi.pl, pozwalająca na zakładanie konta oraz głosowania bez konieczności podawania numeru PESEL. Wiązało się to ze znacznym nakładem pracy ze strony programistów pracujących dla firmy wdrażającej platformę, a w konsekwencji także opóźnieniami w realizacji całej procedury. Konieczne stało się również zapewnienie odpowiednich punktów do głosowania w formie papierowej – zdecydowano o ich uruchomieniu w siedzibie Urzędu Miasta Żory.

5.

Inwestycje

W Żorach w każdym roku realizowane są różnorodne projekty inwestycyjne. Są to zarówno małe, choć ważne dla lokalnej społeczności działania jak np. remonty chodników, jak i ogromne przedsięwzięcia, oddziałujące na całe miasto, a nawet region. W tym rozdziale przedstawiamy krótko najważniejsze inwestycje realizowane w Żorach w 2019 roku. Wśród zakończonych inwestycji należy wymienić następujące:

- **Budowa Centrum Przesiadkowego** wraz ze ścieżką rowerową w ramach projektu „Mobilni Żorzanie – systemowe rozwiązania w zakresie mobilności miejskiej”. Nowoczesny i przyjazny dla pasażerów obiekt, będący jedną z architektonicznych wizytówek naszego miasta został oddany do użytku we wrześniu 2019 roku. Dzięki realizacji projektu, na który miasto pozyskało środki z Unii Europejskiej powstało nie tylko Centrum Przesiadkowe, odpowiadające na potrzeby pasażerów komunikacji publicznej, ale również droga rowerowa wzdłuż al. Jana Pawła II, łącząca centrum miasta, osiedla i miejsca pracy. Ponieważ Centrum Przesiadkowe to miejsce przyjazne dla miłośników jednośladów, na jego terenie znajduje się wypożyczalnia rowerów miejskich GeoVelo. Mieszkańcy mogą też skorzystać ze strefy „Kiss&Ride” – tu kierowca zatrzymuje się, by pożegnać i pozostawić pasażera. Projekt „Mobilni Żorzanie – systemowe rozwiązania

w zakresie mobilności miejskiej” otrzymał dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 7 092 336,10 zł. Koszt inwestycji to: **14 915 415,45 zł.**

- **Nowa siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żorach.** Powstała w budynku dawnego Młyna Elektrycznego przy ul. Rybnickiej dzięki rewitalizacji tego budynku w ramach projektu pn. „Kolej przedsiębiorczości – rewitalizacja obiektów i przestrzeni dworca PKP i dawnego Młyna Elektrycznego w Żorach – etap II Spółdzielnia Kultury”. Remont samego budynku został zakończony, trwają jednak prace związane z jego wyposażeniem. Projekt polega na modernizacji budynku dawnego młyna elektrycznego i przystosowaniu jego pomieszczeń na cele społeczno-kulturalne. Planowane główne funkcje zrewitalizowanego obiektu to między innymi: biblioteka, czytelnia, przestrzeń wystawiennicza, sala wielofunkcyjna, pokoje cichej pracy, inkubator dla wolnych zawodów wraz z pracowniami dla twórców i kawiarnia. Powstająca tam biblioteka będzie mogła poszczycić się licznymi multimedialnymi rozwiązaniami i nowoczesnym wystrojem, stając się nie tylko miejscem realizującym potrzeby czytelników, ale też dającym możliwość miłe-

fot. Marta Rapacz-Mahmoud

Nowa siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej

go spędzenia czasu. Projekt „Kolej przedsiębiorczości – rewitalizacja obiektów i przestrzeni dworca PKP i dawnego Młyna Elektrycznego w Żorach – etap II Spółdzielnia Kultury” otrzymał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w wysokości 7 073 228,72 zł oraz z budżetu państwa w wysokości 832 144,56 zł. Koszt inwestycji to: **12 556 655,83 zł.**

- **Przebudowa skrzyżowania Drogi Krajowej nr 81 z ul. Familijną w Żorach – etap I.** W ramach tej inwestycji wykonane zostały pasy włączenia i wyłączenia na DK 81. Wiązało się to z przesunięciem ekranów i bu-

dową wyjazdu z ulicy w kierunku Żor. Realizacja tego przedsięwzięcia spowodowana była budową centrum logistycznego w bezpośrednim sąsiedztwie. Koszt inwestycji to: **1 928 029,24 zł.**

- **Zaprojektowanie i wybudowanie sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ul. Kościuszki DK-81 z ul. Pukowca i ul. Młyńską w Żorach** to kolejna inwestycja związana z poprawą bezpieczeństwa na drogach. W ramach tego przedsięwzięcia wykonano projekt, zdemontowano istniejącą sygnalizację na przejściu dla pieszych oraz wybudowano zupełnie nową sygnalizację świetlną w tym miejscu. Nowe światła objęły wszystkie ulice dochodzące do skrzyżowania tj. Ko-

ścieszki, Pukowca i Młyńską, dzięki czemu usprawniono przejazd. Koszt inwestycji to: **253 257,00 zł.**

- **Przebudowa alei Jana Pawła II** objęła cały odcinek od skrzyżowania z ul. Towarową do skrzyżowania z al. Zjednoczonej Europy, na którym wyrównano szerokość jezdni do 6 m oraz wykonano utwardzone pobocze o szerokości 1,5 m. Powstała zatoka autobusowa wraz z przystankiem i chodnikiem przy skrzyżowaniu z ul. Spółdzielczą oraz nowe przejście dla pieszych. Dodatkowo, na całym remontowanym odcinku drogi, wymienione zostały krawężniki. Na wysokości przystanku Bajerówka od strony os. Sikorskiego wykonana została zatoka postojowa dla autobusów oraz zatoka autobusowa przy przystanku. Nowa nawierzchnia wymalowana oznakowaniem poziomym zwiększa komfort jazdy wszystkich kierowców. Koszt inwestycji to: **2 798 483,70 zł.**

- **Budowa Otwartych Stref Aktywności.** Siłownie plenerowe, nowoczesne place zabaw dla dzieci, stoły do gry w szachy i warcaby oraz ławeczki, na których można odpocząć w cieniu – to wszystko można znaleźć w dwóch Otwartych Strefach Aktywności, które w listopadzie 2019 roku powstały w naszym mieście. Otwarte Strefy Aktywności (OSA) to nowy program rozwoju infrastruktury sportowej Ministerstwa Sportu i Turystyki. W ramach tego programu w naszym mieście powstały dwie wielopokoleniowe przestrzenie rekreacyjne – w Zielonym Jarze przy ul. Boryńskiej oraz przy ul. Prawniczej, za siedzibą Powiatowego Urzędu Pracy. W żorskich OSA-ch można skorzystać z siłowni pod chmurką, wyposażonych w sześć urządzeń, takich jak:

piechur/biegacz, wahadło, wyciąg górny, wyciskanie siedząc, orbitrek oraz wioślarz. Dla najmłodszych przygotowano bezpieczne place zabaw z piaszczystym podłożem, gdzie dzieci mogą skorzystać z linowej piramidy wspinaczkowej oraz zestawów sprawnościowych z drabinkami, ściankami, podestami i rurami do zjeżdżania. W sąsiedztwie placów zabaw i siłowni znajdują się „strefy relaksu” wyposażone w stoły do gry w szachy i warcaby, tablice edukacyjne z alfabetem Braille’a, ławeczki, kosze na śmieci oraz stojaki na rowery. Koszt inwestycji to: 307 257,62 zł, z czego 100 000,00 zł stanowi dofinansowanie z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, a pozostałe środki pochodzą z budżetu miasta.

- **Przebudowa i rozbudowa budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Biskupa 38, 40 w Żorach** dla zabezpieczenia 10 lokali mieszkalnych przeznaczonych dla Repatriantów. W zupełnie odnowionym budynku znajdują się nie tylko mieszkania dla kolejnych repatriantów, którzy przyjadą do naszego miasta z terytorium obecnej Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Tadżykistanu, Republiki Turkmenistanu, Republiki Uzbekistanu albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej, ale też ponownie zagości tutaj lokal gastronomiczny prowadzony przez Zakład Aktywności Zawodowej ZPU „Wspólna Pasja”. Będzie to drugi po Barze Mlecznym Krówka lokal prowadzony przez ZAZ. Koszt inwestycji to: **2 566 964,84 zł.**

fot. UM Żory

Centrum Przesiadkowe w Żorach

• **Budowa otwartej wielofunkcyjnej przestrzeni rekreacyjnej na osiedlu Korfantego.** To realizowana etapami inwestycja, w ramach której powstanie przyjazna mieszkańcom w różnym wieku przestrzeń, służąca do odpoczynku, ale też aktywnego spędzania czasu wolnego. Koszt inwestycji to: **236 106,72 zł.**

W 2019 roku miasto prowadziło także wiele inwestycji, których realizacja ze względu na skalę przedsięwzięcia nie jest możliwa w ciągu jednego roku. Część z nich było prowadzonych i zakończyły się już lub zakończą niebawem w 2020 roku, a część dopiero się rozpoczęła i będzie kontynuowana w najbliższych latach.

• **Rozbudowa szkoły w dzielnicy Rogoźna** – to inwestycja rozpoczęta w 2018 roku, jednak ogromną część prac wykonano w 2019 roku, by już na początku 2020 roku dzieci mogły rozpocząć naukę w nowej części szkoły. Budynek Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 w Żorach został rozbudowany, a nowa część została dołączona do już istniejącej od południowo-zachodniej strony. Nowy budynek składa się z czterech kondygnacji, a jego powierzchnia to 3186,70 m². W rozbudowanym obiekcie powstało aż jedenaście sal lekcyjnych, sala gimnastyczna wraz z szatniami, toaletami i prysznicami, świetlica, szatnie, pokój nauczycielski oraz toalety. Inwestycja obję-

fot. UM Żory

Szkoła w dzielnicy Rogoźna

ła również budowę drogi pożarowej i zagospodarowanie terenu otaczającego szkołę. Co ważne, szkoła jest przystosowana dla osób z niepełnościami, dzięki zainstalowaniu w niej windy oraz innych udogodnień. Wielkim atutem nowego budynku jest nowoczesny wygląd oraz przestronne sale lekcyjne, z dużymi, panoramicznymi oknami. Sale są nie tylko ładne, ale i świetnie wyposażone, ponieważ pojawiły się w nich nowoczesne pomoce naukowe. Rozbudowę szkoły w Rogoźnej w całości sfinansowała Gmina Miejska Żory. Koszt inwestycji to: **11 677 463,47 zł**.

- **Amfiteatr pod murami obronnymi.** W ramach projektu pn. „Reno-

wacja murów obronnych i przeznaczenie ich fragmentu na cele kulturalne” w naszym mieście powstała zupełnie nowa przestrzeń, idealna do organizacji plenerowego spektaklu teatralnego czy koncertu muzyki poważnej. Przez cały 2019 rok trwała renowacja zabytkowych murów obronnych przy ul. Ogrodowej i Bramkowej. Inwestycja została zakończona na początku 2020 roku. Oprócz odnowienia samych fortyfikacji wykonane zostało przebicie, pozwalające przejść na drugą stronę muru, gdzie odtworzona została sucha fosa i fragment uliczki przymurnej. Powstała tam również drewniana kładka, pozwalająca na zniwelowanie różnicy poziomu terenu i poko-

nanie suchej fosy. Spadek terenu został zaś wykorzystany do stworzenia amfiteatru, w którym będzie można w przyszłości organizować różnego rodzaju przedsięwzięcia kulturalne i edukacyjne. Miasto pozyskało na ten cel dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 1 311 866,48 zł oraz z budżetu państwa w wysokości 154 337,23 zł. Koszt inwestycji to: **2 999 991,42 zł.**

- **Rewitalizacja dworca kolejowego w Żorach.** W ramach projektu pn. „Kolej przedsiębiorczości – rewitalizacja obiektów i przestrzeni dworca PKP i dawnego Młyna Elektrycznego w Żorach – etap I (PKP)” już niedługo owego blasku nabierze XIX-wieczny żorski dworzec kolejowy. Obiekt zostanie zrewitalizowany oraz przebudowany tak, by pełnił nie tylko podstawowe funkcje, niezbędne do obsługi ruchu kolejowego, ale też w inny sposób na co dzień służył mieszkańcom

miasta. Oprócz poczekalni dla pasażerów, toalet i kas biletowych w zmodernizowanych wnętrzach powstaną także: lokal gastronomiczny, strefa dla dzieci oraz sale wielofunkcyjne. Budynek dworca będzie wykorzystywany na cele społeczne – będą w nim działały m.in. Centrum Integracji Społecznej oraz Centrum Aktywności Lokalnej, których celem będzie wspieranie rozwoju różnych form aktywności zawodowej, edukacyjnej oraz społecznej klientów pomocy społecznej. Ciekawym przedsięwzięciem będzie z pewnością także planowana świetlica dla matek z małymi dziećmi i osób starszych zaangażowanych w opiekę. Koszt inwestycji to: **6 255 000,00 zł.**

- **Przebudowa wiaduktu w ciągu ul. Nowopszczyńskiej w Żorach** rozpoczęła się w 2019 roku. Po awarii fragmentu płyty wiaduktu, przez którą w jezdni powstawała dziura, wykonana została szczegółowa ekspertyza sprawdzająca stan tech-

fot. Kamil Sławiński

Amfiteatr pod murami obronnymi

niczny całego wiaduktu. Wykazała ona, że płyta żelbetowa jest w złym stanie i konieczna jest jej całkowita wymiana. Dlatego też konieczne było przeprowadzenie remontu, podczas którego wzmocniona zostanie m.in. stalowa konstrukcja obiektu oraz podpory. Przebudowa wiaduktu odbywa się w dwóch etapach - najpierw remontowany jest jeden pas ruchu, a następnie drugi. W tym czasie samochody osobowe i komunikacja autobusowa mogą korzystać z wiaduktu, ale ruch na nim odbywa się wahadłowo. Na realizację projektu pn. „Przebudowa wiaduktu w ciągu ul. Nowopyszczyńskiej w Żorach” miasto pozyskało dofinansowanie z Ministerstwa Infrastruktury ze środków rezerwy ogólnej, utworzonej z przeznaczeniem na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu w wysokości 50% wartości inwestycji. Koszt inwestycji to: **6 915 046,69 zł.**

- **Rozbudowa Zespołu Szkół Ogólnokształcących przy ul. Powstańców w Żorach o halę sportową z łącznikiem i zapleczem socjalno-technicznym** wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu oraz przebudową i odtworzeniem infrastruktury sportowej. W ramach projektu pn. „Budowa hali sportowej wraz z zapleczem techniczno-szatniowym i łącznikiem przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Żorach” istniejący budynek Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Karola Miarki w Żorach zostanie rozbudowany o nowy budynek hali sportowej, wraz z zapleczem techniczno-szatniowym. Realizacja tej inwestycji planowana jest na lata 2019-2020. Na ten cel pozyskano

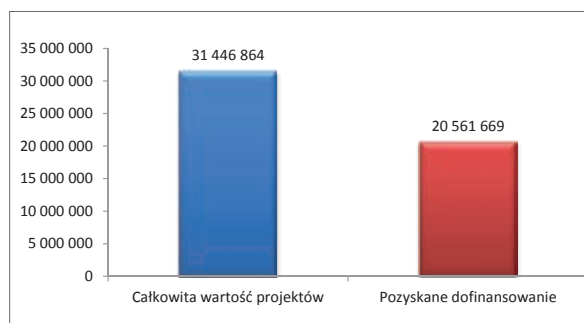
dofinansowanie w ramach programu Ministerstwa Sportu i Turystyki „Sportowa Polska – program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej” w wysokości 2 500 000,00 zł. Koszt inwestycji to: **8 450 000,00 zł.**

- **Przebudowa i rozbudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 5 w Żorach** przy ul. Strażackiej 6. Koszt inwestycji to: **2 906 493,25 zł.**
- **Rozbudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 6 w Żorach** w Dzielnicy Kleszczów wraz z wewnętrznymi instalacjami (c.o., wod-kan, klimatyzacji, wentylacji mechanicznej, elektrycznej). Koszt inwestycji to: **6 332 276,33 zł.**
- **Budowa zaplecza techniczno-szatniowego hali sportowej przy Zespole Szkół nr 3 w Żorach.** Realizacja projektu pn. „Budowa zaplecza sanitarno-szatniowego dla hali sportowej zlokalizowanej przy Zespole Szkół nr 3 w Żorach” planowana jest na lata 2019-2020. Na ten cel pozyskano dofinansowanie w ramach programu Ministerstwa Sportu i Turystyki „Sportowa Polska – program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej” w wysokości 475 000,00 zł. Przypomnijmy, że hala przy ZS3 została wybudowana w 2016 roku, również dzięki wsparciu ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki – Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. Koszt inwestycji to: **1 250 000,00 zł.**
- **Budowa drogi ul. Familijnej w Żorach.** Koszt inwestycji to: **1 855 917,33 zł.**

Żory dynamicznie się zmieniają, a w każdym roku w naszym mieście realizowane są inwestycje, które służą naszym mieszkańcom oraz gościom. Realizacja niektórych z nich napotyka jednak na trudności, których rozwiązanie wymaga czasu. Tak stało się

w przypadku projektu „Kolej przedsiębiorczości – rewitalizacja obiektów i przestrzeni dworca PKP i dawnego Młyna Elektrycznego w Żorach – etap I (PKP)/RIT”. W związku z koniecznością m.in. wprowadzenia zmian do dokumentacji projektowej obejmujących zaprojektowanie pochylni, zmiany projektu zagospodarowania, zmiany rozmieszczenia miejsc postojowych i nawierzchni chodnika, opracowaniem ekspertyzy pożarowej dla potrzeb uzyskania odstępstwa w zakresie dopuszczalnego nachylenia terenu, zmiany zakresu opracowania wynikającej z uzyskanych warunków przyłączeniowych do sieci wod-kan., wystąpienia o uzgodnienia branżowe oraz w szczególności koniecznością ponownego wszczęcia procedury dokonywania uzgodnień ze spółkami grupy PKP Wykonawca zwrócił się z wnioskiem o wydłużenie terminu realizacji zadania. Na opóźnienia w realizacji procesu budowlanego zgodnie z harmonogramem wpływ ma także sytuacja gospodarcza na rynku pracy związana w szczególności z brakiem specjalistów czy wydłużonym okresem dostaw. Planowany termin zakończenia robót to sierpień 2020 roku.

Mówiąc o inwestycjach warto zaznaczyć, że nasze miasto należy do najskuteczniejszych w regionie, jeśli chodzi o pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych. Najlepszym tego potwierdzeniem jest kwota około 234 milionów złotych, którą Żory w sumie pozyskały już z Unii Europejskiej! Także znaczna część inwestycji zakończonych, jak i rozpoczętych w 2019 roku, realizowana jest z wykorzystaniem środków zewnętrznych – krajowych oraz unijnych. Wartość projektów oraz dofinansowania obrazuje wykres.

Projekty dofinansowane ze środków unijnych i krajowych w 2019 roku (łącznie).

Źródło: UM Żory

W 2019 roku miasto pozyskało dofinansowania na następujące przedsięwzięcia:

- **„W trosce o śląskie dziedzictwo – renowacja Zespołu Parkowo-Pałacowego w Żorach”**. Zadanie uzyskało wsparcie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Po pozytywnych dla gminy rozstrzygnięciach Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie oraz po pozytywnej ocenie merytorycznej II stopnia projekt uzyskał decyzję o dofinansowanie w pełnej wnioskowanej kwocie 13 153 015,14 zł.

Głównym założeniem projektu jest ratowanie niepowtarzalnego obiektu pałacowego wraz z parkiem, który stanowi wyjątkowy przykład architektury pałacowej na terenie Żor i w tej części województwa. Pałac ma szansę stać się jednym z ważnych ośrodków na artystycznej mapie Polski. Jego zaletą jest architektura, która może stać się wspaniałym tłem dla działań artystycznych, zgrupowań artystów i plenerów, a także spotkań biznesowych. Projekt obejmuje podjęcie kompleksowych działań polegających na renowacji zabytkowego pałacu z XVII wieku wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia i parku. W budynku przewidziano

fot. UM Żory

Otwarta Strefa Aktywności w Zielonym Jarze

część z wielofunkcyjnymi salami działań artystycznych, część gastronomiczną i część wystawienniczą.

- **„Zdrowiej znaczy efektywniej – poprawa warunków pracy w Urzędzie Miasta Żory”**. Projekt uzyskał wsparcie w ramach Regionalnego Programu Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, dla poddziałania: 8.3.2. Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – konkurs. Wartość dofinansowania: 317 819,70 zł.
- **„Przebudowa wiaduktu w ciągu ul. Nowopszczyńskiej w Żorach”**. Dofinansowanie pozyskano ze środków subwencji ogólnej z Ministerstwa Finansów na kwotę 3 982 467,00 zł. Ze środków subwencji ogólnej wsparto również inwestycję pn. **„Przebudowa skrzyżowania DK-81 z ul. Familijną w Żorach – etap I”**.
- **„Żorskie szkoły z pasją – poprawa jakości kształcenia ogólnego w Żorach”** – projekt dofinansowany w ramach konkursu RPO 2014-2020 dla poddziałania 11.1.4 Poprawa efektywności kształcenia ogólnego – konkurs. Wartość dofinansowania: 291 874,71 zł.
- **„Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Zespołu Szkół Specjalnych im. Matki Teresy z Kalkuty”** – projekt dofinansowany w ramach konkursu RPO 2014-2020 dla poddziałania 11.1.4 Poprawa efektywności kształcenia ogólnego – konkurs. Wartość dofinansowania: 477 272,02 zł.
- **„Budowa Otwartych Stref Aktywności w mieście Żory”** w ramach Programu rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności. Wartość dofinansowania: 100 000,00 zł.
- Doradztwo finansowo-prawne dla projektu pn. **„Budowa zespołu budynków wielorodzinnych przy ul. Okrężnej w Żorach”** planowa-

nego do realizacji w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

- **„Przebudowa drogi al. Jana Pawła II w Żorach”** – dofinansowanie ze środków Funduszu Dróg Samorządowych. Wartość dofinansowania: 1 557 969,60 zł.
- **„O własnych siłach – wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”** – pozyskano dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego dla działania: 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne dla poddziałania: 9.2.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – RIT. Wartość dofinansowania: 397 246,14 zł.
- **„Zakup samochodu rozpoznawczo-ratowniczego dla OSP Żory”** – dofinansowanie w ramach Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości. Wartość dofinansowania: 148 005 zł.
- Na przygotowanie **„Strategii rozwoju elektromobilności w mieście Żory”** - wsparcie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu GEPARD II – transport niskoemisyjny - Część 2) Strategia rozwoju elektromobilności. Dofinansowanie wyniesie 100% kosztów realizacji przedsięwzięcia.
- Dofinansowanie na realizację zadania na rok 2019 zleconego w ramach programu wieloletniego **„Senior+”** na lata 2015-2020. Wartość dofinansowania: 108 000,00 zł.
- **„Zakup i dostawa wyposażenia na potrzeby prowadzenia edukacji kulturalnej Miejskiego Ośrodka Kultury w Żorach-Roju”** – otrzymano decyzję o dofinansowaniu na realizację zadania ze środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Wartość dofinansowania: 28 000,00 zł.

fot. UM Żory

Aleja Jana Pawła II po przebudowie

6.

Infrastruktura

Całkowita przebudowa infrastruktury miasta i dostosowanie jej do nowej sytuacji gospodarczej oraz znalezienie sposobu na dynamiczny rozwój Żor i poprawę sytuacji ich mieszkańców – z tymi niezwykle trudnymi wyzwaniami musiały zmierzyć się władze Żor w latach 90' XX wieku. W wyniku reform zamknięto wtedy sporą część zakładów pracy.

Szukając sposobu na ponowne ożywienie gospodarcze miasta wybudowano wtedy wiele nowych ulic i przygotowano tereny inwestycyjne, by przedsiębiorcy mogli stwarzać nowe miejsca pracy na lokalnym rynku. Te ogromne inwestycje zapoczątkowały – dziś Żory są miastem z nowoczesną infrastrukturą, która co roku jest sukcesywnie modernizowana i rozbudowywana, tak by nasze miasto było dobrym miejscem do życia.

Do największych atutów Żor należy z pewnością zaliczyć bardzo dobry układ komunikacyjny. Z naszego miasta można szybko dotrzeć do najważniejszych miast województwa śląskiego, a także do beskidzkich ośrodków rekreacyjnych, takich jak np. Wisła, Ustroń czy Szczyrk. Dojazd ułatwia bardzo dobra infrastruktura drogowa. Żory położone są przy bursztynowej autostradzie A1 łączącej południe Polski z północą oraz niedaleko autostrady A4 łączącej wschód z zachodem. Dzięki temu mieszkając w Żorach można szybko dojechać w różne rejony naszego kraju, ale też np. do naszych sąsiadów z czeskiej Ostrawy. Nasze miasto

może pochwalić się najlepszym w regionie układem drogowym, dzięki czemu w Żorach w zasadzie nie stoi się w korkach. Jest to możliwe dzięki północnej obwodnicy miasta skomunikowanej z autostradą A1 i DK 81, która umożliwia płynny i bezpieczny przejazd przez miasto.

Miasto w 2019 roku utrzymywało ponad 210 km dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Do zadań miasta należało m.in. prowadzenie bieżących remontów, utrzymanie poziomych i pionowych znaków drogowych, prowadzenie Akcji Zima oraz prac inwestycyjnych, utrzymanie sygnalizacji, zamiatanie, czy koszenie. Długość dróg w naszym mieście z podziałem na kategorie przedstawia się następująco:

- drogi krajowe: 6,52 km,
- drogi wojewódzkie: 21,87 km,
- drogi powiatowe: 51,9 km,
- drogi gminne: 130,01 km.

Ponieważ założeniem władz Żor jest zapewnienie dobrych i bezpiecznych dróg dla wszystkich mieszkańców we wszystkich dzielnicach, to każdego roku w naszym mieście prowadzone są inwestycje drogowe. W 2019 roku wybudowano nową drogę pożarową na os. Sikorskiego przy bloku nr 9M, a także przeprowadzono liczne remonty cząstkowe dróg bez wycinki i z wycinką o łącznej długości prawie 11 km. Prace prowadzono na ulicach: Kłokocińskiej, Górniczej, Świerklańskiej, Pagórkowej, Dalekiej,

fot. Dariusz Cybul

Dobra infrastruktura drogowa jest mocną stroną Żor

Szoszowskiej, Nepomucena, Pukowca, Żołnierzy Września, Nad Rudą, Bankowej, Wolontariuszy, Gwarków, Wieniawskiego, Lasoki, Pszczyńskiej, Wyzwolenia, Poprzecznej, Skotnica, al. Wojska Polskiego, al. Niepodległości, Bazaltowej, Żółtej, Ustronnej, Ogrodniczej, al. Jana Pawła II, Targowej, Drwali, Strażackiej, Warszawickiej, Statki, Okrężnej, Nowy Dwór, Kościuszki, os. Pawlikowskiego 3,4, na dojeździe do dworca PKP, Osieńskiej, Minimalnej, Stodolnej, Huloki, Kolejowej, Rolniczej, Wodzisławskiej, Rybnickiej, Kasztanowej, Wiśniowej, Szczekowickiej, Pszczyńskiej, Folwareckiej, Ogniowej, Jubileuszowej, Konopnickiej, Ks. Leszka, Ks. Przemysława, Miodowej, Boryńskiej, Trakcie Piastowskim, Brzozowej, Bocznej, Kradziejówka, Zielonej, Kolejowej, Smutnej, Centralnej, Dworcowej, al. Zjednoczonej Europy, Orkana, Wodociągowej, Błękitnej, Tęczowej, św. Stanisława, Kleszczowskiej, Południowej, Ogrodowej, Okrężnej,

Głównej, Węglowej, Ks. Władysława II, Kaczeńców, Gajowej, Jasnej, Kłokocińskiej, Stodolnej, Mikołowskiej, Pukowca, Zamkowej, Nepomucena, Fiołkowej, Kłapczyka, Ogrodniczej, Szybowej, Wysokiej, Wiosennej, Orzeszkowej, Norwida, Janasa, Polnej, Poprzecznej, Powstańców, Głębokiej, Akacyjowej, Wodnej, Dworskiej, Zamkowej. Ponadto przeprowadzono remonty cząstkowe dróg nakładki o łącznej długości 2,4 km na ulicach: Kłokocińskiej, Bocznej, Huloki, Wodzisławskiej, Prawniczej, Janasa, Hańcówka, Męczenników Oświęcimskich, Rubinowej, Strefowej, Żurawiej i Perkoza. Wiele dróg utwardzono także tłuczniem kamiennym – było to w sumie około 6,3 km dróg.

Na koniec 2019 roku w naszym mieście było około 118,8 km chodników. W minionym roku nie wybudowano nowych chodników, ale przebudowano w sumie 440 metrów. Składają się na to: wybrukowanie alejki w skwerze Europejskim przy al. Zjed-

noczonej Europy, przebudowa chodnika przy al. Zjednoczonej Europy, przy ul. Głównej w Osinach oraz przy ul. Wolontariuszy.

Nie tylko dobre drogi wpływają na bezpieczeństwo w ruchu. Kolejnym ważnym czynnikiem jest oświetlenie. Na koniec 2019 roku na terenie Żor znajdowało się 6 821 opraw oświetleniowych, co oznacza, że w ciągu roku ich liczba wzrosła o 232. Aż 44 nowe punkty świetlne zamontowano w ramach oświetlenia toru rolkowego w Parku Cegielnia. Kolejne latarnie – aż 69 – postawiono wzdłuż ścieżki rowerowej przy al. Jana Pawła II. Doświetlone zostały także przejścia dla pieszych przy ul. Wodzisławskiej (2 oprawy), Dąbrowskiego (2 oprawy) oraz Głównej (2 przejścia – 4 oprawy). 7 punktów świetlnych zainstalowano na terenie Centrum Przesiadkowego, a 4 reflektory oświetlają boisko przy ul. Gwarków. Pozostałe oprawy świetlne pojawiły się w następujących lokalizacjach: ul. Wileńska – 5 szt., ul. Paryska – 9 szt., ul. Belgradzka – 5 szt., ul. Batysławska – 10 szt., ul. Srebrna – 7 szt., ul. Rolnicza – 15 szt., ul. Niska – 4 szt., ul. Wesola – 3 szt., ul. Żniwna – 5 szt., ul. Ogrodnicza – 17 szt., ul. Baranowicka – 6 szt., ul. Biesiadna – 3 szt., ul. Tulipanowa – 7 szt. i ul. Malinowa – 5 szt.

Od kilku lat Żory stawiają na rozwój infrastruktury rowerowej. Potrzebę jej tworzenia potwierdziły wyniki dwóch pierwszych edycji ogólnomiejskiego budżetu obywatelskiego, w których mieszkańcy zagłosowali na rozbudowę systemu ścieżek rowerowych w mieście. Z uwagi na prowadzenie wielu kosztownych inwestycji w 2019 roku w Żorach nie powstały nowe ścieżki rowerowe. Ich łączna długość nadal wynosi 19,3 km, jednak władze miasta planują w przyszłości dalszą

rozbudowę infrastruktury dla rowerzystów.

Ważną częścią infrastruktury, na którą w naszym mieście po okresie transformacji przeznaczone zostały ogromne nakłady finansowe jest budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej. W 2019 roku w Żorach do kanalizacji sanitarnej podłączono 343 obiekty i wybudowano łącznie niemal 8 km sieci kanalizacyjnej. W sumie długość sieci na terenie miasta na koniec 2019 roku to 268 km a ogólna liczba przyłączy wynosi już 7 315. Warto podkreślić, że obecne skanalizowanie Żor to aż 96,2%.

W 2019 roku wybudowano także 9,44 km sieci wodociągowej do której podłączono 341 nowych obiektów. Łączna długość tej sieci to 275,6 km i obejmuje ona 100% gospodarstw w Żorach. W minionym roku Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Żory Sp. z o.o. kontynuowało też rozbudowę sieci ciepłowniczej. W 2019 roku wybudowano 19 nowych przyłączy ciepłowniczych i rozbudowano sieć o 1,13 km. Całkowita długość tej sieci wynosi obecnie ponad 8,5 km – podłączonych jest do niej 101 budynków.

Ważną częścią miejskiej infrastruktury są miejsca związane z rekreacją. Gmina Miejska Żory posiada 19 placów zabaw, którymi administruje. W minionym roku powstało 5 nowych placów zabaw w następujących lokalizacjach: dzielnica Korfantego – w pobliżu bloku nr 12, dzielnica Korfantego – w pobliżu Powiatowego Urzędu Pracy, dzielnica Kleszczów – przy ul. Ustronnej, dzielnica Księcia Władysława – w Zielonym Jarze przy ul. Boryńskiej oraz dzielnica Kleszczówka – przy ul. Bocznej. Ponadto na 6 placach zabaw zostały przeprowadzone remonty, podczas których wymieniono stare urządzenia

Otwarta wielofunkcyjna przestrzeń rekreacyjna na osiedlu Korfantego

na nowe lub doposażono te przestrzenie w zupełnie nowy sprzęt. Chodzi o następujące place zabaw: dzielnica Roj – w pobliżu OSP Rój przy ul. Wodzisławskiej, dzielnica Rogoźna – w pobliżu OSP Rogoźna, przy ul. Wodzisławskiej, dzielnica 700-lecia Żor – w pobliżu Parku Staromiejskiego, dzielnica Rowień – w pobliżu boiska, dzielnica Pawlikowskiego – w pobliżu bloku nr 8-20, dzielnica Kleszczówka – w Parku Strzelnica. Warto podkreślić, że obecnie stan techniczny wszystkich placów zabaw będących w administrowaniu Miasta jest bardzo dobry.

W naszym mieście znajduje się także aż 17 siłowni pod chmurką, w tym wybudowane w 2019 roku w ramach projektu „Budowa Otwartych Stref Aktywności” siłownie przy ul. Boryńskiej i Prawniczej.

Żory to miasto aktywnych mieszkańców, dlatego nie brakuje w nim boisk. Na koniec 2019 roku takich boisk było

u nas aż 28! Zdecydowana większość z nich jest w bardzo dobrym stanie. Z uwagi na zużycie nawierzchni do remontu kwalifikuje się boisko przy ZSP-9 w Rowniu, gdzie naprawiona zostanie istniejąca nawierzchnia poliuretanowa. Natomiast na boiskach przy ZSP-7 w Osinach i przy ZSO-8 w Rogoźnej nawierzchnia trawiasta wymieniona zostanie na bezpieczną nawierzchnię poliuretanową.

Warto przypomnieć, że w Żorach do dyspozycji mieszkańców są 4 „Orliki”, z których można korzystać bezpłatnie. Znajdują się one w następujących lokalizacjach:

- Szkoła Podstawowa nr 17 (dzielnica Powstańców Śląskich),
- Zespół Szkół nr 3 (dzielnica Sikorskiego),
- Zespół Szkół nr 8 (dzielnica Korfantego),
- Szkoła Podstawowa nr 3 (dzielnica 700-lecia Żor).

7.

Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo

Na terenie Żor w 2019 obowiązywały trzy „Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego”, stanowiące prawo miejscowe i pokrywające w sumie 100% obszaru miasta. Objęcie całego miasta MPZP jest bardzo ważne, gdyż znacznie ułatwia budowę siedziby firmy, czy domu jednorodzinnego.

Już od kilku już lat w naszym mieście budowanych jest bardzo dużo nowych domów. W 2019 roku zakończono w naszym mieście budowę aż 273 budynków, wśród których 221 to budynki mieszkalne. W tym samym roku w Żorach wydano także 751 pozwoleń na budowę i przyjęto 50 zgłoszeń budowy z projektem budowlanym. Wśród tych pozwoleń aż 275 dotyczyło budynków mieszkalnych. Pozwolenia obejmowały budowę aż 328 budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych.

Wydano też pozwolenia na budowę 12 obiektów przemysłowych i magazynowych, a także 24 obiektów użyteczności publicznej – w tym obiektów usługowych. W ostatnich latach najwięcej nowych domów powstaje w dzielnicach Rogoźna oraz Kleszczów.

Dla tych, którzy nie chcą budować domu, ani zaciągać kredytu na zakup mieszkania nasze miasto stworzyło niezwykle ciekawą alternatywę. Właśnie z myślą o takich osobach powstał unikatowy w skali kraju program „Z przyszłością w Żorach”. W jego ramach przy al. Zjednoczonej Europy oraz al. Armii Krajowej

powstają nowoczesne budynki wielorodzinne, w których stworzonych zostanie docelowo niemal **600 mieszkań** przeznaczonych na wynajem. Inwestycja realizowana przez Zakłady Techniki Komunalnej Sp. z o.o. nie jest nastawiona na zysk. Jej celem jest stworzenie dobrych warunków do zamieszkania w Żorach – zarówno dla obecnych żorzan, jak i nowych mieszkańców. Dzięki temu ceny wynajmu mieszkań będą niższe niż rynkowe. Miasto przystąpiło do budowy nowych mieszkań czynszowych mając na uwadze przede wszystkim potrzeby rodzin z dziećmi, osób nie posiadających własnego mieszkania (własnościowego albo spółdzielczego) ani domu w Żorach, a także osób, które chcą się do Żor przeprowadzić. Warto podkreślić, że najemca będzie miał prawo wykupu mieszkania od Gminy Miejskiej Żory po preferencyjnej cenie po upływie okresu finansowania.

W 2019 roku do użytkowania zostały oddane pierwsze budynki. Już w lipcu klucze otrzymali najemcy 76 mieszkań w budynku nr 6 na os. Pawlikowskiego. Wśród lokali są kawalerki o powierzchni 31 m², średniej wielkości mieszkania o powierzchni 61 m² i największe – aż 91-metrowe z czterema przestronnymi pokojami. Do każdego lokalu przynależy miejsce parkingowe oraz komórka lokatorska. Następnie w październiku zakończona została budowa budynku nr 5 na os. Pawlikowskiego, gdzie mieści się 91 mieszkań.

fot. UM Żory

Mieszkania czynszowe w Żorach

W minionym roku trwały także prace związane z budową budynku nr 4 przy al. Zjednoczonej Europy – 135 mieszkań oraz przy al. Armii Krajowej – 96 mieszkań. Drugi z wymienionych budynków został oddany do użytkowania na początku 2020 roku. Natomiast w przypadku budynku nr 4 oddanie budynku do użytkowania zaplanowano na II kwartał 2020 roku.

Joachim Gembalczyk
Dyrektor Zarządu
Budynków Miejskich

Na koniec 2019 roku **Zarząd Budynków Miejskich** w Żorach miał w swoich zasobach 90 budynków, a miasto dysponowało 196 mieszkaniami z umowami socjalnego najmu oraz 5 mieszkaniami chronionymi.

Warto podkreślić, że tylko w minionym roku powstały aż 192 mieszkania w następujących lokalizacjach:

- ul. Widok 2 – 25 mieszkań
- ul. Sokola 2,4,6 – 76 mieszkań
- ul. Orla 9 – 20 mieszkań
- ul. Orla 11 – 20 mieszkań
- ul. Jastrzębia 2 – 35 mieszkań
- ul. Jastrzębia 4 – 16 mieszkań

Aktualnie na liście osób oczekujących na wskazanie mieszkania gminnego umieszczonych jest 63 wnioskodawców, w tym 41 rodzin oraz 22 osoby samotne.

W 2019 roku mieszkania będące w zasobach ZBM były remontowane, a jednostka prowadziła szereg inwestycji. Poniżej wymieniamy kilka najważniejszych.

- W ramach **remontów i bieżącej eksploatacji** wykonano zadania remontowe przyjęte w planie remon-

tów na łączną kwotę 1 334 412,11 zł z czego 340 796,97 zł stanowiły środki przypadające na remonty i bieżące eksploatacje (fundusze remontowe) zasobów gminnych znajdujących się w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych i Spółdzielni Mieszkaniowej. Wykonano m.in. remonty 69 lokali mieszkalnych oraz zlecono usunięcie 918 usterek.

- **ul. Widok 2** (Wodzisławska 50) – budowa mieszkań socjalnych i chronionych. Zadanie obejmowało rozbudowę i nadbudowę istniejącego budynku mieszkalnego wielorodzinnego. W ramach prac powstało 25 mieszkań socjalnych wraz z termomodernizacją istniejącego budynku i budową nowych miejsc postojowych. Inwestycja została zakończona w 2019 roku. Inwestycja była współfinansowana ze środków UE. Koszt robót budowlanych wyniósł 1 940 400,00 zł.

- **al. Wojska Polskiego 21-23**

W celu dostosowania się do obowiązujących przepisów wykonano drogę przeciwpożarową. W ramach przebudowy układu komunikacyjnego powstały miejsca parkingowe, droga dojazdowa, plac manewrowy i oświetlenie zewnętrzne. Koszt robót budowlanych przypadający na Gminę wyniósł 229 518,00 zł. Pozostałe koszty (50% całości) pokryła Wspólnota Mieszkaniowa (budynek nr 21).

- **Gwarków 22,24**

Chcąc poprawić bezpieczeństwo wokół budynku, w tym w szczególności na boisku wielofunkcyjnym, wykonano dodatkowy monitoring wizyjny. Łączny koszt prac wyniósł 20 444,40 zł.

- **Wodzisławska 1**

By umożliwić remont, przebudowę i dostosowanie lokalu użytkowego (była poczta) na potrzeby MOPS wykonano dokumentację techniczną. Łączny koszt prac wyniósł 36 285,00 zł.

- **Męczenników Oświęcimskich 20A**

Wykonano system wyświetlania informacji medialnej dla potrzeb centrum przesiadkowego. Łączny koszt prac wyniósł 40 705,62 zł.

- **Pszczyńska 9**

Dokumentacja techniczna generalnego remontu, wraz z przebudową układu funkcjonalnego i adaptacją strychu na mieszkania. W wyniku prac powstanie 10 lokali mieszkalnych. Łączny koszt prac wyniósł 62 676,00 zł

- **Gwarków 22-24**

Dostosowując się do wskazań Straży Pożarnej wykonano przeciwpożarowe wyłączniki prądu zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami. Łączny koszt prac wyniósł 31 847,93 zł.

- **Gwarków 5B, C, D.**

Wykonano instalację TV, SAT i monitoringu. Łączny koszt prac wyniósł 20 167,45 zł.

fot. UM Żory

8.

Przedsiębiorczość i rynek pracy

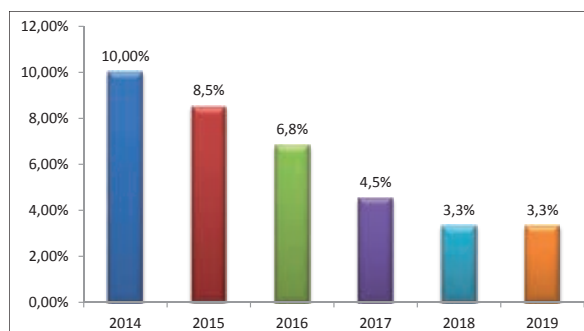

Irena Ficek
Dyrektor Powiatowego
Urzędu Pracy

Najlepszy w regionie układ komunikacyjny, nowoczesna infrastruktura, obecność strefy ekonomicznej, bliskość dużych miast aglomeracji śląskiej oraz południowej granicy państwa, a także lokalna społeczność o dużym potencjale produkcyjnym i otwarta polityka władz sprawiają, że Żory to doskonała lokalizacja do rozwoju współczesnego biznesu.

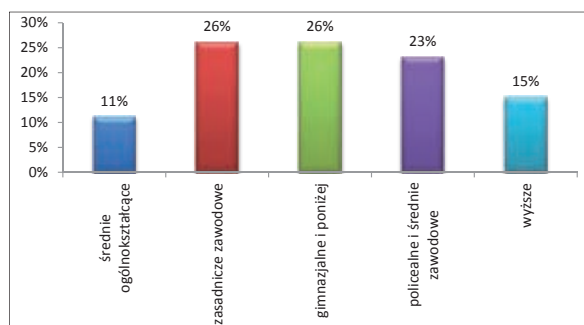
By rozwijać działania biznesowe oprócz infrastruktury potrzebni się też odpowiednio wykwalifikowani pracownicy. W naszym mieście mieszka około 62,5 tysiąca ludzi, z czego ponad 57% w wieku produkcyjnym. Należy dodać, że w promieniu 120 kilometrów od naszego miasta mieszka ponad 10 milionów ludzi, a w odległości zaledwie 15 km od centrum Żor około 300 000. Stanowi to ogromny potencjał dla firm, zarówno w kwestii pozyskania potrzebnych pracowników, jak i dużego rynku zbytu dla wytwarzanych towarów i usług.

Wchodząc w XXI wiek nasze miasto zmagало się z licznymi problemami, a najistotniejszym z nim było bardzo wysokie bezrobocie. Na koniec 2001 roku stopa bezrobocia w Żorach wynosiła aż 25,7%. By poradzić sobie z tym problemem władze miasta rozpoczęły konsekwentną reali-

Stopa bezrobocia w Żorach w latach 2014-2019.
Źródło: PUP Żory

zacji działań, nastawionych na pozyskiwanie inwestorów. Przyniosło to nadzwyczajne efekty! Na koniec 2019 roku stopa bezrobocia w Żorach wyniosła tylko 3,3% i była niższa od średniej dla województwa śląskiego (3,6%) oraz całego kraju (5,2%). W działających w naszym mieście firmach zatrudnienie znajdują obecnie nie tylko żorzanie, ale także wielu pracowników z całego regionu, a nawet z zagranicy. W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żorach zarejestrowano 4 261 oświadczeń w sprawie powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom na terytorium Polski. W tym: 3892 dla Ukraińców, 243 dla Gruzynów, 56 dla Mołdawian, 43 dla Białorusinów, 22 dla Rosjan

Struktura bezrobocia ze względu na wykształcenie. Źródło: PUP Żory

i 5 dla Armeńczyków.

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żorach zarejestrowanych było 695 osób bezrobotnych, w tym 427 kobiet i 268 mężczyzn. Wśród osób bezrobotnych większość stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym – 52 %. W stosunku do ubiegłego roku o 3% zmalał natomiast udział osób z wykształceniem wyższym.

Choć bezrobocie w 2019 roku było w naszym mieście na niskim poziomie, to Powiatowy Urząd Pracy w Żorach ciągle prowadzi działania zmierzające do aktywizacji zawodowej mieszkańców. Wykorzystane zostały w tym celu następujące instrumenty:

• Staże dla bezrobotnych

W 2019 roku ze stażu skorzystały 144 osoby (w tym 117 kobiet); staże zakończyło 66 osób (w tym 50 kobiet) z czego 51 osób (w tym 49 kobiet) podjęło pracę co stanowi 77,3 % efektywności. Wydatkowano 682,6 tys. zł.

• Bon stażowy

Na wniosek bezrobotnego do 30 roku życia PUP może przyznać bon stażowy stanowiący gwarancję skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy. W 2019 roku w ramach bonu w stażu uczestniczyło 38 osób (w tym 27 kobiet); staże zakończyło 5 osób (w tym 4 kobiety), wszystkie osoby podjęły zatrudnienie.

• Bon szkoleniowy

Na wniosek bezrobotnego do 30 roku życia urząd może przyznać bon szkoleniowy stanowiący gwaran-

cję skierowania bezrobotnego na wskazane przez niego szkolenie oraz opłacenia kosztów, które zostaną poniesione w związku z podjęciem szkolenia. W 2019 roku zorganizowano: 3 szkolenia w ramach bonów (dla 1 kobiety), o tematyce: kwalifikacja wstępna przyspieszona- blok programowy C1, C1+E, C, C+E; operator – programista CNC; kurs fryzjerski – barber.

• Bon zatrudnieniowy

Na wniosek bezrobotnego do 30 roku życia urząd może przyznać bon zatrudnieniowy stanowiący gwarancję skierowania do zatrudnienia refundowanego u pracodawcy przez okres 12 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu refundacji przez okres kolejnych 6 miesięcy. W 2019 roku 11 osób (w tym 4 kobiety) uczestniczyło w ww. formie aktywizacji; 1 osoba zakończyła pracę w ramach bonu i kontynuuje zatrudnienie.

• Bon na zasiedlenie

Na wniosek bezrobotnego do 30 roku życia starosta, na podstawie umowy, może przyznać bon na zasiedlenie w związku z podjęciem poza miejscem dotychczasowego zamieszkania zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej. W 2019 roku bon otrzymało 6 osób (w tym 2 kobiety), 5 z nich ukończyło aktywizację (w tym 2 kobiety).

• Prace interwencyjne

Prace interwencyjne to zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej z PUP i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W 2019 roku uczestniczyło w nich 50 osób (w tym 30 kobiet).

- **Dofinansowanie wynagrodzenia za bezrobotnego powyżej 50 roku życia**

Powiatowy Urząd Pracy może, na podstawie zawartej umowy, przyznać pracodawcy lub przedsiębiorcy przez okres 12 m-cy (dla bezrobotnego, który ukończył 50 lat, a nie ukończył 60 lat) lub 24 miesięcy (dot. bezrobotnego, który ukończył 60 lat) dofinansowanie wynagrodzenia. W 2019 roku w tej formie uczestniczyły 2 kobiety, które po refundacji znalazły zatrudnienie.

- **Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej**

Przyznawanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej ma na celu wspieranie powstawania nowych miejsc pracy oraz osiągania wysokiej jakości pracy. W 2019 r. dotacji udzielono 47 osobom (w tym 28 kobietom) i wydatkowano (w ramach Funduszu Pracy; EFS oraz innych funduszy) 897,2 tys. zł. PUP udzielił m.in. dotacji na takie firmy jak: kalistenika (trening siłowy opierający się na ćwiczeniach z własną masą ciała); fizjoterapia; podologia czy taxi.

- **Wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy**

W 2019 roku 14 pracodawcom udzielono środków na wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy, na 14 miejsc pracy (w tym 7 dla kobiet).

- **Prace społecznie użyteczne**

Na wniosek gminy może zostać zawarte porozumienie pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy a gminą, na podstawie którego organizowane są prace społecznie użyteczne. W 2019 roku uczestniczyło w ramach prac społecznie użytecznych 16 osób (w tym 10 kobiet); 11 osób

przerwało udział w ww. pracach (w tym 7 kobiet), a 5 osób je zakończyło (w tym 3 kobiety).

Mieszkańcy Żor są bardzo przedsiębiorczy, a w naszym mieście ciągle powstają nowe firmy. Na koniec 2019 roku w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju wpisanych było 3689 podmiotów, które mają główne miejsce wykonywania działalności na terenie naszej gminy. W porównaniu do roku ubiegłego liczba ta wzrosła o 6 firm. Natomiast w Krajowym Rejestrze Sądowym wpisanych było 682 przedsiębiorców posiadających siedzibę w Żorach – rok wcześniej było ich 630. Do wiodących branż należą: sprzedaż detaliczna bezpośrednia poza siecią sklepową oraz przez Internet, budownictwo i działalność pokrewna oraz transport drogowy towarów.

Jednym z kół zamachowych żorskiej gospodarki jest bez wątpienia działająca w naszym mieście Podstrefa Jastrzębsko-Żorska Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A., która jest liderem wśród polskich specjalnych stref ekonomicznych i zarazem jedną z najlepszych stref na świecie, co potwierdzają liczne rankingi i wyróżnienia. Na terenie Podstrefy na koniec 2019 roku działało 20 firm – o 2 więcej niż rok wcześniej. Wszystkie te firmy stworzyły łącznie aż 3 449 miejsc pracy (etatów). Warto zaznaczyć, że liczba ta nie uwzględnia pracowników zatrudnionych za pośrednictwem agencji pracy. W samym 2019 roku na terenie Podstrefy utworzonych zostało 218 nowych miejsc pracy (etatów). Łączna wartość nakładów inwestycyjnych w Podstrefie wyniosła 1 068 243 544 zł. Oznacza to, że w 2019 r. odnotowano spadek wartości nakładów inwesty-

fol. KSSE S.A.

Widok na Katowicką Specjalną Strefę Ekonomiczną

cyjnych - jego przyczyną jest m.in. wygaśnięcie zezwoleń i automatyczny brak monitoringu działalności prowadzonej przez firmę.

Od 1997 roku w naszym mieście działa także Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości S.A., która w ramach Funduszu Pożyczkowego dysponuje środkami finansowymi pochodzącymi z budżetu miasta. Są one przeznaczone na niskooprocentowane pożyczki dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz przedsiębiorców. Pożyczka może zostać przeznaczona na zakup środków trwałych lub środków obrotowych. Maksymalny okres kredytowania wynosi 3 lata. Pożyczki są udzielane w wysokości od 5 000 zł do 30 000 zł. W celu uzyskania pożyczki na preferencyjnych warun-

kach wymagany jest wkład własny w wysokości 25%.

W 2019 r. oferta usług świadczonych przez ARP S.A. została wzbogacona. Przedsiębiorcy mogą skorzystać m.in. z następujących usług:

- coworking (w ramach inicjatywy ZSP) – możliwość indywidualnej lub wspólnej pracy w wynajętym pomieszczeniu,
- pośrednictwo pracy (w tym w formie on-line),
- eventy - śniadania biznesowe, targi, konferencje,
- wejście na innowacyjne rynki – wsparcie firm i startupów,
- doradztwo - konsultacje dot. prowadzenia działalności gospodar-

czej, otwieranie, prowadzenie i zamykanie działalności gospodarczych (w tym spółek handlowych), koordynowanie i rozliczanie projektów, punkt wsparcia w ramach BUR, doradztwo specjalistyczne, rozliczanie projektów, outsourcing specjalistów ds. funduszy, wsparcie procesów inkubacji innowacyjnych projektów, wsparcie procesów budowy modeli biznesowych, doradztwo zawodowe.

Na terenie miasta zlokalizowany jest również Żorski Park Przemysłowy, zarządzany przez Górnośląską Agencję Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o. Działalność tej instytucji otoczenia biznesu polega na wspieraniu rozwoju gospodarki regionu oraz stymulowaniu rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności sektora MŚP poprzez dostarczanie nowoczesnych usług wspomagających, promocję innowacyjnych rozwiązań oraz inwestycje.

Od 2019 roku w Żorach działa punkt informacyjny Funduszu Górnośląskiego. Przedsiębiorstwa z sektora MŚP mogą skorzystać ze wsparcia udzielanego przez Fundusz Górnośląski. O tym, jaką ofertę dla nich przygotowano mogą dowiedzieć się odwiedzając punkt informacyjny, działający w siedzibie Żorskiego Centrum Organizacji Pozarządowych na os. Sikorskiego 52. Fundusz Górnośląski SA powstał w 1995 roku, a do jego głównych zadań od początku należy rozwój rynków kapitałowych w regionie oraz działanie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy. Swoją misję realizuje między innymi poprzez inwestycje w podmioty gospodarcze oraz współpracę z samorządami lokalnymi. W punkcie działającym w Żorskim Centrum Organizacji Pozarządowych przedsiębiorcy mogą

uzyskać kompleksowe informacje na temat usług rozwojowych: szkoleniowych i doradczych. Konsultanci udzielą informacji na temat wysokości dofinansowań, czy procentowego udziału dofinansowania. W ŻCOP można również dowiedzieć się co to jest usługa rozwojowa i jak z niej korzystać w swoim przedsiębiorstwie. Doradztwo oraz korzystanie z Bazy Usług Rozwojowych jest usługą bezpłatną. Na wizytę doradczą można umówić się pod numerem telefonu: 32 43 55 111.

Formę wsparcia dla biznesu stanowi także miejski Geoportal, dostępny pod adresem www.geoportal.zory.pl. Jest to interaktywny serwis skupiający bardzo bogaty i różnorodny zakres informacji niezwykle cennych dla potencjalnych inwestorów, mieszkańców oraz wszystkich osób zainteresowanych pozyskaniem informacji o nieruchomościach położonych w obrębie miasta. Dane prezentowane w serwisie mają wyłącznie charakter poglądowo-informacyjny. Są jednak z powodzeniem wykorzystywane w zakresie wstępnej identyfikacji i lokalizacji przestrzennej terenów położonych na terenie miasta Żory. Wśród prezentowanych danych w warstwach map znajduje się m.in. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego czy struktura własności. Wszystkim użytkownikom zostały udostępnione mapy EGIB-ewidencyjna, mapa zasadnicza, GESUT-uzbrojenie. Każdy potencjalny inwestor może sprawdzić w dogodnej dla niego porze powierzchnię interesującego go obszaru, przebieg sieci uzbrojenia w celu optymalnej zabudowy nieruchomości bez konieczności wizyty w Urzędzie Miasta Żory.

9.

Ochrona środowiska

Ponad 1 500 ha, a więc niemal $\frac{1}{4}$ powierzchni Żor zajmują lasy, parki i zielńce! To właśnie tutaj zaczynają się granice Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, czyli najciekawszego przyrodniczo zakątku Śląska.

Nasze miasto prowadzi szerokie spektrum działań związanych z ochroną środowiska – zarówno zapobiegawczych, jak i interwencyjnych. Wynikają one z programów uchwalonych przez Radę Miasta, a także z przepisów prawa, w tym uchwał przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego. W zarządzaniu środowiskiem wykorzystywane są m.in. Program ochrony środowiska dla miasta Żory, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Program ograniczania niskiej emisji dla Miasta Żory, Plan usuwania azbestu.

W 2019 r. Gmina Żory przyjęła nowy Program ochrony środowiska, w którym dokonano oceny stanu środowiska we wszystkich jego aspektach. Analiza pozwoliła zdiagnozować mocne strony i szanse, a także słabe strony i zagrożenia środowiska. Za główne problemy środowiska uznano złą jakość powietrza i związaną z tym uciążliwość niskiej emisji. Znaczącym problemem, zidentyfikowanym w Żorach jest także występowanie obszarów przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w ciągu głównych dróg. Wiąże się to z występującym znacznym natężeniem ruchu pojazdów oraz wzrastającą ich liczbą. W Programie wskazano również na zagrożenia jakości wód

powierzchniowych czy wód podziemnych a także zasobów przyrodniczych miasta. Przedstawiono też aktualny stan gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej. Przeprowadzona ocena stanu środowiska w mieście Żory pozwoliła na określenie celów ekologicznych dla Miasta oraz opracowanie programu działań zarówno inwestycyjnych jak i pozainwestycyjnych, które w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej (do 2026 roku) mają zapewnić dobrą jakość środowiska w mieście.

W 2019 r. w naszym mieście rozpoczęto realizację projektu pn. „Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu Miasta Żory” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, realizowanego przez Gminę w formule grantowej i obejmującego: demontaż z obiektów (tj. budynków mieszkalnych, gospodarczych i innych) wyrobów budowlanych zawierających azbest, ich transport i unieszkodliwienie (składowanie) oraz odtworzenie pokrycia dachowego. W ramach tego projektu udzielono 20 dotacji w łącznej kwocie 396 369,40 zł. Ponadto udzielono 3 dotacji z budżetu gminy na usunięcie ponad 4 Mg azbestu. Łącznie z terenu Gminy usunięto ok. 66 Mg azbestu. Projekt będzie kontynuowany, a realizacja projektu zostanie zakończona w 2021 r.

W ramach działań na rzecz środowiska Miasto współdziała z innymi podmiotami wspierając np. Komen-

dę Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Żorach poprzez zakup środków neutralizujących i sorpcyjnych do działań ratownictwa ekologicznego czy Ochotniczą Straż Pożarną poprzez zakup sprzętu do likwidacji zagrożeń związanych z dziką zwierzyną występującą na terenach miejskich. Miasto zawarło porozumienie z Leśnym Pogotowiem dla Zwierząt w Mikołowie, do którego pod opiekę mogą trafić ranne i chore zwierzęta z terenu miasta. W wyniku interwencji pracowników Urzędu, ochotników OSP Żory, jak i samych mieszkańców do Ośrodka trafiło 5 saren, 4 zające, 4 borowce wielkie, 2 lisy, 11 jeży oraz 24 ptaki różnych gatunków, w tym gatunki chronione jak np. bekas kszyc, jerzyki, pustułki.

W rejonie ul. Lotniskowej, gdzie obserwowane były migracje płazów przez drogę Regionalną Racibórz-Pszczyna stwierdzono konieczność podjęcia dodatkowych zabezpieczeń chroniących zwierzęta. Zamontowane w ciągu drogi przepusty z półkami nie były wystarczające dla ochro-

ny płazów, które przemieszczały się po nawierzchni drogi i ginęły pod kołami samochodów. Dla umożliwienia płazom bezpiecznej migracji z terenów zalesionych do miejsc rozrodu, zlokalizowanych po drugiej stronie ul. Lotniskowej – w dolinie potoku Kłokocinka, wykonano obustronne wygrodzienia herpetologiczne w postaci płotków z siatki ocynkowanej o łącznej długości 800 mb, które naprowadzają płazy na istniejące przepusty.

W roku 2019 r. wykonano aktualizację inwentaryzacji drzew – pomników przyrody na terenie miasta, obejmującą m.in. ekspertyzę dendrologiczną, mającą na celu ocenę stanu drzew oraz ustalenie zabiegów niezbędnych dla utrzymania i polepszenia ich stanu fitosanitarnego. Uzupełniono również brakujące oznakowanie pomników przyrody poprzez umieszczenie tabliczek znakujących oraz wykonano zabiegi pielęgnacyjne 3 pomników przyrody. Na prace pielęgnacyjne pomników przyrody pozyskano dotację celową z budżetu państwa.

fot. UM Żory

Wygrodzienia herpetologiczne przy ul. Lotniskowej

9.1

Jakość powietrza

Gmina Żory od lat prowadzi szereg działań związanych z ochroną środowiska. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego oraz poprawy jego jakości w 2019 roku kontynuowana była realizacja założeń Programu Ograniczenia Niskiej Emisji poprzez wsparcie mieszkańców w formie dotacji celowej na zadania związane z modernizacją systemów grzewczych. W minionym roku dofinansowano wymianę 222 źródeł ciepła – przede wszystkim na kotły gazowe, a także na wysokosprawne kotły na paliwa stałe, pompy ciepła oraz podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej. Koszt całkowity wyniósł **2 997 843,36 zł** z czego:

- środki WFOŚ i GW: **1 685 427,51 zł**,
- środki Gminne: **209 692,75 zł**,
- środki Inwestorów: **1 102 723,10 zł**.

L.p.	Opis zrealizowanego zakresu rzeczowego	Liczba zrealizowanych modernizacji
1.	Modernizacja źródła ciepła – na wymiennik ciepła	13
2.	Modernizacja źródła ciepła – na kotły węglowe 5 klasy	41
3.	Modernizacja źródła ciepła – na kotły opalane biomasą	3
4.	Modernizacja źródła ciepła – na kotły gazowe kondensacyjne	162
5.	Modernizacja źródła ciepła – na pompy ciepła	3
SUMA:		222

W wyniku realizacji projektu nastąpiło zmniejszenie zużycia węgla, co przyczyniło się do zmniejszenia emisji pyłów, dwutlenku siarki, tlenków azotu, dwutlenku i tlenku węgla oraz benzo(α)pirenu. Działanie to wpłynęło na poprawę jakości powietrza w gminie, a w dłuższej perspektywie przełoży się na poprawę jakości i warunków życia mieszkańców, ich stanu zdrowia, a także ograniczenie występowania efektu cieplarnianego. Uzyskany efekt ekologiczny to ograniczenie emisji pyłu o 18,67 Mg, benzo(α)pirenu o 4,0 kg, SO₂ o 7,92 Mg, NO_x o 0,34 Mg, CO o 12,76 Mg oraz CO₂ o 705,57 Mg.

Urząd Miasta Żory 20 września 2019 r. podpisał porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w sprawie wspólnej realizacji Programu „Czyste Powietrze” na terenie Gminy. Celem jest poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do powietrza z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych lub uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza. Na mocy porozumienia w Żorach powstał punkt przyjmowania wniosków do Programu „Czyste Powietrze”. W 2019 roku zostało złożonych 26 wniosków.

Prowadzone są też kontrole indywidualnych kotłowni, zarówno w budynkach mieszkalnych jak i w obiektach, w których prowadzona jest działalność gospodarcza. W ramach kontroli, poza weryfikacją tego, czy nie są spalane odpady, sprawdzane jest również spełnianie przez właścicieli nieruchomości warunków tzw. „uchwały antysmogowej”, która m.in. zakazuje stosowania określonych rodzajów paliw, w tym węgla brunatnego, najdrobniejszych miałów, mułków, flotokoncentratu czy nawet drewna,

którego wilgotność jest większa niż 20%. W 2019 r. przeprowadzono łącznie 260 kontroli. W styczniu i lutym powtórzono również monitorowanie zanieczyszczeń powietrza przy użyciu Drona NOSACZ, poddając monitoringowi z powietrza obszar około 5 km². Spośród budynków zlokalizowanych na monitorowanym obszarze (na podstawie monitoringu wizyjnego z powietrza) dron nawigacyjny wytypował do dalszej kontroli 83 posesje. Żaden z pomiarów nie wskazał na możliwe spalanie substancji niedozwolonych.

W 2019 r. w stosunku do roku poprzedniego odnotowano więcej dni, w których nastąpiło przekroczenie poziomu alarmowego dla pyłu PM 10 w powietrzu. Związane jest to z obniżeniem dotychczasowych poziomów informowania oraz poziomów alarmowych dla niektórych substancji w powietrzu, m.in. dla pyłu PM 10, wprowadzonym w skali całego kraju zmianą rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012 r. poz. 1031 ze zm.), która weszła w życie 11 października 2019 r. W związku z tym w Żorach odnotowano w 2019 r.: 1 dzień, w którym stężenie dobowe wynosiło powyżej 300 $\mu\text{m}/\text{m}^3$ (poziom alarmowy wg „starej normy”) oraz 8 dni, w których stężenie dobowe wynosiło powyżej 150 $\mu\text{m}/\text{m}^3$ (poziom alarmowy wg „nowej normy”). Odnotowano również 58 dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu zawieszonego PM 10, który określono na poziomie 50 $\mu\text{m}/\text{m}^3$.

9.2

Gospodarka odpadami

Każdy z mieszkańców Żor w 2019 roku wytworzył średnio około 330 kilogramów odpadów. W sumie w tym czasie z nieruchomości na terenie Żor odebrano 17 725 ton odpadów.

Oprócz odbiorów bezpośrednio od mieszkańców, zbiórka odpadów odbywała się także poprzez: punkty selektywnego zbierania przeterminowanych i nieużytecznych leków zlokalizowane w 22 aptekach na terenie miasta, punkty selektywnego zbierania zużytych baterii zlokalizowane w 27 placówkach oświatowych, w budynkach Urzędu Miasta oraz w administracjach osiedlowych oraz Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany przy ul. Okrężnej.

Do PSZOK mieszkańcy mogli dostarczać takie odpady jak: papier, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe i metale, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, zużyte opony, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady zielone oraz kuchenne odpady ulegające biodegradacji.

Łącznie w 2019 r. z budżetu Gminy Miejskiej Żory na gospodarkę odpadami komunalnymi wydano 7 888 682,95 zł.

W 2019 r. konieczne było podniesienie stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, wynikające z ustawowego wymogu zbilansowania systemu gospodarowania odpadami. Mając na uwadze koszty pono-

szone przez gminę z tytułu organizacji systemu gospodarowania odpadami wynikające z zawartych umów (m.in. koszty odbioru i zagospodarowania odpadów, prowadzenia PSZOK, doposażenia nieruchomości w pojemniki i worki do selektywnej zbiórki odpadów, edukacji ekologicznej czy administracyjnej obsługi systemu) oraz wpływy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, koniecznym było dokonanie analizy finansowej systemu oraz dostosowanie wysokości stawki opłaty do faktycznego zapotrzebowania, celem zbilansowania systemu. Od 1 sierpnia 2019 roku obowiązują następujące stawki:

- **15,00 zł** miesięcznie za każdego mieszkańca w przypadku, gdy odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny,
- **30,00 zł** miesięcznie za każdego mieszkańca w przypadku, gdy odpady nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny,
- w przypadku nieruchomości, które w części są zamieszkałe, a w części prowadzona jest w nich działalność gospodarcza, do opłaty za gospodarowanie odpadami liczonej od mieszkańca doliczyć należy opłatę za odbieranie tych odpadów według stawek uzależnionych od wielkości pojemników, w których są one zbierane i odbierane.

Od marca 2019 roku Mieszkańcy Żor mogą skorzystać z aplikacji EcoHarmonogram. To bardzo przydatne

narzędzie, które po zainstalowaniu na telefonie komórkowym przypomni o terminie wywozu odpadów, poinformuje o zmianie w harmonogramie ich odbioru, a także da szybką odpowiedź w razie wątpliwości, do jakiego pojemnika należy wrzucić dany odpad.

Aplikacja EcoHarmonogram jest nieocenionym pomocnikiem przy domowym gospodarowaniu odpadami w codziennym życiu. Jej główną funkcją jest zapewnienie mieszkańcom wygodnego dostępu do zawsze aktualnych harmonogramów odbioru odpadów komunalnych. Wystarczy podać swój adres, a aplikacja przypomni, że zbliża się termin odbioru śmieci.

Bardzo przydatne są również funkcje związane z segregacją odpadów – dzięki aplikacji można szybko sprawdzić, co można, a czego nie można wrzucać do poszczególnych pojemników i worków na odpady. Użytkownik może też sprawdzić godziny działania i adres Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) oraz dowiedzieć się, co zrobić z odpadami niebezpiecznymi. Dzięki wyszukiwarce odpadów zawsze mamy pod ręką odpowiedź na pytanie, gdzie należy wyrzucić konkretny odpad. EcoHarmonogram jest darmową aplikacją do ściągnięcia na systemy operacyjne: Android, Windows Phone i Ios.

9.3

Edukacja ekologiczna

W dążeniu do poprawy stanu środowiska naturalnego niezbędne jest zaangażowanie mieszkańców – bez ich udziału nawet najlepsze pomysły i działania samorządu nie mają szans

powodzenia. Dlatego też Urząd Miasta Żory stara się angażować w działania proekologiczne wszystkie grupy żorzan, począwszy od tych najmłodszych a skończywszy na seniorach,

Wycieczka do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych

tak by zachęcić ich do wspólnego dbania o środowisko naturalne.

Największy nacisk kładziony jest na działania skierowane do dzieci i młodzieży. W 2019 roku w żorskich placówkach oświatowych została przeprowadzona kolejna akcja zbiórki baterii pod hasłem „Odzyskajmy zużyte baterie”. Dofinansowano także zakup nagród dla uczestników konkursu przyrodniczo-ekologicznego dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych p.n. „Zagrożenia środowiska naturalnego związane z działalnością człowieka” oraz „Mali przyrodnicy”. Dofinansowano również koszt organizacji „Zielonego Przedszkola” dla dzieci z Przedszkoli nr 23 i 19.

W ramach edukacji ekologicznej na łamach Kuriera Żorskiego zamieszczano informacje dotyczące selektywnej zbiórki odpadów, recyklingu, ponownego wykorzystania surowców, ograniczania masy powstających odpadów, ale również aktualnych zasad obowiązujących w naszym mieście, związanych z systemem gospodarowania odpadami. Informacje te były również publikowane na facebooku Miasta Żory.

Opracowano broszurę informacyj-

ną, będącą poradnikiem odpowiedniej segregacji. Zawarto w niej m.in. informacje dotyczące co wrzucać a czego nie do poszczególnych frakcji. W kwestii hierarchii postępowania z odpadami zamieszczono informację, że odpady ulegające biodegradacji powinny być w pierwszej kolejności kompostowane we własnym zakresie.

Zorganizowano wycieczkę mieszkańców zabudowy wielorodzinnej na Regionalną Instalację do Przetwarzania Odpadów Komunalnych, celem uświadomienia im, jaką drogę przechodzą wysegregowane przez nas odpady, co dalej się z nimi dzieje. W roku 2018 r. taką samą wycieczkę zorganizowano dla uczniów szkoły podstawowej.

Zaprojektowano i wydrukowano kolorowaną, skierowaną do najmłodszych mieszkańców, o tematyce związanej z segregacją odpadów, wkomponowanej w krajobraz Żor. Kolorowanka jest rozdysponowywana wśród przedszkolaków, podczas zajęć warsztatowych mających na celu przekazywanie im wiedzy z zakresu prawidłowego postępowania z odpadami i prawidłowej segregacji odpadów.

We współpracy z Auchan Żory przeprowadzono akcję edukacyjną mającą na celu uświadomienie jak ważna jest nie tylko segregacja odpadów, ale też ograniczenie ich powstawania. Były to 3 wydarzenia w powyższej tematyce. Dodatkowo podczas akcji przeprowadzono warsztaty plastyczne dla dzieci, z wykorzystaniem surowców wtórnych oraz rozdawano klientom sklepu wielorazowe woreczki na warzywa i owoce, celem uświadomienia, że należy odchodzić od pakowania ich w woreczki foliowe.

9.4

Pożar składowiska odpadów

fot. PSP Żory

Jeszcze w 2018 roku władze Żor oraz działające w mieście służby stanęły przed ogromnym wyzwaniem w dziedzinie ochrony środowiska, jakim był pożar na terenie zakładu utylizacji opon w dzielnicy Kleszczów, który wybuchł w nocy z 28 na 29 listopada. Przez tydzień z ogniem walczyły setki strażaków z Żor i całego regionu. Sprawą pożaru i jego konsekwencji miasto zajmowało się przez cały 2019 rok. Zakłady recyklingu opon, odpadów z gumy i tworzyw sztucznych

zlokalizowane w dzielnicy Kleszczów stanęły przed koniecznością uporządkowania terenu swojej działalności. Niestety okres roku okazał się zbyt krótkim czasem na skuteczne działania w tym zakresie. Firma KAPADORA Sp. z o.o. dość szybko podjęła dalszą działalność, porządkując niezbędny teren i wywożąc część odpadów porzeczonych. Na terenie, którym włada druga z działających tam firm – GUM Recycling Sp. z o.o. odpady nie zostały usunięte. W dalszym ciągu podejmowane są procedury administracyjne mające na celu uprzątnięcie zalegających odpadów. Jednocześnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wydał decyzję o zawieszeniu działalności GUM Recycling Sp. z o.o. zarówno w zakresie zbierania jak i przetwarzania odpadów. Społecze pozostawiono jedynie możliwość wywozu zgromadzonych wcześniej na tym terenie odpadów.

9.5

Nielegalne składowisko odpadów chemicznych

W lutym 2019 r. w naszym mieście doszło do kolejnej trudnej sytuacji związanej z odpadami. Na terenie jednej z nieruchomości położonej przy ul. Sosnowej ujawniono zma-

gazynowanie znacznej ilości (ok. 650 pojemników) substancji płynnych w beczkach i pojemnikach typu mauzer, ulokowanych na naczepach samochodowych. Służby

WIOŚ w Katowicach, Prokuratury oraz Urzędu Miasta Żory podjęły będące w ich kompetencji działania. W wyniku podjętych czynności stwierdzono, że na naczepach zmagazynowano odpady niebezpieczne, w większości w postaci płynnej. Biegli działający w ramach śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Gliwicach pobrali próbki z części zgromadzonych pojemników, jak również z miejsc w których istniało podejrzenie wylewania tych substancji do gruntu. Badania wskazywały na zanieczyszczenie powierzchni ziemi. O fakcie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku powiadomiono również służby Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, odpowiedzialnej za działanie w sytuacji zagrożenia czy powstania szkody w środowisku.

Podejmowane przez służby działania pokazały trudności prawne związane z sytuacją nielegalnego gromadzenia odpadów. Procedury administracyjne – długotrwałe, wymagające przeprowadzenia szeregu czynności dowodowych mających na celu ustalenie faktów niezbędnych dla podjęcia decyzji administracyjnej nakazującej usunięcie odpadów z terenu prywatnej nieruchomości spotkały się z niezadowolaniem okolicznych mieszkańców zaniepokojonych całą sytuacją. Po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego Prezydent Miasta nakazał właścicielowi terenu usunięcie niebezpiecznych odpadów. Od decyzji zostało wniesione odwołanie. Do końca 2019 roku sprawa nie została rozstrzygnięta przez organ odwoławczy, decyzja nie jest więc prawomocna co uniemożliwia Miastu egzekucję nałożonego obowiązku.

fot. UM Żory

Wywożenie odpadów ze składowiska przy ulicy Sosnowej

Niezależnie od prowadzonego postępowania, jeszcze w jego toku, firma ZO Eurobau Sp. z o.o. do której należy nieruchomość przy ul. Sosnowej w Żorach, gdzie składowane są odpady zobowiązała się zająć ich utylizacją. Do końca 2019 roku na koszt firmy ZO Eurobau Sp. z o.o. usunięto z tego terenu 197 ton odpadów (202 pojemniki).

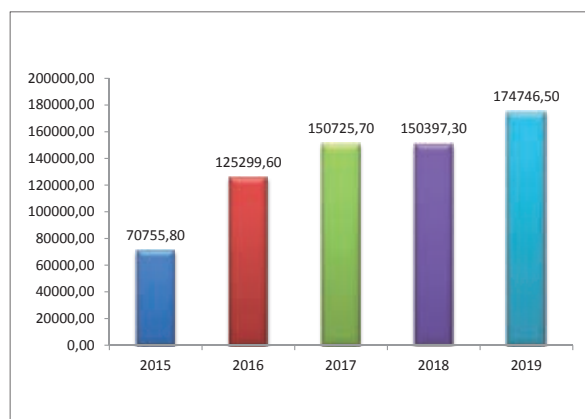
10.

Komunikacja publiczna

Rozwiązania w komunikacji publicznej są obecnie chyba najbardziej rozpoznawalną w skali kraju wizytówką Żor. Stało się tak za sprawą wprowadzonej w naszym mieście 1 maja 2014 roku Bezpłatnej Komunikacji Miejskiej. Żory wciąż są jednym z nielicznych miast, gdzie z BKM może skorzystać każdy – nie tylko mieszkańcy – i nie ma w tym zakresie żadnych ograniczeń.

Miniony rok przyniósł kolejne zmiany w funkcjonowaniu Bezpłatnej Komunikacji Miejskiej. Chcąc dopasować jej działanie do oczekiwań mieszkańców w listopadzie 2019 roku wprowadzono nowy rozkład autobusów oraz uruchomiono kolejną linię – numer 08. Obsługuje ona trasę do Centrum Przesiadkowego (i w kierunku odwrotnym): z Bajerówki (przez al. Jana Pawła II-Sąd) oraz z al. Zjednoczonej Europy-Archiwum (trasą przez skrzyżowanie z al. Jana Pawła II, dalej ul. Minimalną do przystanku Osińska-Za Targiem, a dalej jak linia 02 a w kierunku przeciwnym – jak 01.) Główny celem jej uruchomienia było zapewnienie możliwości dojazdu do pracy mieszkańcom zatrudnionym w firmach w strefie ekonomicznej przy ul. Wygoda. W ramach nowego rozkładu jazdy niektóre kursy linii 03 zostały także wydłużone do Krzyżowic do przystanku „Bajka – Śląska.”

Wprowadzone zmiany oznaczają, że w Żorach działa obecnie 8 linii BKM, które obsługują wszystkie kursy wewnątrz miasta. Koszty funkcjo-

Liczba wozokilometrów wykonanych przez duże autobusy. Źródło: UM Żory

nowania BKM w 2019 roku wyniosły 2 575 289,86 zł i były bardzo zbliżone do kosztów poniesionych w latach 2016 i 2017. W minionym roku w ramach BKM wykonano: 479 022,70 wozokilometrów za pomocą małych autobusów oraz 174 746,5 wozokilometrów za pomocą dużych autobusów. Oznacza to, że choć ogólna liczba wozokilometrów pozostała na poziomie zbliżonym jak w poprzednich latach, to znacząco wzrosła liczba kursów realizowanych za pomocą dużych autobusów. Miasto w ten sposób stara się zadbać o komfort pasażerów, których zainteresowanie przejazdami w ramach Bezpłatnej Komunikacji Miejskiej ciągle rośnie.

Komunikację wewnątrz granic miasta zapewnia Bezpłatna Komunikacja Miejska, zaś kursy wychodzące poza jego teren obsługiwane są przez płatne linie autobusowe.

Z Żor można dojechać autobusem zarówno do okolicznych miejscowości, w tym do: Jastrzębia-Zdroju,

fot. Kamil Sławiński

Centrum Przesiadkowe w Żorach

Pawłowic, Suszca, Szczekowic, Czerwionki-Leszczyn, Rybnika, Pszczyzny, Mikołowa czy Wodzisławia Śląskiego, jak i tych dalszych, w tym m.in. do: Zakopanego, Nysy, Nowego Sącza, Katowic, Cieszyna, Krakowa, Wisły, Gliwic, a nawet Ustronia Morskiego.

Zupełnie nową jakość w komunikację publiczną w Żorach wniosło otwarcie we wrześniu 2019 roku nowoczesnego Centrum Przesiadkowego przy ul. Męczenników Oświęcimskich, które zastąpiło wysłużony dworzec autobusowy. Dzięki realizacji projektu pn. „Mobilni Żorzanie – systemowe rozwiązania w zakresie mobilności miejskiej”, na który miasto pozyskało środki z Unii Europejskiej, powstało nie tylko Centrum Przesiadkowe, odpowiadające na potrzeby pasażerów komunikacji publicznej, ale również

droga rowerowa wzdłuż al. Jana Pawła II, łącząca centrum miasta, osiedla i miejsca pracy. Samo Centrum Przesiadkowe nie tylko poprawiło komfort pasażerów oczekujących na autobus, ale też z miejsca stało się jedną z architektonicznych wizytówek naszego miasta.

Ponieważ Centrum Przesiadkowe to miejsce przyjazne dla miłośników jednośladów, na jego terenie znajduje się wypożyczalnia rowerów miejskich GeoVelo. Mieszkańcy mogą też skorzystać ze strefy „Kiss&Ride” – tu kierowca zatrzymuje się, by pożegnać i pozostawić pasażera. Jest to miejsce, gdzie dozwolone jest zaparkowanie samochodu, jednak pojazd nie może stać tu dłużej niż kilka minut. Zasada jest prosta: zatrzymaj się, pożegnaj pasażera i odjedź.

11.

Spółki miejskie

W naszym mieście niezmiennie funkcjonują cztery spółki, w których właścicielem 100% udziałów jest Gmina Miejska Żory, a są to:

- **Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Żory Spółka z o.o.** zajmujące się m.in. dostarczaniem wody dla mieszkańców, odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, eksploatacją sieci ciepłowniczej oraz dystrybucją ciepła, budową i modernizacją sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz sieci ciepłowniczej, a także analizami laboratoryjnymi wody i ścieków;
- **Miejskie Zakłady Opieki Zdrowotnej w Żorach Sp. z o.o.** zajmujące się prowadzeniem Szpitala Miejskiego w Żorach oraz Przychodni Miejskiej wraz z filią przy ul. Gwarków, a także Poradni Laktacyjnej;

- **Zakłady Techniki Komunalnej Sp. z o.o. w Żorach** utworzone w 2008 r. poprzez przekształcenie zakładu budżetowego w spółkę prawa handlowego. Spółka zajmuje się m.in. zarządzaniem Komunalnym Domem Pogrzebowym, cmentarzami komunalnymi i targowiskami miejskimi, a także budową mieszkań czynszowych w ramach programu „Z przyszłością w Żorach”;
- **Nowe Miasto Sp. z o.o.** odpowiadająca m.in. za rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i rekreacyjną w Żorach oraz regionie, a także zwiększenie atrakcyjności miasta zarówno dla mieszkańców, jak i przedsiębiorców mogących prowadzić tutaj własną działalność gospodarczą. Spółka zarządza takimi obiektami jak: Amerykański Park Rozrywki Twinpigs, Park Wodny Aquarion oraz Centrum Nauki i Techniki Muzeum Ognia.

11.1

Działalność PWiK Żory sp. z o.o.

Michał Pieczonka
Prezes Zarządu
PWiK Żory

Podstawową działalnością Przedsiębiorstwa jest dostawa wody i odbiór ścieków od mieszkańców. Spółka zajmuje się również odprowadzaniem wód deszczowych, a także produkcją energii elektrycznej i ciepłej. W 2019r. podłączyła 341 nowych

obiektów do sieci wodociągowej i 343 do kanalizacji sanitarnej. Wybudowała też 9,44 km sieci wodociągowej i prawie 8 km sieci sanitarnej. Do sieci ciepłowniczej przedsiębiorstwa jest podłączonych 101 budynków. W roku 2019 wybudowano 19 przyłączy ciepłowniczych i rozbudowano sieć o 1,13 km. Całkowita długość tej sieci wynosi obecnie ponad 8,5 km.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji cały czas analizuje obszary, w których następuje wzrost kosztów działalności firmy i stara się je optymalizować. W ostatnim okresie dosyć istotnie wzrosły koszty związane z zagospodarowaniem osadów ściekowych, które zawierają w sobie wiele cennych składników dla środowiska przyrodniczego. Dlatego postanowiono poszukać rozwiązania tego problemu. Od stycznia 2019r. w ramach programu realizowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – „Sokół” w PWiK realizowano projekt „Wdrożenie pilotażowej instalacji granulacji osadów ściekowych w celu wytworzenia inno-

wacyjnych produktów nawozowych w PWiK Żory Sp z o.o.” przy współpracy z Zakładem Ochrony Wód GIG w Katowicach. W ramach projektu opracowano dwie mieszanki nawozowe w formie granulatów: nawóz organiczno-mineralny (SARI) i środek wspomagający uprawę roślin (SARI Ca). Obecnie prowadzone są badania związane z certyfikacją produktów umożliwiających wprowadzenie ich na rynek.

PWiK angażuje się również w edukację dzieci i młodzieży. W 2019 r. ścieżkę edukacyjną, która znajduje się na terenie oczyszczalni odwiedziło 12 grup ze szkół w Żorach i 2 grupy z półkolonii ekologicznych organizowanych przez MOK Żory. Przedsiębiorstwo było też współorganizatorem konkursu ekologicznego na szczeblu powiatowym i wojewódzkim dla klas III. W ramach współpracy z Zespołem Szkół nr 1 w Żorach w przedsiębiorstwie prowadzone są zajęcia teoretyczne i praktyczne dla uczniów na kierunku „technik analityk”. Praktyczna nauka zawodu odbywa się w zakładowym laboratorium i prowadzona jest przez pracowników PWiK.

11.2

Działalność MZOZ w Żorach sp. z o.o.

Katarzyna Siemieniec
Prezes Zarządu
MZOZ

W roku 2019 w żorskim szpitalu hospitalizowanych było 7624 pacjentów. W tym czasie spółka MZOZ

w Żorach niezmiennie prowadziła wieloprofilową działalność medyczną, a podstawowymi obszarami udzielania świadczeń były:

– Lecznictwo szpitalne – wykonywane całą dobę kompleksowe świadczenia zdrowotne. Polegają na diagnozowaniu, leczeniu, pielęgnacji i rehabilitacji, które realizowane są w ramach oddziałów:

chorób wewnętrznych, chirurgicznego, pediatricznego, wcześniaków i noworodków, ginekologiczno-położniczego, anestezjologii i intensywnej terapii oraz bloku operacyjnego i izby przyjęć.

- Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna – polega na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej osobom, które nie wymagają leczenia w warunkach całodobowych lub całodziennych. Świadczenia gwarantowane w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej są udzielane w poradni ginekologicznej i poradni chirurgicznej.
- Podstawowa Opieka Zdrowotna – kompleksowa opieka nad mieszkańcami, którzy wybrali lekarza rodzinnego przyjmującego w ramach MZOZ. Pacjentom zapewniana jest także opieka pielęgniarki środowiskowej oraz położnej. Świadczenia w tym zakresie udziela Przychodnia Miejska w Żorach i Przychodnia Miejska w Żorach-Roju. Uzupełnieniem tej działalności jest Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna. Są to świadczenia zdrowotne udzielane po godzinach pracy poradni POZ, czyli od 18:00 do 8:00 oraz całodobowo w soboty, niedziele i święta. Działalność tę prowadzi Pogotowie Ratunkowe w Żorach.
- Pielęgniarska domowa opieka długoterminowa – świadczenia pielęgnacyjne przeznaczone dla osób obłożnie i przewlekle chorych, które nie wymagają hospitalizacji, ale wymagają kontynuacji leczenia oraz profesjonalnej opieki i pielęgnacji.
- Diagnostyka - polega na prowadzeniu medycznej działalności rozpoznawczej, mającej na celu ustalenie diagnozy. Spółka udziela świadczeń diagnostycznych w Pracowni RTG, Pracowni USG, Pracowni Spirome-

Szpital Miejski

trii oraz w Medycznym Laboratorium Diagnostycznym i Pracowni Badań Endoskopowych.

Poza opisanymi powyżej świadczeniami Spółka prowadzi działalność usługową w zakresie transportu sanitarnego oraz sprzedaży wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi oraz środkami pomocniczymi poprzez Sklep Medyczny.

W styczniu 2019 roku, w pełnym zakresie rozpoczął działalność blok operacyjny Szpitala Miejskiego w Żorach, który wcześniej przez blisko pół roku był remontowany. Blok został wyposażony w nowy sprzęt medyczny, w tym: kolumny anestezjologiczne, lampy i stoły operacyjne. W 2019 roku na potrzeby działalności szpitala zakupiono także nowy sprzęt: 2 aparaty USG o łącznej wartości około 200 000 zł i zestaw do badań endoskopowych (kolonoskop, videogastroskop, bronchoskop) o wartości 391 000 zł.

11.3

Działalność ZTK sp. z o.o.

Olgierd Zaraś
Prezes Zarządu
ZTK sp. z o.o.

Głównym przedmiotem działalności Zakładów Techniki Komunalnej Sp. z o.o. w 2019 roku było wykonywanie usług o charakterze użyteczności publicznej, zleconych przez Gminę Miejską Żory w ramach realizacji jej zadań. Niewielki katalog usług kierowany był też do innych podmiotów oraz klientów indywidualnych przede wszystkim z terenu Żor. Najważniejszą częścią działalności ZTK był nadzór nad realizacją inwestycji w ramach programu „Z przyszłością w Żorach”, czyli budową mieszkań czynszowych, o której szerzej piszemy w rozdziale 7 niniejszego raportu.

Oprócz realizacji programu „Z Przyszłością w Żorach” Spółka zajmuje się także:

- prowadzeniem targowisk miejskich, zlokalizowanych przy ul. Folwarczkiej oraz ul. Dąbrowskiego,
- utrzymaniem cmentarzy, mogił, pomników, miejsc pamięci, fontanny oraz źródeł ulicznych
- utrzymaniem ujęć wody w następujących lokalizacjach: SW-20 Śmieszek, SW-18 Park Cegielnia i S-2 Park Piaskownia.

W maju 2019 roku spółka ZTK sp. z o.o. zawarła z Nowym Miastem Sp. z o.o. umowę dzierżawy zorganizowanej części przedsiębiorstwa, przeznaczonej funkcjonalnie do prowadzenia działalności w zakresie usług pogrzebowych. Tym samym z dniem 1 czerwca 2019 r. ZTK Żory zaprzestał prowadzenia działalności w tym zakresie.

11.4

Działalność spółki Nowe Miasto

Arkadiusz Tomaszewski
Prezes Zarządu
Nowe Miasto sp z o.o.

Działalność spółki Nowe Miasto w 2019 roku prowadzona była w na-

stępujących obszarach: Twinpigs – Amerykański Park Rozrywki i Centrum Biznesowo-Konferencyjne, Park Wodny Aquarion, Muzeum Ognia, karuzela „Żorzanka”, obrót nieruchomościami oraz Komunalny Zakład Pogrzebowy. W 2019 roku z obiektów Spółki Nowe Miasto skorzystało w sumie ponad 600 tys. osób!

fot. Wojciech Wandzel

Amerykański Park Rozrywki Twinpigs

Twinpigs

W 2019 roku nastąpiło poszerzenie formuły parku rozrywki i zmiana jego nazwy na Amerykański Park Rozrywki Twinpigs. W 2019 roku dokonano podziału usług Twinpigs na część edukacyjną i rozrywkową opierającą się na Amerykańskim Parku Rozrywki – kierowaną do szkół oraz klientów indywidualnych i grupowych oraz na część ukierunkowaną na klienta biznesowego opartą na Hotelu, restauracjach i salach konferencyjno-szkoleniowych, promowanych jako Centrum Biznesowo-Konferencyjne Texas. Działalność ta prowadzona była w oparciu o infrastrukturę Twinpigs i oferowała kilkanaście sal szkoleniowych o różnej wielkości, wyposażo-

nych w profesjonalny sprzęt, z możliwością dostosowania do organizacji targów, konferencji oraz warsztatów szkoleniowych. W sezonie wysokim zorganizowano pikniki firmowe z rezerwacją Parku na wyłączność. W sezonie zimowym działalność skupiła się na organizacji szkoleń, konferencji oraz targów branżowych.

Przeprowadzenie rebrandingu marki i promowanie jej jako Amerykański Park Rozrywki pozwoliło na rozszerzenie konceptu i zaoferowanie oferty dla znacznie większego grona odbiorców. Twinpigs został podzielony na strefy tematyczne związane z historią (także najnowszą) obu Ameryk:

- Strefa wejścia,
- Strefa „Hawaje”,
- Strefa „Dziki Zachód”,
- Strefa Rock’n’Roll,
- Strefa „Powrót do przyszłości”,
- Strefa „Meksyk”,
- Strefa „Las Vegas”,
- Strefa leśna.

Wprowadzono nowe atrakcje. Dokonano też niezbędnych remontów oraz modernizacji, które z jednej strony były konieczne ze względu na techniczne, a także eksploatacyjne zużycie budynków, urządzeń i wyposażenia, a z drugiej strony istotne z punktu widzenia komfortu i oczekiwań klientów. W celu usprawnienia i udogodnienia procesu zakupu biletów wprowadzono ich sprzedaż przez Internet.

W 2019 roku oferta Twinpigs zawierała:

- ofertę dla klientów indywidualnych, w tym rodzin z dziećmi,
- ofertę edukacyjną skierowaną do grup szkolnych i przedszkolnych,
- ofertę dla klienta biznesowego, zapewniającą organizację konferencji, targów branżowych, imprez integracyjnych, eventów, pikników i biesiad, uroczystych kolacji i obiadów, a także bankietów,
- ofertę imprez okolicznościowych, takich jak wesela, jubileusze, komunie, spotkania,
- ofertę imprez kulturalnych, w tym organizację festiwali i imprez plenerowych.

Na terenie Parku odbyły się regionalne imprezy promujące Miasto Żory. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim: siódmą edycję Country Festival, otwarcie i zakończenie sezonu motocyklowego oraz Śląski Piknik

z okazji Święta Niepodległości Stanów Zjednoczonych.

W sierpniu przeprowadzono akcję „Darmowe poniedziałki dla mieszkańców”, podczas której cztery kolejne poniedziałki sierpnia, Twinpigs odwiedziło 8 700 mieszkańców Żor.

Park Wodny Aquarion

Park Wodny Aquarion jest to obiekt o charakterze rekreacyjno-sportowym z zapleczem usługowym. Infrastruktura Parku składa się z części sportowej i części rekreacyjnej. Do atrakcji części rekreacyjnej należą: niecka basenowa z atrakcjami wodnymi, takimi jak zjeżdżalnie, rwąca rzeka, basen rekreacyjny dla dzieci i brodzik dla najmłodszych, a także nowoczesnie wyposażone sauny i strefa jacuzzi. W części sportowej znajdują się tory pływackie.

Przychody Parku Wodnego Aquarion pochodzą ze sprzedaży biletów wstępu i karnetów, działalności punktu gastronomicznego Bistro Aquarion, wynajmu torów pływackich i lokali użytkowych.

W marcu 2019 roku w Parku Wodnym uruchomiona została nowa atrakcja – Grota Solna, która wśród klientów cieszy się dużym zainteresowaniem. Analogicznie do ubiegłego roku w sezonie letnim prowadzona była sprzedaż lodów gałkowych na zewnątrz budynku. Ponadto poszerzono ofertę o organizację urodzin dla dzieci – usługa ta cieszy się dużą popularnością.

Pod koniec czerwca minionego roku nastąpiła awaria układu uzdatniania i podgrzewania wody. W związku z awarią wykonane zostały niezbędne prace techniczne. Spuszczono wodę z basenu sportowego w celu wyczyszczenia niecki oraz układu cyrkulacji

fot. Nowe Miasto

Sauna w Parku Wodnym Aquarion

i zbiorników retencyjnych. Zamontowano dwa nowe urządzenia, które poprawiają jakość wody basenowej oraz ciepłej wody użytkowej. Przerwa w funkcjonowaniu obiektu trwała od 27.06.2019 r. do 08.07.2019 r.

W trakcie planowanej wrześniowej przerwy technicznej, trwającej 8 dni, wykonano wiele prac remontowych mających na celu poprawę jakości świadczonych usług. W pomieszczeniach z natryskami zamontowano kabiny prysznicowe oraz zamontowano dodatkowe przebieralnie w szatni męskiej i damskiej. Zaaranżowano nowy boks kasowy, który jest bardziej przestronny i funkcjonalny. W szatni na obuwie oraz szatni korekcyjnej i korytarzu wymieniono płytki podłogowe. Jedną z ważnych wykonanych prac było fugowanie części niecki basenu rekreacyjnego fugą polimerową.

Szeroki zakres atrakcji wodnych powiązany jest bezpośrednio z bardzo

dużą ilością urządzeń technicznych, które w związku z koniecznością ciągłej pracy ulegają częstym awariom. W związku z tym podejmowane są działania zmierzające w kierunku maksymalnego wykorzystania zespołu technicznego do ich usuwania oraz zapobiegania, w celu zmniejszenia kosztów tych napraw.

W 2019 roku rozpoczęła się realizacja projektu „Bezpłatne poniedziałki dla mieszkańców”, w ramach którego mieszkańcy Żor mogą w każdy poniedziałek w godzinach 6:00-7:00 oraz 18:00-19:00 bez odpłatności korzystać z Parku Wodnego.

Warto podkreślić, że w 2019 roku wzrosła liczba klientów Aquarionu. Średnio miesięcznie park odwiedziło 31 tys. osób, co oznacza wzrost o 3,5% w stosunku do poprzedniego roku.

Muzeum Ognia

Obiekt został wybudowany w ramach projektu „Budowa pawilonu wysta-

wienniczo-promocyjnego – Muzeum Ognia w Żorach” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Okres trwałości projektu obowiązuje do 12 kwietnia 2021 roku.

W 2019 roku Muzeum Ognia odwiedziło kilkadziesiąt tysięcy osób, w tym klienci indywidualni, grupy szkolne oraz wycieczki zorganizowane. Analogicznie do ubiegłych lat Muzeum Ognia współorganizowało wydarzenia kulturalne takie jak Urodziny Miasta Żory oraz Święto Ognio-we. Ponadto organizowane były w nim okresowe wystawy oraz wernisaże. Muzeum uczestniczyło również

w ogólnopolskiej akcji Noc Muzeów.

W 2019 kontynuowano współpracę z Centrum Edukacji Regionalnej, w ramach której Centrum promuje i rekomenduje Muzeum Ognia wśród swoich klientów. Dział sprzedaży Spółki zajmował się sprzedażą ofert Muzeum Ognia dla szkół oraz przedszkoli, a także pakietów wycieczek połączonych z ofertą Twinpigs i Parku Wodnego Aquarion.

W ofercie edukacyjnej znalazły się sezonowe warsztaty tematyczne, wprowadzono również stałe warsztaty wykonania „Żorka”. W I kwartale 2019 r. rozpoczęto sprzedaż oferty organizacji urodzin dla dzieci. W październiku 2019 r. zorganizowa-

Muzeum Ognia

fot. Nowe Miasto

no bal halloweenowy dla dzieci, który cieszył się dużym zainteresowaniem. W związku z tym podjęto decyzję o organizacji balu karnawałowego dla dzieci także w styczniu 2020 r.

We wrześniu w Muzeum Ognia nagrano spot reklamowy dla międzynarodowego konkursu „Eurowizja dla dzieci”. W 2019 roku obiekt promowano w prasie, radiu i lokalnej telewizji.

Karuzela „Żorzanka”

Karuzela znajdująca się na płycie żorskiego rynku służy mieszkańcom od grudnia 2016 roku. W 2019 z atrakcji skorzystało kilkadziesiąt tysięcy klientów, w tym przede wszystkim klienci indywidualni, ale także grupy zorganizowane. Z uwagi na rosnące koszty obsługi karuzeli dokonano zmiany cennika.

W 2019 roku w ramach umów zawartych z Gminą Miejską Żory karuzela była bezpłatnie udostępniana mieszkańcom Żor w trakcie organi-

zacji „Urodzin Miasta”, Dnia Dziecka i Mikołajek.

Obrót nieruchomościami

Spółka Nowe Miasto oferuje sprzedaż działek budowlanych, usługowych, rolnych oraz inwestycyjnych na terenie miasta Żory. Na koniec 2019 r. Spółka posiadała nieruchomości gruntowe o łącznej powierzchni ponad 4 ha. Spółka kontynuowała również zawarte umowy dzierżawy gruntów.

Komunalny Zakład Pogrzebowy

Od czerwca 2019 roku na podstawie umowy dzierżawy zorganizowanej części przedsiębiorstwa zawartej z Zakładami Techniki Komunalnej sp. z o.o. w Żorach, Spółka Nowe Miasto prowadzi także Komunalny Zakład Pogrzebowy. Po przeprowadzeniu analizy rynku wprowadzono tam zmiany w cenniku.

fot. Marta Wesołowska

Karuzela „Żorzanka”

12.

Zdrowie

W Żorach działa 12 zakładów podstawowej opieki zdrowotnej oraz 4 zakłady specjalistycznej opieki zdrowotnej (opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień), Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Szpital Miejski, prowadzony przez Miejskie Zakłady Opieki Zdrowotnej w Żorach Sp. z o.o.

Już od wielu lat władze Żor kładą bardzo duży nacisk na realizację edukacyjnych programów zdrowotnych. Są to programy kierowane zarówno do najmłodszych mieszkańców naszego miasta, jak i seniorów. Szczegółowy opis prowadzonych przez miasto działań:

- Dla uczniów drugich klas szkół podstawowych wdrożono program profilaktyczny w zakresie wykrywania zaburzeń słuchu. Przebadanych zostało 640 uczniów żorskich szkół, z czego 50 uczniów uzyskało wynik nieprawidłowy – świadczący o podejrzeniu problemów ze słuchem.
- Program zdrowotny pn. „Organizacja i wykonanie nieodpłatnych, profilaktycznych szczepień ochronnych przeciwko meningokokom dla dzieci urodzonych w 2017 roku, zamieszkałych na terenie miasta Żory” był realizowany na zlecenie miasta przez Spółkę lekarską ALFA-MED Sp. z o.o. w Żorach. Z programu zdrowotnego skorzystało 574 dzieci, co stanowi 95,67%.
- Program zdrowotny pn. „Wykonanie szczepień ochronnych przeciw

wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla 180 dziewcząt, zamieszkałych na terenie miasta Żory” realizowany był na zlecenie miasta przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SC Szkol – Med w Żorach. W ramach programu zaszczepiono I dawką 180 dziewczyn z rocznika 2006/2007 i dodatkowo 1 dziewczynę urodzoną w 2003. Z uwagi na brak dostępności szczepionki na rynku farmaceutycznym, II dawka szczepionki nie została podana.

- Program zdrowotny pn. „Mamy w Żorach karmią piersią” realizowany był na zlecenie miasta przez Miejskie Zakłady Opieki Zdrowotnej Sp. z o.o. w Żorach. Celem głównym programu jest zwiększenie ilości dzieci karmionych wyłącznie piersią w okresie pierwszych 6 miesięcy ich życia, przez matki zamieszkujące na terenie miasta Żory. W ramach realizacji programu prowadzone były m. in. porady laktacyjne dla kobiet ciężarnych i matek karmiących. W roku 2019 udzielono 294 porad oraz przeprowadzono 2 szkolenia tzn. po jednym szkoleniu dla mam oczekujących na dziecko i dla mam karmiących.
- Program zdrowotny pn. „Program profilaktyki próchnicy dla dzieci Miasta Żory” realizowany był na zlecenie miasta przez Magdalenę Kuźnik, prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Indywidualna Praktyka Stomatologiczna lek. stom. Magdalena Kuźnik z siedzibą w Żorach. Celem głównym

fol. UM Źory

programu jest zmniejszenie liczby dzieci chorujących na próchnicę oraz zwiększenie odsetka dzieci ze zdrowym uzębieniem. W roku 2019 w ramach programu przeprowadzono przegląd jamy ustnej wśród 913 uczniów klas II i V żorskich szkół podstawowych. Lakowanie zębów szóstych i siódmych przeprowadzono wśród 977 uczniów. Została przeprowadzona edukacja dzieci i ich rodziców/opiekunów prawnych na temat choroby próchnicowej, jej powikłań i wpływu na stan zdrowia oraz na temat utrzymania prawidłowej higieny jamy ustnej oraz stosowania profilaktyki fluorkowej. W lekcjach edukacyjnych wzięło udział 571 uczniów z klas II i 758 uczniów klas V szkół podstawowych.

- W okresie od czerwca do listopada przeprowadzono program profilaktyczny w zakresie wykrywania zwyrodnienia siatkówki związanego z wiekiem (AMD) oraz ocznych powikłań cukrzycy w aspekcie ich wykrywalności w oparciu o analizę lekarską fotografii barwnej dna oka.

Z programu skorzystało 200 osób zamieszkałych na stałe lub czasowo w Źorach.

- W okresie od czerwca do listopada zrealizowano projekt profilaktyczny pn. „Organizacja i wykonanie nieodpłatnych, profilaktycznych szczepień ochronnych przeciwko pneumokokom dla osób chorujących na nowotwory złośliwe zamieszkałych na terenie miasta Źory”. Celem głównym programu jest zapobieganie zakażeniom pneumokokowym u max. 60 osób chorujących na nowotwory złośliwe. W roku 2019 w ramach programu zostało zaszczepionych 18 osób.
- W celu umożliwienia mieszkankom Źor w wieku 50-69 lat skorzystania z bezpłatnej mammografii w 2019 roku współpracowano z: Centrum Onkologii w Gliwicach (z badań skorzystało łącznie 675 kobiet), LUX MED w Gdyni (z badań skorzystały łącznie 192 kobiety), Mammo-med. Sp. z o.o. z Gdańska (z badań skorzystało łącznie 50 pań).

13.

Pomoc społeczna i sprawy społeczne

fot. UM Żory

Bar Mleczny „Krówka” przy ul. Szeptyckiego

Tytuł „Gminy przyjaznej rodzinie”, przyznany naszemu miastu przez Zarząd Województwa Śląskiego jest najlepszym dowodem na skuteczność podejmowanych od wielu lat przez władze miasta działań, na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców. Konsekwentnie realizowanej przez władze miasta strategii rozwoju przyświeca idea, że miasto jest kompletne tylko wtedy, gdy myśli się o wszystkich jego mieszkańcach. Naszym celem jest, aby Żory były dobrym miejscem do mieszkania dla wszystkich grup społecznych.

13.1

Zadania z zakresu pomocy społecznej

Weronika Cębrzyna
Dyrektor Miejskiego
Ośrodka Pomocy
Społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Żorach realizowane są w głównej mierze przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przy współudziale: Miejskiego Domu Pomocy Społecznej, Urzędu Miasta, Zakładu Aktywności Zawodowej oraz organizacji

pozarządowych. W celu zwiększenia dostępu do informacji na temat pomocy społecznej w Żorach, bazę teleadresową miejskich instytucji, organizacji i stowarzyszeń, w których można uzyskać pomoc i wsparcie publikujemy w formie Miejskiego Informatora Społecznego na stronie internetowej Urzędu Miasta Żory, pod adresem <http://www.zory.pl/miejski-informator-spo%C5%82eczny.html>.

W naszym mieście działa system wsparcia dla rodzin w ramach tzw. polityki prorodzinnej. Jest on two-

POMOC SPOŁECZNA I SPRAWY SPOŁECZNE

Raport o stanie gminy za 2019 rok

rzony w oparciu o: pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych, opiekę asystenta rodziny, funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego (świetlica „Horyzont” i ochronka Caritas), opiekę pieczy zastępczej oraz umieszczanie dzieci w sytuacjach ostatecznych w pla-

cówce opiekuńczo – wychowawczej. W Żorach przez cały rok prowadzona była kampania na rzecz pozyskiwania kolejnych kandydatów na rodziców zastępczych. Niestety, liczba rodzin zastępczych – w tym zawodowych – ciągle jest w naszym mieście niewystarczająca.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w tych rodzinach	
	2018	2019	2018	2019
Ubóstwo	330	270	704	566
Bezdomność	99	94	110	97
Potrzeba ochrony macierzyństwa	17	18	61	73
Bezrobocie	129	110	329	295
Niepełnosprawność	213	198	355	336
Długotrwała lub ciężka choroba	318	292	575	497
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	216	194	711	646
Przemoc w rodzinie	11	4	21	4
Alkoholizm	69	47	99	68
Narkomania	11	15	17	17
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	12	10	13	15
Zdarzenie losowe	3	4	5	6
Sytuacja kryzysowa	9	8	19	14

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Żor

Warto podkreślić, że w 2019 roku nastąpił w Żorach kolejny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy materialnej w postaci różnorodnych świadczeń. Spadek ten nie jest jed-

nak już tak duży, jak w poprzednich dwóch latach. Pomocą materialną i instytucjonalną w 2019 r. objęto 497 rodzin. W 2018 r. takich rodzin było 546, co oznacza spadek o 49 rodzin.

POMOC SPOŁECZNA I SPRAWY SPOŁECZNE

Raport o stanie gminy za 2019 rok

Jednocześnie wzrosła liczba rodzin objętych pracą socjalną – były nią objęte 664 rodziny, co oznacza, że liczba

ta wzrosła aż do 367 rodzin w stosunku do 2018 roku.

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeniobiorców		Liczba świadczeń	
		2018	2019	2018	2019
1.	Opłata składki na ubezpieczenie zdrowotne od zasiłkobiorców	102	94	1 019	919
2.	Opłata składki na ubezpieczenie zdrowotne od osób objętych indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w CIS	39	45	254	304
3.	Wynagrodzenia opiekuna prawnego	3	4	36	42
3.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługujące na podstawie przepisów o ochronie zdrowia psychicznego	4	4	794	1 103
4.	Zasiłki stałe	107	102	1 100	1 010
5.	Zasiłki okresowe	122	113	392	380
6.	Usługi opiekuńcze podstawowe tzw. gospodarcze oraz specjalistyczne	128	124	38 755	46 337
7.	Dożywianie dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole (obiady)	177	140	18 432	14 315
8.	Dożywianie bezdecyzyjne dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole (obiady)	33	20	2 797	1 707
9.	Gorący posiłek dla osób dorosłych	100	85	9 140	8 177
10.	Dożywianie dzieci w przedszkolach	44	50	2 899	3 212
11.	Bony żywnościowe – program	31	27	46	39
12.	Zasiłki celowe na zakup żywności – program	447	404	478	490
13.	Pokrycie kosztów pobytu w schroniskach dla osób bezdomnych skierowanych poza gminę	1	4	32	267
14.	Sprawienie pogrzebu	5	5	5	5
15.	Zasiłki celowe i w naturze	324	308	614	612
16.	Odpłatność za pobyt mieszkańców Żor umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej	64	66	687	692

Świadczenia udzielane przez MOPS Żory w latach 2018-2019

Interwencja kryzysowa

W 2019 r. po wielozakresową pomoc psychologiczną do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Żorach zgłosiły się 492 osoby. Najczęstsze problemy osób zgłaszających się o pomoc to: przemoc (107 osób), zaburzenia psychiczne, nerwice, depresje itp. (29 osób), problemy opiekuńczo-wychowawcze (111 osób), uzależnienia (63 osoby), konflikty, w tym głównie rodzinne (116 osób), żałoba (7 osób), inne – w tym np. niepełnosprawność, samotność, ubóstwo i bezrobocie, choroba przewlekła (86 osób).

Ze schronienia w Hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej skorzystały 47 osoby, w tym 23 dzieci. Główną przyczyną korzystania z Hostelu była przemoc domowa (23 osoby, w tym 11 dzieci) oraz bezdomność (24 osoby, w tym 12 dzieci),

Wsparcie dla rodzin

W naszym mieście w 2019 roku realizowany był „Miejski Program Wspierania Rodziny dla Miasta Żory na lata 2017-2019”, którego celem było kontynuowanie budowy lokalnego systemu wspierania rodzin, mających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Aby ten cel osiągnąć realizowano wiele działań.

- Wzmocniono działania profilaktyczne w środowiskach ryzyka, rozwijano edukację rodzin i podnoszono kompetencje rodzicielskie, w tym:
 - a) rozwijano stały monitoring wśród 160 rodzin dotkniętych przemocą i zagrożonych kryzysem,
 - b) przeprowadzono 307 monitoringów w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny,
 - c) podejmowano działania profilaktyczne wobec rodzin za-

grożonych kryzysem – objęto 664 rodziny pracą socjalną,

- d) organizowano różnorodne formy wsparcia mające na celu wzrost społecznej świadomości znaczenia rodziny, jej prawidłowego funkcjonowania, przygotowania do pełnienia ról w rodzinie, w ramach działania:

- w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żorach przeprowadzono szkołę dla rodziców, w której udział wzięło 24 osoby oraz 251 spotkań (prelekcji i konsultacji) w zakresie psychoedukacji,

- objęto 158 osób działaniami w ramach projektu konkursowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 dla Osi priorytetowej IX Włączenie społeczne, Działania 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne dla poddziałania 9.2.2 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – RIT, pn. „Razem do samodzielności w Żorach – aktywizacja osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

- Rozszerzano dostęp do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i innych specjalistycznych form wspierania rodzin (terapeutycznych, mediacyjnych, prawnych itp.), w tym:

- a) udzielono 197 godzin porad psychologicznych oraz 262 godzin porad prawnych w ramach realizacji projektu „Razem do samodzielności w Żorach – aktywizacja osób i rodzin zagrożonych

- ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- poza projektem udzielono porad prawnych 194 rodzinom,
 - kontynuowano zadania statutowe Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Żorach, w ramach których udzielono poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne i rodzinne) 492 osobom z czego 97 osób stanowiły dzieci, a także przeprowadzono 1602 spotkania w ramach terapii indywidualnych, rodzinnych par i małżeństw z czego: z terapii par i małżeństw skorzystało 15 par a z terapii rodzinnej skorzystało 14 rodzin,
 - zorganizowano 38 spotkań grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, z których skorzystało 16 kobiet,
 - przeprowadzono 9 psychologicznych zajęć warsztatowych dla uczestników Dziennego Domu „Senior+”,
 - zorganizowano 14 wizyt domowych, w ramach których udzielono wsparcia psychologicznego,
 - przeprowadzono 10 spotkań „Szkoły dla rodziców”, z których skorzystało 11 osób,
- b) kontynuowano zadania statutowe Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żorach, w ramach których:
- sporządzono 1063 diagnoz specjalistycznych dziecka (469 psychologicznych, 387 pedagogicznych, 207 logopedycznych),
 - wydano 217 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalistycznego,
- wydano 11 orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- wydano 57 orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego,
 - wydano 77 opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.
- c) kontynuowano działalność Ośrodka Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego, w ramach którego:
- przeprowadzono wielospecjalistyczną terapię dla 54 dzieci,
 - udzielono pomocy 50 dzieciom zagrożonym niepełnosprawnością i z niepełnosprawnościami,
 - udzielono 159 porad i konsultacji rodzicom dzieci z niepełnosprawnościami, lub zagrożonych niepełnosprawnością w ramach programu „Za życiem”,
- d) realizowano projekt „Bliżej siebie” – Cykl warsztatów psychoedukacyjnych dla 9 rodziców i ich dzieci, którego celem było wspieranie i psychoedukacja rodziców w zakresie szeroko rozumianych kompetencji wychowawczych i umiejętności społecznych oraz psychoedukacja ich dzieci – rozwijanie ich kompetencji emocjonalno-społecznych,
- e) rozwijano wybrane formy pracy z rodziną, w tym pracę terapeutyczną prowadzoną na terenie Świetlicy Horyzont, w ramach której przygotowano i zrealizowano 352 różne formy zajęć.
- Promowano i upowszechniano usługi poradnictwa, w ramach których przeprowadzono Kampanię Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

Hospicjum im. Jana Pawła II

- Zapewniono 4 rodzinom z dziećmi dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych w wymiarze łącznie 1.103 godziny.
- Rozwijano asystenturę rodzinną oraz promowano ideę rodziny wspierającej, w tym:
 - a) zatrudniano 15 asystentów rodziny. Wsparciem asystenta rodziny w 2019 roku objęto łącznie 131 rodzin z czego 92 na wniosek strony, a 39 z postanowienia sądu. W rodzinach objętych wsparciem asystenta w 2019 roku wychowywało się 216 dzieci.
 - b) współpracowano z instytucjami na rzecz reintegracji rodzin – była to w szczególności praca z rodziną biologiczną, której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, poprzez zorganizowanie 131 posiedzeń zespołu ds. okresowej oceny dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej z udziałem rodziców zastępczych, rodziców biologicznych, pracowników socjalnych, psychologa, pedagogów szkolnych, wychowawców szkolnych oraz przedstawiciela Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Wodzisławiu Śląskim.
- Wzmacniano integrację i koordynowano działania służb na rzecz rodziny w tym:
 - a) promowano rodzinę, jej pozytywny model oraz budowano klimat sprzyjający zakładaniu i utrzymaniu pełnej rodziny tj.:
 - utrzymywano zatrudnienie 15 asystentów którzy współpracowali z 30 rodzinami ograniczonymi we władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, w wyniku prowadzonej pracy socjalnej jak i skoordynowanych działań 11 dzieci wróciło do rodziców biologicznych.

- zorganizowano i przeprowadzono 21 multiprofesjonalnych zespołów dotyczących rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
 - b) rozwijano i upowszechniano współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w zakresie pracy z rodziną w tym:
 - zakwalifikowano 99 rodziny do Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościową 2014-2020 Podprogram 2019 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), a realizację programu zlecono Stowarzyszeniu ECCE HOMO z Żor,
 - zakwalifikowano 6 dzieci na kolonie letnie organizowane przez Kuratorium Oświaty w Katowicach,
 - zorganizowano od prywatnych darczyńców paczki świąteczne dla 13 dzieci,
 - c) wzmacniano lokalny system wsparcia dziennego – wspierano tworzenie oraz wzmacnianie wyspecjalizowanych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym:
 - utrzymywano działalność Świetlicy dla dzieci „Horyzont” ze wsparcia, której skorzystało dziennie średnio 26 dzieci,
 - przy współpracy z Firmą Extral z Żor zorganizowano konkurs plastyczny dla 43 dzieci w tym wychowanków rodzin zastępczych i dzieci uczęszczających do placówki wsparcia dziennego – Świetlicy Horyzont,
 - nadzorowano w ramach zadania zleconego pracą Ochronki Caritas, ze wsparcia której skorzystało dziennie średnio 8 dzieci,
 - wspierano ideę powstania Świetlicy dla dzieci „Wyspa”, ze wsparcia której skorzystało dziennie średnio 13 dzieci.
 - Zabezpieczano podstawowe potrzeby bytowe rodzin zamieszkałych na terenie Miasta Żory. Rodzaj i liczbę świadczeń obrazuje tabela (strona 77).
- Za wsparcie rodzin w największym stopniu odpowiada Dział Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach. Największym utrudnieniem w jego pracy w minionym roku było rozpatrywanie wniosków, w których zachodzi domniemanie właściwości wojewody, czyli tych, gdzie przed ustaleniem samego prawa należy ustalić czy w konkretnej sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (w tym celu wnioski przekazywane są do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach). Procedura ta dotyczy m. in. wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasiłku rodzinnego. Czas rozpatrywania takich wniosków wynosi co najmniej kilka miesięcy, a w niektórych przypadkach czas ten należy liczyć w latach. Przedłużający się czas rozpatrywania takich wniosków wymusza na jednostce, działającej jako organ właściwy, zwiększoną pracę nad tymi wnioskami z uwagi na konieczność m. in.:
- regularnego kontrolowania stanu sprawy,
 - odpisywania na liczne skargi/zapytania stron o podjęte czynności,
 - regularnego kontrolowania stanu środków na zabezpieczenie wypłaty świadczeń.

13.2

Działania na rzecz osób bezdomnych

Osoby bezdomne mogą w Żorach skorzystać ze zorganizowanego systemu wsparcia. Pomoc jest im udzielana w noclegowni posiadającej 20 miejsc noclegowych, która działa w godz. 19:00-7:00 (w okresie letnim) oraz 18:00-8:00 (w okresie zimowym) oraz schronisku dla kobiet i mężczyzn, mieszczącym się na os. Gwarków 5. Posiada ono 23 miejsca noclegowe zapewniające całodobowe schronienie. W okresie zimowym, gdy zwiększania się liczba osób korzystających z noclegu, istnieje możliwość rozszerzenia bazy noclegowej dla osób poszukujących schronienia.

Od października do marca osobom bezdomnym zapewniane jest całodobowe schronienie. W bezpośrednim sąsiedztwie noclegowni, działa świetlica noclegowni spełniająca rolę

ogrzewalni, działająca w godzinach od 8:00 do 18:00. W tym okresie sama noclegownia działa w godzinach od 18:00 do 8:00.

Osoby bezdomne mogą skorzystać z:

- wyżywienia w formie gorącego posiłku,
- zaopatrzenia w odzież i obuwie pochodzącego z tzw. darów,
- możliwości utrzymania higieny osobistej na terenie noclegowni – dla osób bezdomnych korzystających z placówki i w łaźni przy świetlicy noclegowni – dla wszystkich osób bezdomnych.

Ponadto, na terenie łaźni przy Świetlicy Noclegowni istnieje możliwość kompleksowego odwyszawienia osoby bezdomnej łącznie z wymianą odzieży.

	Liczba osób
Korzystających z noclegowni	67
Korzystających ze Schroniska	36
Korzystających ze Świetlicy (ogrzewalni)	45
Korzystających z wymiany odzieży i butów	42
Ilość razy skorzystania z łaźni	238
Ilość wydanych gorących posiłków dla osób bezdomnych	5012

Liczba świadczeń dla osób bezdomnych w 2019 roku

13.3

Działania na rzecz seniorów

W naszym mieście prowadzone są szeroko zakrojone i różnorodne działania, nastawione na udzielanie wsparcia seniorom. By zapewnić starszym mieszkańcom miasta pełne uczestnictwo w życiu społecznym oraz wpływ na sprawy dotyczące lokalnej społeczności, a zwłaszcza samych seniorów, od 2014 roku na terenie Żor jako organ doradczy i opiniodawczy działa Żorska Rada Seniorów.

Starsi mieszkańcy naszego miasta mogą otrzymać „Żorską Kartę Seniora”, uprawniającą do licznych ulg i bonifikat. Karta jest honorowana w 58 działających na terenie miasta punktach partnerskich, które włączyły się do programu. O wydanie dokumentu mogą ubiegać się osoby, które ukończyły 60. rok życia i na stałe zamieszkują w naszym mieście. W sumie wydano 4 140 karty, a w samym 2019 r. wydano 508 nowych kart.

By zadbać o potrzeby starszych mieszkańców w naszym mieście kilka lat temu powstał Dzienny Dom „Senior+”, którego siedziba znajduje się w części budynku Ośrodka Rekreacyjno-Wypoczynkowego MOSiR przy ul. Kłokocińskiej 78a. W 2019 roku prowadził go Zakład Aktywności Zawodowej „Wspólna Pasja”. Uczestnikami organizowanych w nim zajęć mogą być nieaktywni zawodowo mieszkańcy Żor w wieku od 60 lat wzwyż, którzy ze względu na wiek wymagają wsparcia w zaspakajaniu niezbędnych

potrzeb życiowych. Dzienny Dom „Senior+” zapewnia 3 posiłki, podstawową opiekę pielęgniarki, zajęcia rehabilitacyjne, terapię zajęciową, zajęcia edukacyjne i rekreacyjne itp. W 2019 roku w domu opieką otoczonych zostało 30 seniorów. Osoby zainteresowane udziałem w zajęciach mogą złożyć wniosek w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Żorach.

W ostatnich dwóch latach w Żorach udało się zahamować odpływ osób starszych do domów pomocy społecznej. Mieszkańcy nie chcą skorzystać z tej formy pomocy, a ponadto jest to duże obciążenie dla budżetu miasta. Jeśli mieszkańcy decydują się na DPS, to koniecznie chcą przebywać w Miejskim Domu Pomocy Społecznej w Żorach. Poza naszym miastem w domach pomocy społecznej przebywało na koniec 2019 roku 66 mieszkańców Żor. Dla porównania rok wcześniej były to 64 osoby.

Aby kontynuować pozytywny kierunek zmian, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zwiększył liczbę godzin usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych z naszego miasta, co znacznie wydłuża czas ich funkcjonowania w środowisku lokalnym – bez konieczności korzystania z domów opieki.

13.4

Inne działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami mogą w naszym mieście liczyć na profesjonalną opiekę oraz szansę na dobry start w przyszłość. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich najbliższych od narodzin poprzez rozwój, edukację i rehabilitację aż po pracę, to jeden z priorytetów władz miasta Żory. W tym zakresie od wielu lat nasze miasto należy nie tylko do regionalnej, ale i ogólnopolskiej czołówki. Żorzanie z niepełnosprawnościami korzystają m.in. z nowoczesnego obiektu, w którym zapewniana jest im kompleksowa

opieka, czyli nowej siedziby Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego. W ramach realizowanego przez Urząd Miasta Żory zadania pn. „Dobry start w przyszłość – budowa nowej siedziby Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego i Ośrodka Wczesnej Interwencji w Żorach” powstał budynek przeznaczony na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Swoje miejsce znalazły w nim aż trzy placówki: Ośrodek Wczesnej Interwencji, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy oraz Świetlica Rewali-

fot. Tomasz Nessing

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

dacyjno-Rehabilitacyjna dla osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną po 25 roku życia. Zlokalizowano tu także Biuro Obsługi Placówek żorskiego koła Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

W Ośrodku Wczesnej Interwencji rocznie otrzymuje pomoc około 600 dzieci od urodzenia do 7 roku życia, nie tylko z Żor, ale też z innych gmin – czasem bardzo odległych. Dzieci diagnozują neurolog oraz lekarz rehabilitacji medycznej, a terapię prowadzą specjaliści z różnych dziedzin. Terapie pozwalają wielu dzieciom wrócić do pełni zdrowia.

Odpowiedzią na potrzeby osób z niepełnosprawnościami jest też OREW. Pomoc uzyskuje tam około sześćdziesięciorga dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną, w wieku od 3-25 roku życia. W OREW prowadzone są zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze i terapeutyczne, takie jak muzykoterapia, arteterapia, dogoterapia czy terapia przez teatr. Dzieci objęte są też intensywną rehabilitacją. Z jednej strony OREW to niepubliczna szkoła specjalna, z drugiej strony Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Świetlica Rewalidacyjno-Rehabilitacyjna zapewnia pomoc osobom z niepełnosprawnościami po 25. roku życia z głębszą niepełnosprawnością intelektualną. Prowadzone są tam zajęcia rewalidacyjne, terapeutyczne oraz rehabilitacyjne – jest to kontynuacja zajęć prowadzonych w OREW, dzięki której w naszym mieście funkcjonuje kompleksowy system opieki nad osobami z niepełnosprawnościami, obejmujący zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe.

Jerzy Krótki

Dyrektor
ZAZ „Wspólna Pasja”
do 30 września 2019 r.

Anita Wawoczny

Dyrektor
ZAZ „Wspólna Pasja”
od 1 października 2019 r.

Niezwykle ważną rolę w systemie wsparcia osób z niepełnosprawnościami pełni **Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Produkcyjno – Usługowy „Wspólna Pasja”**, który działa w naszym mieście od 2009 roku. Początkowo ZAZ zatrudniał 40 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz 14 osób kadry obsługowo-rehabilitacyjnej. W kolejnych latach Zakład rozwijał swoją działalność, systematycznie tworząc nowe miejsca pracy dla mieszkańców Żor i okolic. Na koniec 2019 roku w ZAZ zatrudnione były już 74 osoby z niepełnosprawnościami oraz 28 osób kadry obsługowo-rehabilitacyjnej. W 2019 roku poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w Zakładzie zwiększył się, co było związane z dalszym rozwojem jego działalności usługowej w zakresie gastronomii. Z uwagi na rosnącą liczbę zleceń od klientów indywidualnych i instytucjonalnych pracę w ZAZ na stanowisku pomocnik kucharza znalazły kolejne 3 osoby z niepełnosprawnościami.

Działalność ZAZ „Wspólna Pasja” oparta jest na: pracowni gastronomicznej, pracowni ogrodniczo-stolarskiej, pracowni rehabilitacyjnej, usługach transportowo-przewo-

fot. ZAZ Wspólna Pasja

Siedziba Zakładu Aktywności Zawodowej „Wspólna Pasja”

wych, działalności w zakresie monitorowania oraz prowadzeniu Dziennego Domu „Senior+”.

Znakiem firmowym Zakładu Aktywności Zawodowej jest znany i niezwykle lubiany przez żorzan Bar Mleczny Krówka. Średnio z jego usług korzysta około 2,5-3 tysięcy klientów tygodniowo. W związku z ogromną popularnością Baru Mlecznego planowane jest otwarcie przez ZAZ kolejnego lokalu, który będzie mieścił się w dawnej siedzibie Baru Mlecznego „Krówka”, przy ul. Biskupa 40. Będzie to mała restauracja serwująca dania wegetariańskie i rybne. W związku z tym przedsięwzięciem, w 2019 roku Zakład zakupił wyposażenie kuchni i zaplecza socjalnego: meble kuchenne ze stali nierdzewnej, komorę chłodniczą, lodówkę, piec gazowy, obieraczkę do ziemniaków, kuchnię mikrofalową, frytownicę gazową, urządzenia wyświetlające (system kolejkowy), RTV oraz urządzenie pralnicze, zastawę stołową, regały, ciąg do wydawania posiłków i kasę fiskalną. Zlecono także wykonanie projektu aranżacji wnętrza i wyposażenia sali konsumpcyjnej.

ZAZ „Wspólna Pasja” z każdym rokiem zmienia się i rozwija, by jak najlepiej odpowiadać na potrze-

by osób z niepełnosprawnościami. Zdecydowanie największą zmianą, jaka zaszła w 2019 roku w ZAZ, była zmiana dyrektora placówki. Po pełnych sukcesów 10 latach z funkcji dyrektora zrezygnował **Jerzy Krótki**. Od 1 października jego obowiązki przejęła **Anita Wawoczny**, związana z Zakładem od jego powstania. Wśród innych ważnych zmian warto wymienić rozpoczęcie w sierpniu minionego roku współpracy z podolgiem, który świadczy nowe usługi dla pracowników z niepełnosprawnością w ramach rehabilitacji leczniczej oraz zakończenie w grudniu 2019 roku robót budowlanych związanych z uruchomieniem kuchni II na poddaszu Budynku B, mieszczącym się w głównej siedzibie Zakładu. Inwestycja ta była realizowana w ramach zadania „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania części poddasza w budynku Zakładu Aktywności Zawodowej dla potrzeb pracowni gastronomicznej”, które uzyskało dofinansowanie w wysokości **152 417,94 zł** ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

PFRON przekazał także dofinansowanie w wysokości **280 000,00 zł** na zakupy niezbędne do rozszerzenia

działalności Zakładu tj. zakup markiz potrzebnych do uruchomienia ogródka letniego przy Barze Mlecznym „Krówka”, zakup sprzętu gastronomicznego do nowej restauracji, rozbudowę systemu informatycznego i wymianę sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem a także zakup łóżka do masażu.

W 2016 roku w naszym mieście powstała Żorska Spółdzielnia Socjalna „WERWA”, która pomogła stworzyć kolejne miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami. W minionym roku kontynuowała ona swoją działalność na rzecz ZAZ ZPU „Wspólna Pasja” w Żorach, w zakresie świadczenia usług: gastronomicznych, fizjoterapeutycznych – masażu leczniczego, sprzątnięcia i utrzymania porządku, opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami, usług przewozowych oraz obsługi monitoringu i pilnowania. W czerwcu Spółdzielnia pozyskała dotację na utworzenie nowego miejsca pracy w przedsiębiorstwach społecznych w wysokości: 24 000,00 zł oraz w ramach podstawowego wsparcia pomostowego – dodatkowe środki w wysokości: 6 000,00 zł. Dotacja udzielona została w ramach projektu „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego” współfinansowanego ze środków EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020 – Oś Priorytetowa IX Włączenie Społeczne, Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie, Poddziałanie 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej – projekty konkursowe.

W ramach pozyskanych środków utworzono nowe miejsca pracy dla osoby z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym na stanowisku: kelner/pracownik porządkowy. W grudniu pozyskano dodatkowe środki w ramach

przedłużonego wsparcia pomostowego, w wysokości 4 200,00 zł.

W październiku Spółdzielnia uzyskała wpis do Rejestru Podmiotów wykonujących działalność leczniczą i utworzyła jednostkę lokalną pod nazwą Usługi Rehabilitacyjne „WERWA”, zatrudniając dodatkowo 3 osoby (2 fizjoterapeutów i pielęgniarkę) na umowy zlecenie. Tym samym Spółdzielnia rozpoczęła prowadzenie działalności fizjoterapeutycznej, która skierowana jest na klienta zewnętrznego.

Na koniec 2019 roku Spółdzielnia zatrudniała 8 pracowników z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym na umowę o pracę, w wymiarze pełnego etatu oraz 5 osób pełnosprawnych w ramach umów zleceń.

W ramach wsparcia osób z niepełnosprawnościami miasto współpracowało z Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku. Przekazało też dofinansowanie na jego działalność. Udzielano mieszkańcom naszego miasta porad i informacji o ulgach i zakresie orzecznictwa dla osób niepełnosprawnych oraz przyjmowano i przekazywano do Zespołu wnioski w liczbie **329** w tym o:

- wydanie legitymacji – **128** wniosków,
- wydanie orzeczenia o niepełnosprawności (ogółem) – **201** wniosków (dla osób poniżej 16 roku życia – **60** wniosków, dla osób powyżej 16 roku życia – **141** wniosków),

Działanie na rzecz osób z niepełnosprawnościami prowadzone były też za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach realizacji „Miejskiego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2018-2020”. W 2019 roku były to następujące działania:

- zapewnienie finansowania i organizacji staży zawodowych dla 8 osób na otwartym rynku pracy oraz w jednostkach organizacyjnych miasta i podmiotach ekonomii społecznej – 5 osób niepełnosprawnych ukończyło staż, z czego dwie podjęły pracę,
 - umożliwienie 1 osobie korzystania z instrumentów rynku pracy (prace interwencyjne) – 1 osoba podjęła pracę po zakończeniu prac interwencyjnych,
 - prowadzenie doradztwa zawodowego dla 9 osób – 6 osób w wyniku ww. formy pomocy podjęło zatrudnienie,
 - umożliwienie pracodawcom zwrotu kosztów stanowiska pracy dla 2 osób zarejestrowanych jako poszukujących pracy,
 - rozwój działalności i wspieranie zatrudnienia w Zakładzie Aktywności Zawodowej dla 1 osoby,
 - dofinansowanie uczestnictwa 111 osobom i ich opiekunom w turnusach rehabilitacyjnych,
 - finansowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej – 85 uczestników,
 - prowadzenie Świetlicy Rewalidacyjno-Rehabilitacyjnej dla 11 osób z niepełnosprawnością intelektualną po 25 roku życia,
 - dofinansowanie zaopatrzenia dla 269 osób w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – przyznawane przez NFZ oraz w sprzęt rehabilitacyjny,
 - dofinansowanie likwidacji barier: architektonicznych – 1 osoba, w komunikowaniu się – 10 osób, technicznych – 7 osób, transportowych – 2 osoby, w związku z indywidualnymi potrzebami,
 - stworzenie mieszkalnictwa chronionego dla 7 osób niepełnosprawnych intelektualnie i dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - wsparcie osób i ich rodzin w rozwój podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla 64 osób
 - utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, w tym 25 łóżek rehabilitacyjnych (pielęgnacyjnych) – 25 osób,
 - zapewnienie transportu dla około 100 dzieci i młodzieży do placówek oświatowych,
 - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym dla 8 osób,
 - współdziałanie Miasta i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów niepełnosprawności – zlecenie i dofinansowywanie realizacji zadań na rzecz środowiska osób – Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie – Koło w Żorach, Stowarzyszenie Dzieci Matki Teresy z Kalkuty w Żorach.
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach, w oparciu o zawartą umowę w sprawie pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” realizował szereg zadań polegających na wyeliminowaniu i zmniejszeniu barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Środki na realizację tych zadań pochodziły z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wysokość środków finansowych przypadających na realizację programu dla Powiatu Żory w roku 2019 wynosiła 237.590,00 zł.

W ramach programu udzielono dofinansowania kosztów następujących modułów i obszarów:

- Zakup i montaż oprzyrządowania do posiadanego samochodu (moduł I obszar A zadanie 1). Wpłynęły trzy wnioski dotyczące zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu. Pozytywnie rozpatrzono dwa wnioski. Na zadanie wydatkowano kwotę w wysokości 14.127,00 zł.
- Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (moduł I obszar A zadanie 2). Wpłynęły dwa wnioski dotyczące pomocy w uzyskaniu prawa jazdy. Pozytywnie rozpatrzono dwa wnioski. Na ten cel wydatkowano kwotę w wysokości 2.115,00 zł.
- Zakup sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (moduł I obszar B). Chęć skorzystania z dofinansowania zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania zadeklarowało 11 osób z różnymi dysfunkcjami m.in.: narządu wzroku, kończyn górnych, narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się. Jedna osoba zrezygnowała z dofinansowania. Łącznie na zadanie wydatkowano 31.133,10 zł.
- Zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (moduł I obszar C zadanie 1). Chętnych do skorzystania z dofinansowania zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym zadeklarowały 4 osoby niepełnosprawne z dysfunkcją narządu ruchu. Jedna osoba otrzymała odmowę. Na zadanie wydatkowano kwotę w wysokości 30.000,00 zł.
- Dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (moduł I obszar C zadanie 2). Wpłynęły trzy wnioski dotyczące zakupu akumulatorów do posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym osoby niepełnosprawnej z niedowładem kończyn górnych i dolnych. Pozytywnie rozpatrzono dwa wnioski. Jedna osoba zrezygnowała. Na zadanie wydatkowano kwotę w wysokości 4.000,00 zł.
- Dofinansowanie zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązanie techniczne (moduł I obszar C zadanie 3). Wpłynął jeden wniosek dotyczący zakupu protezy w zakresie amputacji na poziomie podudzia. Na zadanie przeznaczono 14.200,00 zł.
- Dofinansowanie oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (moduł I obszar C zadanie 5). Wpłynęły dwa wnioski dotyczące zakupu oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego dla osób z dysfunkcją narządu ruchu mających problemy w samodzielnym przemieszczaniu się. Na zadanie przeznaczono 8.775,00 zł.
- Opłaty za pobyt dziecka osoby w żłobku lub przedszkolu (moduł I obszar D). Wpłynęło 9 wniosków na dofinansowanie pracującej osoby do pobytu dziecka w przedszkolu. Wszystkie wnioski rozpatrzono pozytywnie. Ogółem na ten cel wydatkowano kwotę w wysokości 10.387,56 zł.
- Opłaty za naukę (czesne) oraz dodatku na pokrycie kosztów kształcenia na poziomie wyższym (moduł II). Wpłynęło 14 wniosków na dofinansowanie kosztów nauki oraz dodatku na pokrycie kosztów kształcenia. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzono pozytywnie. Na ten cel przeznaczono kwotę w wysokości 42.599,50 zł.

13.5

Inne działania na rzecz mieszkańców

Już od 2010 roku w Żorach realizowany jest miejski program „Duża Rodzina”. Jest on adresowany do rodzin wielodzietnych tj. składających się z rodziców lub opiekunów prawnych (z jednego rodzica, opiekuna prawnego), których członkowie są zameldowani na pobyt stały lub czasowy na terenie Żor oraz mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci: w wieku do ukończenia 18. roku życia; w wieku do ukończenia 25. roku życia – w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej; bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. W ramach tego programu poprzez rodzinę wielodzietną należy rozumieć też rodzinę zastępczą bez względu na ilość dzieci. Celem miejskiego programu „Duża Rodzina” jest wspieranie rodzin wielodzietnych oraz rodzin zastępczych przez ułatwienie im dostępu do kultury, rekreacji, sportu oraz innych usług, wprowadzając ulgi w punktach partnerskich. W 2019 r. na podstawie 175 wniosków wydano 620 kart „Duża Rodzina”. Natomiast łącznie od wdrożenia programu wpłynęło 1991 wniosków i wydano 8698 kart dla 1352 rodzin (w tym dla 77 rodzin zastępczych).

W naszym mieście realizowany jest także ogólnopolski program „Duża Rodzina”. W ramach ogólnopolskiego programu Karty Dużej Rodziny w 2019 r., na podstawie 824 wniosków zamówiono aż 1 681 kart tradycyj-

nych i 1 154 karty elektroniczne, natomiast łącznie tj. od czerwca 2014 roku do 31.12.2019 r. zostało zarejestrowanych 1590 rodzin, wpłynęło 1874 wniosków i zamówiono 6160 kart w formie tradycyjnej i 2043 karty w formie elektronicznej.

Od 2015 roku w naszym mieście działa także program „Weteran w Żorach”. Objęci są nim weterani i weterani poszkodowani zamieszkujący na terenie miasta, posiadający legitymację weterana lub legitymację weterana poszkodowanego. Do programu przystąpiło ogółem 13 punktów partnerskich oferujących różnorodne ulgi.

W Żorach działają także punkty nieodpłatnej pomocy prawnej. W związku z realizacją zapisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (j.t. Dz.U.2019.294 ze zm.), w punktach zlokalizowanych przy ul. Wodzisławskiej 1/1 w Żorach, doradcy obywatelscy, radcowie prawni oraz adwokaci udzielali osobom uprawnionym nieodpłatnych porad prawnych oraz poradnictwa obywatelskiego. Przez cały rok udzielono 681 porad prawnych uprawnionym mieszkańcom miasta.

W 2017 roku w naszym mieście powstało Centrum Integracji Społecznej, działające w ramach Żorskiego Centrum Organizacji Pozarządowych. Jego zadaniem jest aktywizacja osób w trudnej sytuacji życiowej. W 2019 roku wsparciem objęto łącznie 65 osób w trudnej sytuacji życio-

fot. ZAZ Wspólna Pasja

Pracownia rehabilitacyjna ZAZ Wspólna Pasja

wej, które rozpoczęły uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej korzystając ze świadczeń na mocy ustawy o zatrudnieniu socjalnym. W minionym roku 30 osób zakończyło uczestnictwo w CIS, a 39 kolejnych je rozpoczęło. Uczestnicy Centrum Integracji Społecznej mogli skorzystać z: wsparcia psychologicznego, doradztwa zawodowego, pomocy prawnej, wsparcia indywidualnego (pomoc w szukaniu lokalu mieszkalnego) oraz zajęć z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej.

Wśród problemów z jakimi mierzą się mieszkańcy Żor są także te, dotyczące nadużywania substancji psychoaktywnych. By je rozwiązywać realizowany gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz program przeciwdziałania narkomanii. W 2019 roku w ramach realizacji tych programów odbyły się 33 posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z których 12 stanowiły posiedzenia komisji orzecznictwa, która prowadzi rozmowy z osobami uzależnionymi wskazując formy leczenia. Komisja objęła postępowaniem o leczenie odwykowe 147 osób, a jej członkowie uczestniczyli w 260

posiedzeniach grup roboczych zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie. Zlecono także 35 opinii biegłego psychiatry i psychologa w zakresie ustalenia stopnia uzależnienia osób objętych postępowaniem o leczenie. Spośród 35 osób do biegłych zgłosiło się 7 osób, dlatego zostało wykonanych tylko 7 opinii.

W minionym roku w naszym mieście zrealizowane zostały następujące programy profilaktyki zintegrowanej:

- „Archipelag Skarbów”, w którym udział wzięło w sumie 699 uczniów szkół podstawowych,
- „Cuder”, w którym udział wzięło 665 uczniów szkół podstawowych,
- „Gwiazda Mocy”, w którym wzięło udział 100 uczniów szkół podstawowych.

Dodatkowo w żorskim kinie „Na Starówce” przeprowadzona została konferencja pn. „Uzależnienia profilaktyka i leczenie”, skierowana przede wszystkim do osób pracujących z młodzieżą – wychowawców, nauczycieli itp. Podczas konferencji poruszono tematykę zagrożeń związanych z zażywaniem narkotyków i dopalaczy, pić alkoholu oraz z nowym zjawiskiem, jakim jest „patostreaming”.

14.

Bezpieczeństwo

Władze miasta prowadzą szeroko zakrojoną współpracę m.in. z Komendą Miejską Policji w Żorach, Komendą Miejską Państwowych Straży Pożarnych w Żorach oraz jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych, działających na terenie naszego miasta, by zapewnić mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa.

W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców już od kilku lat działania policjantów wspiera system monitoringu miejskiego. Na koniec 2019 roku w skład tego systemu wchodziły aż 22 nowoczesne kamery, z których obraz trafia do centrum monitoringu, działającego w siedzibie Komendy Miejskiej Policji. Przy obsłudze monitoringu pracuje 2 pracowników cywilnych KMP Żory oraz osoby z niepełnosprawnościami, zatrudnione przez Zakład Aktywności Za-

wodowej „Wspólna Pasja” (6 pracowników) i Żorską Spółdzielnię Socjalną „WERWA” (2 pracowników). Dzięki współpracy obsługi monitoringu z patrolami policji możliwe jest natychmiastowe reagowanie na niebezpieczne sytuacje na terenie naszego miasta.

Jak wskazują policyjne raporty, Żory należą do bezpiecznych miast. W 2019 roku na drogach naszego miasta doszło do 25 wypadków, w których rannych zostało 27 osób, a śmierć poniosły 3 osoby (najwięcej w ostatnich kilku latach). Doszło także do 938 kolizji drogowych. Do wypadków i kolizji najczęściej dochodziło na DK81 (102 zdarzenia), ul. Wodzisławskiej (100 zdarzeń) i al. Zjednoczonej Europy (76 zdarzeń).

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń w 2017 r.	Liczba zdarzeń w 2018 r.	Liczba zdarzeń w 2019 r.
Wypadki drogowe	32	28	25
Kolizje drogowe	785	819	938
Ranni w wypadkach drogowych	36	34	27
Ofiary śmiertelne wypadków drogowych	2	1	3
Zatrzymani nietrzeźwi kierujący	169	112	173

Statystyka zdarzeń drogowych w Żorach

W minionym roku policjanci wszczęli postępowania przygotowawcze w sprawie 1374 przestępstw, w tym 1007 przestępstw kryminalnych. Oznacza to wzrost w stosunku do poprzedniego roku, kiedy wszczęto 1221 postępowań (w tym 915 dotyczyło przestępstw kryminalnych). Wykrywalność przestępstw

w 2019 roku wyniosła natomiast 74,3% i była nieznacznie mniejsza niż rok wcześniej (76,6%). Szczegółowe statystyki można znaleźć na stronie internetowej KMP w Żorach pod adresem: <http://zory.slaska.policja.gov.pl/k31/bezpieczenstwo/stan-bezpieczenstwa/279338,Wyniki-osiagniete-przez-policjantow-w-2019-roku.html>

Rodzaj przestępstwa	Liczba postępowań wszczętych w 2017 r.	Liczba postępowań wszczętych w 2018 r.	Liczba postępowań wszczętych w 2019 r.
Rozbój lub wymuszenie rozbójnicze	16	16	12
Kradzież z włamaniem	73	69	61
Kradzież cudzej rzeczy	145	216	238
Kradzież samochodu	13	21	13
Uszczerbek na zdrowiu	21	33	28
Przestępstwa narkotykowe	15	37	30

Przestępczość w Żorach – liczba postępowań wszczętych przez KMP Żory

Dofinansowanie Komendy Miejskiej Policji w Żorach przez samorząd Miasta Żory w 2019 roku:

- Funkcjonariusze kontraktowi – 112 859, 63 zł,
- Służby ponadnormatywne – 60 000 zł,
- Nagrody Prezydenta – 3 500 zł,
- Zakup pojazdu służbowego nieoznakowanego, osobowego z segmentu C – 38 032,26 zł.

Łącznie KMP w Żorach uzyskała wsparcie finansowe ze strony żorskiego samorządu w kwocie 214 391,89 zł.

Bardzo duży wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców Żor ma także działalność Straży Pożarnej – zarówno tej zawodowej, jak i ochotniczej. Doceniając działania strażaków miasto regularnie wspiera ich, zapewnia-

jąc im możliwie jak najlepszy sprzęt oraz warunki do działania.

W 2019 roku Państwowa Straż Pożarna w Żorach odnotowała łącznie 858 interwencji z czego 171 to pożary, 554 miejscowe zagrożenia, a 133 alarmy fałszywe. Działania strażaków dotyczyły m.in. wypadków i kolizji drogowych, interwencji związanych z zatruciami tlenkiem węgla, usuwania przewróconych drzew itp.

W 2019 roku PSP Żory pozyskała nowy sprzęt, który pomaga w zapewnieniu bezpieczeństwa w mieście, w tym m.in. lekki samochód ratownictwa technicznego Iveco Daily z wyposażeniem w podstawowy sprzęt do działań w ratownictwie drogowym, kamerę termowizyjną, czy lancę gaśniczą do zwalczania pożarów kominowych.

Rok	Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy Fałszywe	Razem
2017	141	481	120	742
2018	176	519	133	828
2019	171	554	133	858

Interwencje PSP Żory w latach 2017-2019

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej są częścią struktury ochrony przeciwpożarowej naszego kraju. Ich działalność polega między innymi na: gaszeniu pożarów, wsparciu przy wypadkach drogowych, podtopieniach, usuwaniu powalonych drzew czy gniazd szerszeni. W 2019 miasto ponownie pozyskało środki (m.in. w ramach tzw. Funduszu Sprawiedliwości) na doposażenie jednostek OSP z terenu miasta Żory w samochody bojowe, sprzęt ratowniczy i inne niezbędne wyposażenie. Ochotnicza Straż Pożarna Żory otrzymała nowy samochód rozpoznawczo-ratowniczy marki Ford Ranger. Za pośrednictwem Żorskiego Centrum Organizacji Pozarządowych miasto dofinansowało także zakupy

sprzętu strażackiego, kupowanego przez strażaków ze specjalnymi dotacjami w Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, w tym m.in.: aparatów ochrony dróg oddechowych, węży strażackich oraz specjalistycznych ubrań. Miasto wspierało także działalność Ochotniczych Straży Pożarnych m.in. poprzez: ubezpieczenie strażaków oraz pojazdów użytkowanych przez OSP, finansowanie przeglądów i remontów samochodów pożarniczych, a także wnoszenie opłat związanych z bieżącym funkcjonowaniem jednostek OSP. W 2019 roku sfinansowano remont pomieszczeń w remizach OSP Żory i OSP Osiny. Wybudowano także garaż dla OSP Kleszczów oraz zmodernizowano garaż OSP Rój.

fot. UM Żory

Samochód rozpoznawczo-ratowniczy OSP Żory

15.

Edukacja

fot. UM Żory

Szkoła w dzielnicy Rogoźna

W 2019 roku w Żorach działały następujące placówki edukacyjne: Miejski Żłobek (zapewniający opiekę dla 175 dzieci), 6 samodzielnych przedszkoli (P 5, P 13, P 16, P 19, P 22, P 23), 6 samodzielnych szkół podstawowych (SP 3, SP 4, SP 13, SP 15, SP 16, SP 17), 7 zespołów szkolno-przedszkolnych (ZSP 1, ZSP 5, ZSP 6, ZSP 7, ZSP 8, ZSP 9, ZSP 11), 5 zespołów szkół (ZS 1, ZS 2, ZS 3, ZSB-I, ZSS), Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. W tym czasie w naszym mieście uczyło się 2 361 przedszkolaków, 5 141 uczniów szkół

podstawowych oraz 3 101 uczniów szkół ponadpodstawowych.

W Żorach dobrze rozwinięta jest struktura kształcenia specjalnego. Zajmują się nim następujące placówki:

- dwa przedszkola z oddziałami integracyjnymi (P 22, P 7 w ZSP 7),
- dwie szkoły podstawowe z oddziałami integracyjnymi (SP 7 w ZSP 7, SP 16),
- oddziały gimnazjum integracyjnego (SP16) – do 31.08.2019,
- jedna szkoła podstawowa specjalna (SP12 w ZSS),
- jeden oddział gimnazjum specjalnego (ZSS) – do 31.08.2019,
- jedna szkoła branżowa I stopnia specjalna kształcząca w zawodach (ZSS): piekarz, cukiernik, kucharz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie oraz pracownik pomocniczy obsługi hotelowej,
- jedna szkoła przysposabiająca do pracy (ZSS),
- jedno przedszkole specjalne niepubliczne „Syriusz”,
- jedna szkoła podstawowa specjalna niepubliczna „Syriusz”,
- jeden Terapeutyczny Punkt Przedszkolny „Zakątek”

Należy pamiętać także o działaniach nakierowanych na kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, podej-

mowanych przez szkoły ogólnodostępne. Są to głównie: organizacja klas integracyjnych, prowadzenie zajęć rewalidacyjnych, prowadzenie zajęć specjalistycznych (w tym korekcyjno-kompensacyjnych), zatrudnienie nauczycieli wspomagających, zatrudnienie pomocy nauczyciela oraz zakup specjalistycznych pomocy dydaktycznych.

Rok 2019 to czas licznych zmian w systemie edukacji. W Żorach zmieniła się m.in. stawka dopłat na 1 dziecko dla żłobka niepublicznego oraz klubu dziecięcego, która została zwiększona z 400,00 zł do 600,00 zł miesięcznie. Powstały dwa nowe żłobki niepubliczne: prowadzony przez Fundację Caritas przy ul. Garncarskiej, oferujący 17 miejsc opieki oraz żłobek „Kraina Skrzatów” na os. Powstańców Śląskich, oferujący 25 miejsc opieki. Na koniec 2019 roku w naszym mieście były więc 404 miejsca opieki dla maluchów (175 – Miejski Żłobek, 229 – placówki niepubliczne).

W minionym roku zlikwidowana została dodatkowa lokalizacja Szkoły Podstawowej nr 17 im. Stanisława Ligonja w Żorach przy ul. Boryńskiej 38c, a w jej miejsce powstała Szkoła Podstawowa nr 4 z oddziałami sportowymi i mistrzostwa sportowego w Żorach. Do życia powołane zostało też Centrum Kształcenia Zawodowego, które włączono do Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicz-

nego w Żorach. Dwie szkoły zmieniły natomiast swoje nazwy: Zespół Szkół Ogólnokształcących zmienił się w Zespół Szkół nr 1, a Zespół Szkół nr 5 zmienił nazwę na Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 11.

Największe zmiany związane były jednak z reformą oświaty, która zlikwidowała gimnazja i przywróciła 8-letnie szkoły podstawowe. Ich konsekwencją był podwójny rocznik (absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów), który w 2019 roku ubiegał się o przyjęcie do szkół ponadpodstawowych. Z tego powodu nabór do tych szkół był znacznie bardziej rozbudowany niż do tej pory. W Żorach, zgodnie ze strategią z ubiegłych lat, w szkołach zapewniono mniej więcej tyle samo miejsc, ilu przewidywano chętnych uczniów z tzw. pierwszej preferencji. Po naborze okazało się, że liczby te były bardzo zbliżone. Dzięki temu wielu uczniów dostało się do szkół oraz na profile kształcenia, zgodnie ze swoim pierwszym wyborem. Część młodych ludzi musiała jednak wziąć udział w rekrutacji uzupełniającej lub dostała się do szkół oraz na profile kształcenia drugiego, czy trzeciego wyboru. Działo się tak głównie ze względu na wysokie progi punktowe lub zbyt niską punktację uzyskaną przez nich na sprawdzianie ósmoklasisty/teście gimnazjalnym. W poszczególnych szkołach sytuacja przedstawiała się następująco:

	Absolwenci gimnazjum	Absolwenci szkoły podstawowej
Liczba miejsc	230	235
Liczba chętnych ogółem ze wszystkich preferencji	296	464
Liczba uczniów z pierwszej preferencji	115	146

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

	Absolwenci gimnazjum	Absolwenci szkoły podstawowej
Liczba miejsc	164	156
Liczba chętnych ogółem ze wszystkich preferencji	372	414
Liczba uczniów z pierwszej preferencji	184	160

Zespół Szkół nr 1 (do 31.08 br. Zespół Szkół Ogólnokształcących)

	Absolwenci gimnazjum	Absolwenci szkoły podstawowej
Liczba miejsc	201	201
Liczba chętnych ogółem ze wszystkich preferencji	632	778
Liczba uczniów z pierwszej preferencji	207	231

Zespół Szkół nr 2

	Absolwenci gimnazjum	Absolwenci szkoły podstawowej
Liczba miejsc	141	155
Liczba chętnych ogółem ze wszystkich preferencji	311	308
Liczba uczniów z pierwszej preferencji	104	102

Zespół Szkół nr 3

	Absolwenci gimnazjum	Absolwenci szkoły podstawowej
Liczba miejsc	127	153
Liczba chętnych ogółem ze wszystkich preferencji	332	435
Liczba uczniów z pierwszej preferencji	133	160

Zespół Szkół Budowlano-Informatycznych

Wśród absolwentów gimnazjów, do najpopularniejszych kierunków w liceach należały: klasa dwujęzyczna o profilu medycznym (I LO – ZS1), klasa medialno-prawna z elementami kryminalistyki (II LO – ZS2) oraz klasa mundurowa policyjno-praw-

na z elementami technik śledczych (III LO – ZS3). Zaś jeśli chodzi o technika, największą popularnością cieszyły się kierunki: technik mechatronik oraz technik grafiki i poligrafii cyfrowej (Technikum nr 1 – ZSB1), technik obsługi turystycznej (Tech-

nikum nr 2 – ZS2). Co ciekawe, technika cieszyły się większym zainteresowaniem uczniów niż licea.

Natomiast wśród absolwentów szkół podstawowych, do najpopularniejszych kierunków w liceach należały: klasa przyrodnicza-eksperymentalna (I LO – ZS1), klasa medialno-prawna (II LO – ZS2) i klasa mundurowa policyjno-prawna z elementami technik śledczych (III LO – ZS3). Jeśli zaś chodzi o technika, to największym zainteresowaniem cieszyły się kierunki: technik informatyk (Technikum nr 1 – ZSBI) oraz technik fotografii i multimedialnych (Technikum nr 2 – ZS2). Także wśród absolwentów szkół podstawowych większym zainteresowaniem cieszyły się technika niż licea.

Warto podkreślić, że mimo trudnej sytuacji spowodowanej podwójnym rocznikiem, w Żorach miejsc w szkołach wystarczyło dla wszystkich absolwentów klas III gimnazjalnych

i VIII szkół podstawowych żorskich szkół oraz z gmin ościennych. Zewzględnając podwójny rocznik wzrosła jednak znacznie liczba uczniów w każdej ze szkół. Mimo tego, większość zajęć kończy się w godzinach popołudniowych, a część w wieczornych - tak jak miało to miejsce dotychczas. Jest to możliwe dzięki sprawnej organizacji pracy tych placówek, ułożonej przez ich dyrekcje.

Jednym z wyznaczników poziomu kształcenia w mieście jest bez wątpienia zdawalność matur. W tym zakresie mamy się czym pochwalić, ponieważ w 2019 roku średnia zdawalność w Żorach wynosiła 82,84% i była wyższa niż w całym kraju (80,5%) oraz w województwie śląskim (80%)! Uczniowie z Żor wypadli w tym zakresie lepiej niż ich rówieśnicy z sąsiednich miejscowości: Rybnika, Jastrzębia-Zdroju, powiatu rybnickiego czy powiatu wodzisławskiego.

	Żory	Województwo Śląskie	Cała Polska
Średnia zdawalność matur w liceach	91,6%	86%	86,4%
Średnia zdawalność matur w technikach	77,64%	71%	70,5%

Najlepiej przez „egzamin dojrzałości” przeszli uczniowie Zespołu Szkół nr 1, gdzie wynik pozytywny uzyskało 97,7% uczniów. Bardzo dobrze matury wypadły także w Zespole Szkół nr 3. W III LO zdawalność wyniosła 96,5%, natomiast w Liceum Plastycznym było to 100%! W Zespole Szkół nr 2 w liceum ogólnokształcącym do egzaminu przystąpiło 48 absolwentów, a zdało 39. Natomiast w technikum do matury przystąpiło 135 absolwentów, a zaliczyło go 102. W Zespole Szkół Bu-

dowlano-Informatycznych ogólny wynik matur to 74,2%. Natomiast w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w technikum maturę zdało 50% absolwentów, a w liceum dla dorosłych jeden absolwent z 2019 roku (12,5%) i jeden z roku poprzedniego.

16.

Kultura i ochrona dziedzictwa

fot. UM Żory

Ludwik Wróbel – laureat Nagrody Kulturalnej

fot. UM Żory

Gala wręczenia nagród kulturalnych

Żory to ważny punkt na kulturalnej i rozrywkowej mapie regionu. Przyczynia się do tego przede wszystkim działający w naszym mieście Amerykański Park Rozrywki Twinpigs, który w 2019 roku rozszerzył profil swojej działalności, by stać się jeszcze bardziej atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców oraz gości z całej Polski, a nawet z zagranicy. Bogatą ofer-

tę kulturalno-rekreacyjną Żor tworzą także multimedialne i zachwycające swoją architekturą Muzeum Ognia oraz łączące tradycję z nowoczesnością, zmodernizowane Muzeum Miejskie. Kinomani chętnie zaglądają do żorskiego kina „Na Starówce”, gdzie można obejrzeć nie tylko filmowe nowości, ale także bardziej ambitne produkcje oraz liczne spektakle czy koncerty. Bogatą ofertę imprez kulturalnych przygotowuje corocznie także Miejski Ośrodek Kultury w Żorach. Składają się na nią zarówno kameralne imprezy z muzyką alternatywną czy jazzową, jak i spektakle teatralne czy plenerowe koncerty gwiazd polskiej muzyki rozrywkowej.

W Żorach prężnie działają trzy instytucje kultury – są to: Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna oraz Muzeum Miejskie w Żorach. Każda z nich prowadzi liczne działania, skierowane do zróżnicowanych grup odbiorców. Miejskie uroczystości, takie jak np. Święto Ogniove czy obchody Urodzin Miasta Żory organizuje natomiast Biuro Promocji, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Żory, którego kierownikiem jest Adrian Lubszczyk.

Za tworzenie życia kulturalnego w Żorach odpowiadają jednak nie tylko instytucje. Kluczową rolę odgrywa tutaj ścisła i niezwykle owocna współpraca z mieszkańcami, którzy tworzą kulturę oraz ją pielęgnują. Chcą uhonorować osoby najbardziej wyróżniających się w dziedzinie kultury, w Żorach w 2015 roku ustanowiona została Nagroda Kulturalna Prezydenta Miasta

Żory. W 2019 roku otrzymali ją:

- w kategorii „Twórczość artystyczna” – **Paweł Gwóźdź**,
- w kategorii „Upowszechnianie kultury” – **Jolanta Hrycak**,
- w kategorii „Ochrona kultury” – **Ludwik Wróbel**,
- w kategorii „Młodzi twórcy” – **Kaja Skórska-Szmigielska**.

W Żorach odbywa się wiele ciekawych wydarzeń kulturalnych. Nie sposób wymienić wszystkich z nich, jednak trzeba w tym miejscu wspomnieć o tych najważniejszych, takich jak np. Żorska Wiosna Młodości, Festiwal Sari czy Festiwal Alternatywy 4 organizowanych przez MOK Żory. W 2019 roku także Biuro Promocji Kultury i Sportu zorganizowało liczne imprezy i wydarzenia, których celem

była m.in. promocja miasta, jego tradycji i pozytywnych wartości kojarzących się z Żorami. Wśród najistotniejszych wymienić należy: 317. Święto Ogniove; Jarmark Świąteczny na żorskim rynku; 747. Urodziny Miasta Żory; Międzynarodowy Festiwal Piosenki Żory 2019; Gala konkursu „Elektronika – by żyło się łatwiej”; Dzień Seniora; Dzień Strażaka czy Dzień Policjanta.

Jedną z najważniejszych miejskich uroczystości jest z pewnością gala wręczenia nagród miejskich Phoenix Sariensis. Są one przyznawane w celu uhonorowania osób i instytucji najbardziej zasłużonych dla rozwoju i promocji naszego miasta. Nagrody Phoenix Sariensis 2019 otrzymali: reżyserka i animatorka kultury **Aneta Antosiak**, firma **SILBO Sp. z o.o.** oraz **Ochotnicze Straże Pożarne w Żorach**.

fot. Tymoteusz Ciastko

Laureaci nagrody Phoenix Sariensis 2019

16.1

Miejska Biblioteka Publiczna

Aleksandra Zawalska-Hawel

*Dyrektor Miejskiej
Biblioteki Publicznej*

Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach w najbliższym czasie przystąpi do wdrożenia w XXI wiek. Przez cały 2019 rok trwały bowiem prace związane z rewitalizacją budynku dawnego młyna elektrycznego przy ul. Rybnickiej, który zamieniony zostanie na bardzo nowoczesną siedzibę miejskiej biblioteki, z wieloma multimedialnymi rozwiązaniami. Prace budowlane zostały już zakończone, a placówka zostanie otwarta, kiedy zakończy się jej wyposażenie.

Zanim jednak MBP Żory zmieni siedzibę, to swoje działanie prowadzi w bibliotece centralnej na os. Pawlikowskiego oraz 6 filiach w dzielnicach Żor. Poza udostępnianiem zbiorów biblioteka prowadzi także szeroko zakrojoną działalność edukacyjną, kulturalną i upowszechniającą czytelnictwo w formie warsztatów, spotkań autorskich, konkursów czy wystaw.

O tym, jak popularną i potrzebną instytucją jest Miejska Biblioteka Publiczna najlepiej świadczą liczby. W 2019 roku posiadała ona 10 753 zarejestrowanych czytelników, czyli użytkowników, którzy w ciągu roku wypożyczyli przynajmniej 1 książkę. W tym czasie bibliotekę odwiedziło aż 109 512 osób, które skorzystały z oferty kulturalnej, informacyjnej czy

edukacyjnej. Złożyło się na nią 940 wydarzeń, takich jak: spotkania autorskie, wystawy sztuki, lekcje biblioteczne, zajęcia dla dzieci i młodzieży, warsztaty dla dorosłych, wydarzenia w ramach ogólnopolskich akcji, festiwale, konferencje, panele dyskusyjne i spotkania w ramach klubów.

Już od kilku lat żorska biblioteka skutecznie pozyskuje środki zewnętrzne na realizację działalności edukacyjno-kulturalnej. W 2019 roku MBP otrzymała wsparcie finansowe w łącznej wysokości 701 550 zł z funduszy Komisji Europejskiej oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w tym 289 358 zł na rozwój zawodowy pracowników, co przekłada się na podnoszenie jakości pracy w bibliotece. W tym czasie biblioteka realizowała 7 projektów własnych (w tym 3 międzynarodowych) o tematyce społecznie ważnej, a projekt pn. „Migruj do biblioteki!” został zgłoszony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do prezentacji na spotkaniu ministerialnym w Paryżu pod tytułem „Przygotowanie polityki migracyjnej i integracyjnej na przyszłość”, na którym ministrowie ze wszystkich krajów OECD i wybranych krajów spoza OECD będą mieli okazję wymienić swoje poglądy na temat wyzwań, możliwości i najlepszych praktyk swoich krajów. Ten sam projekt został też oceniony przez Agencję Narodową programu Erasmus+ jako przykład „dobrej praktyki”, mogącej służyć innym organizacjom jako źródło inspiracji.

fot. Movie Master

Przyszła siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej

W minionym roku gromadzenie zbiorów w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Żorach odbywało się zgodnie z założeniami polityki gromadzenia zbiorów i w stosunku do roku ubiegłego kształtowało się następująco:

- zakup literatury pięknej dla dzieci i młodzieży utrzymano na poziomie ubiegłego roku, tj. 25% całości zbiorów,
- zmniejszono zakup literatury pięknej dla dorosłych na poziomie 46% całości zbiorów,
- zwiększono zakup literatury popularnonaukowej (w tym również dla dzieci i młodzieży) z 26% do 29% całości zbiorów.

Przyznane w ciągu roku dodatkowe środki na zakup nowości poprzez udział w Programie „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa Priorytet I. Zakup nowości czytelniczych do bibliotek” (66 600 zł) przyczyniły się do wzbogacenia, urozmaicenia i aktualizowania zasobów księgozbioru biblioteki.

Na zakup zbiorów miało wpływ zapotrzebowanie czytelników. W zakupie nowości zdecydowanie przeważała literatura piękna dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży (71% zakupionych książek), której znaczną część stanowiły kontynuacje serii wydawniczych. Na bieżąco uzupełniano lektury szkolne. Nowości z zakresu literatury popularnonaukowej i naukowej stanowiły w szczególności reportaże, biografie, przewodniki turystyczne i książki o tematyce podróżniczej, a także książki z zakresu prawa, polityki i historii sztuki. Zakupiono również publikacje do nauki języka polskiego dla obcokrajowców. Dużą uwagę skierowano także na zakup książek o zdrowym stylu życia i zdrowym odżywianiu. W zakresie literatury dla dzieci i młodzieży, zarówno w literaturze beletrystycznej, jak i popularnonaukowej, zakupiono książki o tematyce ekologii, II wojny światowej, uchodźctwie oraz współczesnych zagrożeniach. W dalszym ciągu dużą

popularnością w cieszyła się manga i komiksy dla młodzieży oraz książki o robotyce i kodowaniu. Ważną pozycję stanowiły także edukacyjne książki dla najmłodszych czytelników – kilkustronicowe bogato ilustrowane i książki-zabawki. Książki pozyskiwano również w formie darów (od wydawców, instytucji i osób prywatnych).

W 2019 roku zwiększono zakup gier planszowych – 211 szt. (w 2018 roku było to 96 szt.), a 1/3 zakupów zbiorów nieksiążkowych stanowiły audiobooki. Ich udział w zbiorach MBP to już 12,82% całości zbiorów nieksiążkowych.

16.2

Muzeum Miejskie

Lucjan Buchalik
Dyrektor
Muzeum Miejskiego

Muzeum Miejskie w Żorach to miejsce, gdzie pod dachem niezwyklej siedziby, będącej połączeniem odrestaurowanego, secesyjnego budynku z nowoczesną częścią na miarę XXI wieku, kultywowana jest tradycja. W licznych działaniach prowadzonych przez muzeum wykorzystywane są najnowocześniejsze metody, dzięki czemu wiedza trafia zarówno do pasjonatów historii, jak i do najmłodszych.

Najważniejszym wydarzeniem 2019 roku było wpisanie żorskiej placówki – decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – do Państwowego Rejestru Muzeów PRM/133/2019 i otrzymanie tym samym statusu muzeum rejestrowego.

Warto wspomnieć także, że żorskie muzeum uzyskało nominację do na-

grody EMYA. Nagroda Europejskiego Muzeum Roku została ustanowiona w 1977 roku pod auspicjami Rady Europy. Jej przyznanie wiąże się z wyborem wyjątkowego muzeum na europejskiej scenie muzeologicznej.

W 2019 roku zbiory muzealne powiększyły się o 622 eksponaty, w tym w kraju zakupiono 186, a za granicą aż 324 obiekty. Natomiast 112 obiektów Muzeum Miejskie otrzymało w formie darów.

W minionym roku żorskie muzeum zorganizowało 5 wystaw czasowych w swojej siedzibie, które łącznie zobaczyło 2 440 osób. Najważniejszą z nich była wystawa „Kolekcjoner światów” z prywatnych zbiorów Henryka Mazurka, połączona z projektem kulturoznawczo-edukacyjnym „Kolekcjomania”. Wystawę zwiedziły 1 204 osoby. Zrealizowano też dwie wystawy objazdowe – do Muzeum Historycznego w Tarnobrzegu oraz Muzeum Ziemi Wieluńskiej wypożyczono wystawę „Świat Ajnów. Od Bronisława Piłsudskiego do Shigeru Kayano”.

Działalność Muzeum Miejskiego w Żorach to jednak nie tylko wystawy. W 2019 roku zorganizowało ono łącznie 81 wydarzeń, w tym: 5 projektów kulturoznawczo-edukacyjnych, 5 wystaw czasowych, 2 wystawy objazdowe, 36 prelekcji / spotkań, 23 warsztaty, 9 konkursów i 1 seminarium naukowe. Przeprowadzono też w muzeum aż 850 lekcji w oparciu o 45 różnych tematów. Łącznie w minionym roku z oferty placówki skorzystało aż 40 119 osób, w tym zwiedzających było 10 406, z oferty edukacyjnej i kulturalnej skorzystało 24 086 od-

biorców, a muzealne wystawy objazdowe zobaczyło 5 627 osób.

Duża zmiana w funkcjonowaniu placówki zaszła w grudniu 2019 r. Na mocy decyzji Prezydenta Miasta Żory zadania realizowane przez Centrum Edukacji Regionalnej przekazane zostały Miejskiemu Ośrodkowi Kultury. Takie rozwiązanie pozwoliło na zmianę proporcji zatrudnienia pomiędzy pracownikami merytorycznymi a grupą edukatorów, co wynika z wytycznych dla muzeów rejestrowanych.

16.3

Miejski Ośrodek Kultury

Stanisław Ratajczyk
Dyrektor Miejskiego
Ośrodka Kultury

Centrum życia kulturalnego Żor jest bez wątpienia Miejski Ośrodek Kultury. Tworzą go: Dom Kultury, Scena Na Starówce, Klub „Rebus”, Klub „Wisus” oraz świetlice w Osinach, Roju, Rowniu i Kleszczowie, a także nowa świetlica w Roju. Świetlica MOK w Roju przy ul. Wodzisławskiej 300 to nowy obiekt Miejskiego Ośrodka Kultury w Żorach przejęty od Gminy w listopadzie 2019 r. Budynek powstał w 1911 roku jako Szkoła w Roju i tak funkcjonował do 1984 roku. W 1985 roku zostało przeniesione tam przedszkole. Po przeprowadzonym remoncie Świetlica ma służyć miesz-

kańcom dzielnicy i okolic. Planowane jest tam otwarcie Klubu Seniora z takimi atrakcjami jak: gry planszowe, dostęp do komputerów z Internetem i czytelnia; zajęcia ruchowe (aerobik), plastyczne i komputerowe, a także zajęcia dla dzieci, w tym m.in. rytmika.

W 2019 roku wszystkie te placówki zorganizowały łącznie aż 636 wydarzeń kulturalnych z udziałem 110 722 osób! W tym czasie prowadzonych było także 111 stałych grup zainteresowań, do których należało 2 586 osób. Odbyło się wiele imprez cyklicznych, ale też wydarzenia zupełnie nowe. Wśród tych ostatnich warto wymienić „Dzień Wolności i Solidarności im. Tadeusza Jędrzejaka”. W 2019 roku obchodziliśmy 30. rocznicę przemian wolnościowych w Polsce, zainicjowanych obradami Okrągłego Stołu i wyborami 4 czerwca 1989 r., a także 100. rocznicę Powstań Śląskich.

Scena Na Starówce

Z tej okazji Miejski Ośrodek Kultury w Żorach oraz Urząd Miasta Żory zaprosił mieszkańców do wspólnego świętowania. Wydarzenie odbyło się w sobotę, 29 czerwca. Tego dnia do Żor zaproszeni zostali działacze „Solidarności” z regionu i całego kraju, aby przybliżyć sylwetkę patrona festiwalu – Tadeusza Jedyńaka oraz uczcić jego pamięć. Zmarły w 2017 r. mieszkaniec Żor był wybitnym działaczem NSZZ Solidarność, sygnatariuszem porozumienia jastrzębskiego, przewodniczącym podziemnej śląskiej Solidarności. W ramach wydarzenia odbył się wykład, msza święta w intencji, a na żorskim rynku odbyło się widowisko historyczne pt. „Za mało na wojnę, za dużo na pokój”, w inscenizacji którego przedstawiono kluczowe dla Polski i Górnego Śląska wydarzenia historyczne, jakim bez wątpienia były wszystkie trzy Powstania Śląskie oraz plebiscyt na Górnym Śląsku. Następnie z Rynku wyruszył uroczysty

przemarsz, którego celem był Park Cegielnia. Tam odbył się Żorski Piknik Wolności i Solidarności. Najpierw przed żorską publicznością wystąpił popularny artysta kabaretowy Marcin Daniec, a potem odbyły się koncerty popularnych artystów polskiej sceny rockowej. Publiczność rozgrzał zespół Opozycja, Oddział Zamknięty, a gwiazdą wieczoru była grupa Luxtorpeda. Projekt otrzymał dofinansowanie z Programu Wieloletniego Niepodległa na lata 2017-2022 w ramach programu dotacyjnego „Niepodległa”. Łącznie we wszystkich działaniach projektowych udział wzięło ponad 8 tysięcy osób.

Ważne zmiany zaszły w minionym roku w żorskim kinie „Na Starówce”. Wymieniona została elewacja budynku, a w jego środku zmieniono posadzkę i wykładzinę w sali kinowej, a przede wszystkim zamontowano nowe fotele – 14 foteli podwójnych typu „love seat” oraz 175 foteli pojedynczych.

16.4

Ochrona zabytków

Liczne zabytki wyróżniają Żory na tle okolicznych miejscowości. Jako jedno z nielicznych miast na Górnym Śląsku możemy pochwalić się zabytkowym, dobrze zachowanym, średniowiecznym układem urbanistycznym swojego centrum, o owalnym kształcie. Nasze miasto wyróżnia posiadanie fragmentów XIII-wiecznych fortyfikacji. Żorskie mury o łącznej długości 435 m dawno przestały pełnić swą funkcję obronną, a są obecnie integralnym fragmentem tkanki miejskiej, nadającym jej niepowtarzalny charakter. Wpisane do Rejestru zabytków fragmenty murów kryją się za budynkami, czy w podwórkach prywatnych nieruchomości. W ostatnich latach

pozostałości murów były wydzielane na odrębnych parcelach i przejmowane przez miasto, by umożliwić do nich dostęp oraz prowadzenie remontów. Wykupiono również sąsiadujące działki. Mury są regularnie restaurowane, by jako cenny zabytek stać się ważnym punktem historycznej ścieżki edukacyjnej po Żorach.

2019 rok był w tym zakresie krokiem milowym. W tym czasie realizowano projekt pn. „Renowacja fragmentu murów obronnych w Żorach i przeznaczenie go na cele kulturalne”, w ramach którego średniowieczne mury obronne zostały odnowione oraz wykonano przebicie przez mur pomiędzy ulicami Bramkową i Ogrodową. Odtworzono suchą fosę, fragment

fot. Kamil Sławiński

Mury obronne po renowacji

uliczki przymuranej oraz zagospodarowano teren. Przebite przez mur połączono z ulicą Ogrodową drewnianą kładką, pozwalającą na nivelowanie różnicy poziomu terenu i pokonanie suchej fosy. Powstał tam zachwycający surowością i prostotą amfiteatr, który będzie przestrzenią do organizacji spotkań kulturalnych i edukacyjnych. Choć większość prac wykonano w 2019 roku, to realizację tej inwestycji zakończono już na początku 2020 roku.

W ramach działań związanych z poprawą stanu zabytków i ich zachowaniem Gmina Żory udziela dotacji do prac na obiektach zabytkowych. W 2019 roku przeznaczono 600 000,00 zł na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i obiektach gminnej ewidencji zabytków, znajdujących się na terenie Miasta Żory. Udzielono 6 dotacji, które dotyczyły murów obronnych przy ul. Bramkowej 52 (8 tys. zł) oraz budynków mieszkalnych przy: Rynku 12 (130 tys. zł), ul. Szeptyckiego 12 (50 tys. zł), ul. Szerokiej 7 i 7A (367 tys. zł) oraz ul. Szerokiej 16 (dwie dotacje – 12 tys. zł i 24 tys. zł).

Miasto prowadzi także szereg własnych prac związanych z ochroną zabytków. W 2019 roku przeprowadzono remont elewacji budynku przy ul. Koszarowej 4 i budynków przy ul. Biskupa 40 oraz kontynuowano prace przy remoncie budynku dworca PKP. Zlecono także projekty remontu części Starówki, tj. ul. Klimka z placem Pamięci Narodowej i częścią dawnego cmentarza oraz projekt spichlerza.

Najważniejsza informacja dotyczy jednak Zespołu Parkowo-Pałacowego w Baranowicach, na którego renowację nasze miasto pozyskało ponad 13 milionów złotych dofinansowania z Unii Europejskiej.

Dzięki wsparciu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz nakładom finansowym z budżetu miasta przeprowadzone zostaną kompleksowe działania, polegające na renowacji zabytkowego pałacu z XVII wieku oraz zagospodarowaniu jego otoczenia i parku. Inwestycja, której łączny koszt oszacowano na ponad 19 milionów złotych pozwoli na uratowanie przed zniszczeniem niepowtarzalnego obiektu, stanowiącego wyjątkowy przykład architektury pałacowej na terenie Żor i tej części województwa. Pałac zostanie odrestaurowany od fundamentów aż po dach, przy zachowaniu jego pierwotnego układu architektonicznego. Efekty prac będą widoczne zarówno na zewnątrz, gdzie podczas remontu elewacji odtworzone zostaną historyczne detale oraz stolarka drzwiowa i okienna, jak i w środku, gdzie zaplanowano m.in. rekonstrukcję pochodzących z około 1900 roku polichromii. Mieszkańcy będą mogli także wybrać się na spacer do przylegającego do pałacu parku w stylu angielskim, który również przejdzie metamorfozę. Pojawią się w nim nowe ścieżki spacerowe, mostki oraz mała architektura. W ramach projektu planowany jest także remont kolumny i lodowni oraz oświetlenie całego terenu.

Na obszarze naszego miasta objęte ochroną ustaloną miejscowym planem zagospodarowania są :

- 134 obiekty zabytkowe kubaturowe,
- 23 obszary zabytkowe, jako strefy ochrony konserwatorskiej „A” lub „B”,
- 36 obiektów zabytkowych małej architektury,
- 81 stanowisk archeologicznych,
- Park Kulturowy – Cmentarz Żydowski.

17.

Sport i rekreacja

Jednym z warunków, by w Żorach dobrze się mieszkało jest stworzenie mieszkańcom komfortowych warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu i rozwijania swoich pasji – w tym także sportowych. Właśnie takie cele stawiają sobie władze Żor, dbając by jak największa liczba mieszkańców miała dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Nowym rozwiązaniem wprowadzonym w tym zakresie, jest uruchomiony w 2019 roku program „Bezpłatne poniedziałki dla mieszkańców”. W ramach programu żorzanie mogą w każdy poniedziałek za darmo skorzystać z oferty Parku Wodnego Aquarion oraz wybrać się do hali sportowej MOSiR Żory przy ul. Folwarczej, gdzie do ich dyspozycji są trzy wydzielone sektory, w których można pod okiem instruktorów zagrać w siatkówkę, tenis stołowy lub badminton. W ramach programu „Bezpłatne poniedziałki dla mieszkańców” za darmo dostępne są dla mieszkańców także seanse kinowe, czy warsztaty artystyczne.

Żory już od wielu lat konsekwentnie stawiają na rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Byliśmy jednym z pierwszych miast, które zdecydowało się na stworzenie siłowni pod chmurką. Obecnie w Żorach jest aż 17 takich siłowni, a w samym 2019 roku powstały dwie nowe – przy ul. Boryńskiej oraz Prawniczej. Mieszkańcy mogą także ćwiczyć kalistenikę na obiektach typu Street Workout Park. Jeden z nich znajduje się

w Parku Cegielnia, który jest miejskim centrum aktywności. Znajduje się w nim także: profesjonalny skatepark, oświetlony przez całą dobę tor rolkowy i boiska do gry w bule. W Żorach nie brakuje także wielofunkcyjnych boisk, a do dyspozycji mieszkańców są m.in. 4 „Orliki”.

Najważniejsze obiekty sportowo-rekreacyjne w Żorach to: Park Wodny Aquarion z basenem sportowym i strefą rekreacyjną, hala widowiskowo-sportowa MOSiR Żory, stadion miejski MOSiR Żory z boiskiem trawiastym i trybunami, odebrany przez ŚZPN do rozgrywek seniorskich, pełnowymiarowe boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią przy SP nr 13 Mistrzostwa Sportowego na os. Pawlikowskiego, zadaszone lodowisko MOSiR, otwarte korty tenisowe, boisko baseballowe oraz kąpielisko „Śmieszek” ze świetnie wyposażoną wypożyczalnią sprzętu pływającego.

Już od 2018 roku kompleks „Śmieszek”, którym zarządza Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Żorach ma status kąpieliska. Wyznaczone tam zostały strefy dla umiających i nieumiających pływać oraz brodzik dla dzieci. Co ważne, przez cały sezon letni jakość wody jest kontrolowana, zaś bezpieczeństwa osób wypoczywających nad wodą strzegą ratownicy. Miłośnicy wodnych szaleństw mogą też korzystać z oferty wypożyczalni sprzętu wodnego. W sezonie letnim 2019 roku odnotowano 1 375 wypożyczeń rowerów wodnych, kajaków,

łódek wiosłowych oraz desek SUP. W 2019 roku na terenie Śmieszka wykonano nowe oświetlenie, a tereny rekreacyjne objęte zostały działaniem monitoringu, by poprawić bezpieczeństwo i zapobiegać wandalizmowi.

Bardzo ważną częścią infrastruktury sportowej jest ta, należąca do szkół. To właśnie w szkołach młodzi ludzie bardzo często odkrywają w sobie sportową pasję. Do tego potrzebne są jednak odpowiednie warunki, które nasze miasto stara się ciągle poprawiać. W 2019 roku trwała rozbudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 w Żorach-Rogożnej. W ramach tej inwestycji powstała tam m.in. oczekiwana przez uczniów i rodziców nowoczesna sala gimnastyczna z zapleczem szatniowym. W minionym roku nasze miasto pozyskało niemal trzy miliony złotych dofinansowania w ramach programu Ministerstwa Sportu i Turystyki „Sportowa Polska – program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej” na realizację dwóch ważnych sportowych inwestycji – budowę hali sportowej przy Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Karola Miarki oraz zaplecza dla hali sportowej przy Zespole Szkół nr 3 w Żorach. W ramach projektu pn. „Budowa hali sportowej wraz z zapleczem techniczno-szatniowym i łącznikiem przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Żorach” istniejący budynek Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Karola Miarki w Żorach zostanie rozbudowany o nowy budynek hali sportowej, wraz z zapleczem techniczno-szatniowym. Realizacja tej inwestycji planowana jest na lata 2019-2020. Wartość projektu to **7 576 000,00 zł**, zaś dofinansowanie wyniesie **2 500 000,00 zł**. Realizacja projektu pn. „Budowa zaplecza sanitarno-szatniowego dla hali sportowej zlo-

kalizowanej przy Zespole Szkół nr 3 w Żorach” również planowana jest na lata 2019-2020. Polega na rozbudowie hali sportowej o zaplecze sanitarno-szatniowe. Wartość tego projektu to **950 000,00 zł**, a dofinansowanie wyniesie **475 000,00 zł**.

Od kilku lat Żory mocno stawiają na rozwój infrastruktury rowerowej. We wrześniu 2018 roku w naszym mieście ruszyła wypożyczalnia rowerów miejskich GeoVelo. Także w 2019 roku w Żorach można było korzystać z aż 80 nowoczesnych jednośladów tzw. czwartej generacji. Po konsultacjach z mieszkańcami ustalono, że można je wypożyczyć i oddać w aż 27 lokalizacjach na terenie miasta. Rowerami w ramach systemu GeoVelo można jeździć w granicach miasta, jednak planowana jest integracja systemu z ościennymi miastami. W sezonie rowerowym 2019 rowery zostały wypożyczone 2 676 razy, czyli średnio ponad 10 razy dziennie. Przeciętnie wypożyczenie trwało 48 minut.

Arkadiusz Stanula

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka
Sportu i Rekreacji

Marek Utrata

Zastępca Dyrektora
Miejskiego Ośrodka
Sportu i Rekreacji

Najważniejszą jednostką odpowiedzialną za rozwój sportu w naszym mieście jest **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji**. W 2019 roku MOSiR zorganizował i współorganizował 178

wydarzeń sportowych, w których wzięło udział łącznie ponad 17 tysięcy ludzi. Najistotniejsze z nich to: Festiwal Gimnastyki i Akrobatyki Sportowej, VI edycja Biathlon Dla Każdego w Parku Cegielnia, VII Żorski Bieg Ogniowy, VI Żorskie Dni Rodziny, I Żorski Cross Triathlon oraz XII Żorski Bieg Uliczny. MOSiR organizował także rozgrywki amatorskich lig piłki nożnej i tenisa stołowego. W jego strukturach funkcjonowały również szkoły sportowe: kolarska, modelarska i tenisa stołowego.

Wśród działań podejmowanych przez MOSiR Żory ważne miejsce zajmuje też współpraca ze Szkolnym Związkiem Sportowym. Wspólne działania dotyczyły realizacji imprez sportowych dla uczniów wszystkich typów żorskich szkół. W roku szkolnym 2018/2019 MSZS był odpowiedzialny za organizację 46 imprez sportowych na szczeblu miejskim dla dziewcząt i chłopców. Nasze miasto było też gospodarzem 19 zawodów rejonowych, 2 półfinałów wojewódzkich oraz 1 finału wojewódzkiego.

Wśród żorzan wielu jest miłośników sportowego trybu życia i aktywności fizycznej. Oprócz amatorów w Żorach na co dzień trenuje wielu sportowców, osiągających wysokie wyniki w rywalizacji na arenie krajowej i międzynarodowej. Miasto wspiera ich organizacyjnie oraz finansowo. W 2019 roku z budżetu miasta udzielono 24 klubom sportowym działającym na terenie miasta dotacje na wsparcie zadań z zakresu rozwoju sportu w łącznej wysokości 1 100 000 zł – powierzono im realizację w sumie 30 zadań publicznych w zakresie sportu. W tym samym roku przyznano też stypendia sportowe dla najzdolniejszych zawodników w dyscyplinach olimpijskich, o łącznej wysokości 90 000 zł. Sty-

pendia całoroczne przyznano 12 zawodnikom w dyscyplinach indywidualnych, stypendia na I półrocze 40 zawodnikom, a stypendia na II półrocze 42 zawodnikom. Przyznano także nagrody Prezydenta Miasta za wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym w łącznej wysokości 60 000 zł – otrzymało je 85 zawodników, trenerów i działaczy.

Ponadto w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych miasta w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej przyznano dotacje na realizację 5 zadań w łącznej kwocie 32 000 zł. W trybie pozakonkursowym przyznano zaś granty na realizację 4 zadań związanych ze sportem o łącznej wartości 14 080 zł.

Wśród dyscyplin sportowych, które najprężniej rozwijają się w naszym mieście z pewnością należy wymienić baseball i softball, w których zawodnicy i zawodniczki Gepardów Żory osiągają ogromne sukcesy i należą do krajowej czołówki. Z tego powodu nasze miasto spotkał w 2019 roku zaszczyt organizacji imprezy sportowej o międzynarodowej randze! Żory były jednym z miast-gospodarzy Mistrzostw Europy w Softballu Kobiet! Zawody, będące jednocześnie europejskimi eliminacjami do olimpijskiego turnieju kwalifikacyjnego do Tokio 2020, rozegrano w terminie 30 czerwca - 6 lipca 2019. Głównym organizatorem Mistrzostw Europy w Softballu Kobiet była czeska Ostrava, której władze zaprosiły do współpracy Frydek-Mistek oraz dwa polskie miasta – Żory i Rybnik. Na boisku baseballowym przy ul. Minimalnej w Żorach kibice mogli obejrzyć aż 10 spotkań, w tym mecze Reprezentacji Polski.

18.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Na dynamiczny rozwój Żor wpływa wiele różnych czynników wewnętrznych oraz zewnętrznych. Do najważniejszych należy zaliczyć aktywność i zaangażowanie mieszkańców miasta w wiele różnych działań. Władze miasta starają się stwarzać warunki, by kreatywni, zaangażowani i nastawieni na działanie na rzecz lokalnej społeczności mieszkańcy mieli jak największy wpływ na rozwój miejsca, w którym żyją. W Żorach działają liczne stowarzyszenia i organizacje wspierane przez Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych. Mieszkańcy mogą wyrazić swój głos poprzez dołączenie do Młodzieżowej Rady Miasta czy Żorskiej Rady Seniorów. Mogą też decydować o realizowanych inwestycjach poprzez udział w budżecie partycypacyjnym w dzielnicach i Żorskim Budżecie Obywatelskim oraz włączyć się w tworzenie żorskiej kultury poprzez Inicjatywy Lokalne w Kulturze. Głos każdego mieszkańca ma znaczenie!

Na koniec 2019 r. na terenie Żor aktywnie działały:

- 93 stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, podlegające nadzorowi Prezydenta Miasta Żory,
- 9 stowarzyszeń zwykłych,
- 20 uczniowskich klubów sportowych,
- 26 klubów sportowych działających w formie stowarzyszenia, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej,

- 6 stowarzyszeń rejestrowych kultury fizycznej, pozostających pod nadzorem Prezydenta Miasta Żory,
- 13 fundacji.

Głównym dokumentem, który wyznacza ramy współpracy władz miasta z organizacjami pozarządowymi jest „Program współpracy miasta Żory z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na rok 2019”. Zgodnie z tym dokumentem w minionym roku zakres współpracy obejmował:

- działania na rzecz wzmocnienia sprawności działania organizacji, szczególnie w postaci szkoleń, konferencji, spotkań służących wymianie doświadczeń,
- wsparcie organizacji w promowaniu ich działalności, szczególnie dotyczącej realizacji zadań publicznych.
- umożliwianie organizacjom zamieszczania informacji o prowadzonej działalności na łamach Biuletynu Informacji Publicznej, „Kurier Żorskiego” oraz na portalu Żorskiego Centrum Organizacji Pozarządowych,
- aktualizację wykazu działających na terenie miasta organizacji,
- informowanie o możliwościach pozyskania przez organizacje środków finansowych z innych źródeł niż budżet miasta oraz świadczenie w tym zakresie przez

- ŻCOP usług doradczych i konsultacyjnych,
 - promowanie idei przekazywania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz żorskich organizacji o statusie pożytku publicznego,
 - udzielanie przez miasto Żory rekomendacji organizacjom z nim współpracującym oraz zawieranie umów partnerskich z organizacjami ubiegającymi się o dofinansowanie z innych niż budżet miasta Żory źródeł,
 - promowanie wolontariatu poprzez organizowanie „Gali Wolontariatu” i nagradzanie „Wolontariusza Roku” oraz podejmowanie innych działań na rzecz rozwoju i upowszechniania tej idei,
 - bezpłatne udostępnianie pomieszczeń – szczególnie Żorskiego Centrum Organizacji Pozarządowych oraz obiektów będących w dyspozycji Urzędu i innych jednostek organizacyjnych miasta na potrzeby organizowanych lub współorganizowanych przez organizacje spotkań, konferencji, zawodów czy innych imprez o charakterze niekomercyjnym,
 - pomoc w uzyskaniu przez organizacje na preferencyjnych zasadach lokalu na siedzibę potrzebną do prowadzenia działalności statutowej,
 - pomoc w uzyskiwaniu informacji na temat możliwości nawiązywania kontaktów i współpracy pomiędzy organizacjami,
 - możliwość zawarcia porozumienia o współpracy z Żorskim Centrum Organizacji Pozarządowych w zakresie korzystania przez organizacje z zaplecza biurowego oraz udzielenia adresu Centrum do korespondencji,
 - możliwość konsultacji z pracownikami Urzędu Miasta i Żorskiego Centrum Organizacji Pozarządowych zagadnień interesujących organizacje pozarządowe,
 - tworzenie w miarę potrzeb zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji oraz przedstawicieli administracji samorządowej,
 - konsultowanie z organizacjami aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
 - wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności,
 - działania Żorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego,
 - wspieranie podmiotów ekonomii społecznej,
 - zakup elektronicznego generatora składania wniosków.
- Miasto wspierało organizacje pozarządowe także finansowo. Podstawowym trybem zlecenia realizacji zadań publicznych organizacjom były otwarte konkursy ofert. W 2019 roku ogłoszono 12 konkursów na które wpłynęło 57 ofert. Ostatecznie zawarto 42 umowy na łączną kwotę 704 700,00 zł. Natomiast w ramach procedury zlecenia realizacji zadań z pominięciem otwartego konkursu ofert w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawarto 17 umów na łączną kwotę 102 600,00 zł.

18.1

Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych

Jacek Arasim
Dyrektor ŻCOP
do listopada 2019 r.

Anna Ujma
p.o. dyrektora
od listopada 2019 r.

By zapewnić optymalną współpracę miasta z organizacjami pozarządowymi w 2007 roku uchwałą Rady Miasta Żory powołano do życia Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych (ŻCOP). Od początku jego głównym zadaniem jest zapewnienie wszechstronnego wsparcia stowarzyszeniom, fundacjom, klubom sportowym, ochotniczym strażom pożarnym czy spółdzielniom socjalnym m.in. udostępniając im zaplecze lokalowe i infrastrukturę biurową. W ramach wsparcia z zaplecza lokalowego w 2019 roku skorzystało ponad 70 organizacji. Dodatkowo pomieszczenia piwniczne udostępniane są dla zespołów muzycznych (11 zespołów), które w ramach udzielonego wsparcia założyły stowarzyszenie zwykłe. Organizacje korzystają też z zaplecza technicznego ŻCOP, takie jak: rzutniki, ekran, możliwość drukowania materiałów czy laminowania dokumentów. Od 2019 roku

dodatkową możliwością dla PES jest także możliwość wypożyczania przyrzepy.

W ramach współpracy z organizacjami ŻCOP wspierał wiele wydarzeń w sektorze pozarządowym, takich jak np.: Rajd Rowerowy na zakończenie Lata, Turniej Rycerski Civitas Sari, Miejski Turniej Debat Oksfordzkich, Pierwszy Targ Na Zielonym, Wigilia Klubu Abstynentów Ster, Wigilia dla Bezdomnych, Recykling pod Lupą czy Paczka dla Bohatera.

ŻCOP zajmuje się także pozyskiwaniem dla organizacji zewnętrznych środków finansowania na realizację ich przedsięwzięć. W 2019 roku były to w większości środki unijne, w ramach projektów realizowanych przez ŻCOP. Dodatkowo prowadzone było poradnictwo kluczowe oraz biznesowe dla organizacji, dzięki czemu były one w stanie samodzielnie pozyskać środki zewnętrzne z: budżetu Gminy Miejskiej Żory, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz z innych źródeł. Głównymi środkami finansowymi, które wspierają organizację są środki przyznawane w ramach projektu Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Subregionu Zachodniego. W roku 2019:

- udzielono pomocy de minimis na łączną kwotę 161 271,30 zł dla 41 podmiotów ekonomii społecznej,
- wyświadczone usługi specjalistyczne w zakresach: finansowo-księgowym, prawnym i osobowym,

fot. ŻCOP

Gala Wolontariatu

- zorganizowano 5 szkoleń dla osób zagrożonych ubóstwem wykluczeniem społecznym oraz członków PES.

Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych wspiera także w imieniu miasta działalność Ochotniczych Straży Pożarnych. Na tę pomoc w 2019 roku złożyło się: zakupienie sprzętu koniecznego dla prawidłowego funkcjonowania OSP (między innymi: aparaty ochrony dróg oddechowych, węże strażackie, rękawice strażackie, buty, ubrania koszarowe), opłacenie badań lekarskich i ubezpieczenia NNW dla strażaków-ochotników, ubezpieczenie wozów strażackich i opłacenie ich przeglądów, remontów, a także paliwa do nich oraz finansowanie bieżącej działalności OSP.

By promować wśród mieszkańców ideę wolontariatu ŻCOP we współpracy z Urzędem Miasta Żory w grudniu 2019 roku zorganizował już po raz

jedenasty Galę Wolontariatu. Jest ona uhonorowaniem rocznej pracy wolontariuszy na terenie naszego miasta. Podczas tej uroczystości wręczone zostają nagrody „Wolontariusza Roku”, dla najbardziej aktywnych wolontariuszy, których do tego wyróżnienia nominują właśnie organizacje, a także nagroda „Diament Wolontariatu” dla organizacji, która najbardziej rozwinęła się właśnie w oparciu o wolontariat. Tytuł Wolontariusza Roku 2019 otrzymali: **Tadeusz Kapa**, **Alla Ożyjewska-Brożyna** i **Henryka Świerczyna**. Decyzją kapituły Diament Wolontariatu przyznany został harcerzom z Hufca ZHP Żory, którzy codziennie angażują wolontariuszy, ale również starają się wspierać budowanie wolontariatu i inwestują w rozwój wolontariuszy.

19.

Współpraca krajowa i międzynarodowa

Władze Żor od wielu lat aktywnie współpracują z innymi samorządami, by dzielić się dobrymi praktykami oraz wspólnie wypracowywać najlepsze rozwiązania dla dalszego rozwoju gmin. Nasze miasto jest członkiem:

- Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego,
- Związku Miast Polskich,
- Śląskiego Związku Gmin i Powiatów,
- Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce,
- Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć „Energie Cités”.

Wynikiem tej współpracy jest aktywny udział przedstawicieli naszego miasta w szkoleniach i spotkaniach organizowanych przez te podmioty.

W maju 2019 roku Żory były gospodarzem Konwentu Prezydentów Śląskiego Związku Gmin i Powiatów. Podczas spotkania, które odbyło się w Muzeum Miejskim w Żorach władze największych miast naszego województwa rozmawiali o wspólnych problemach regionu. Konwent rozpoczął się od wystąpienia Piotra Woźnego – Pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów do spraw programu „Czyste Powietrze”, który najpierw przybliżył założenia Projektu ZONE (Zintegrowany system wsparcia polityk i programów Ograniczenia Niskiej Emisji), a następnie odpowiadał na pytania uczestników spotkania. Władze miast województwa śląskiego

**Subregion
Zachodni**

rozmawiali również m.in. o stanie przygotowań miast do wprowadzenia niektórych przepisów Ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, raporcie o stanie miasta, kondycji oświaty z uwzględnieniem jej finansowania, polityce płacowej, rekompensatach dla miast górniczych w związku z utratą dochodów z tytułu podatku od nieruchomości (od wyrobisk górniczych), a także o gospodarce odpadami i sytuacji finansowej szpitali miejskich.

W ramach współpracy międzynarodowej Żory już od wielu lat podejmują wspólne działania z miastami partnerskimi. Są to: węgierskie Mezőkövesd (od 1995 roku), niemieckie Kamp-Lintfort (od 2004 roku), litewskie Pasvalys (od 2005 roku), francuskie Montceau-les-Mines (od 2006 roku) oraz ukraiński Tetyjów (od 2015 roku). Współpraca podejmowana jest zarówno na poziomie samorządów, jak i szkół czy różnego rodzaju grup artystycznych i sportowych.

20.

Nagrody przyznawane przez miasto

Phoenix Sariensis

Nagroda przyznawana jest dorocznie instytucjom, organizacjom, stowarzyszeniom, firmom i osobom szczególnie zasłużonym dla miasta Żory lub wyróżniającym się w jego promocji w kraju bądź poza jego granicami, a także wspierającym, niekoniecznie finansowo, działania z zakresu edukacji i oświaty, sportu, ekologii, kultury i sztuki, pomocy społecznej i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Otrzymanie statuetki „Feniksa” jest dowodem prestiżu, jakim laureat cieszy się w mieście za swoją działalność.

Kapituła nagrody Phoenix Sariensis, pod przewodnictwem **Waldemara Sochy** – Prezydenta Miasta Żory zdecydowała o przyznaniu trzech statuetek Phoenix Sariensis 2019. Pierwszym z laureatów została **Aneta Antosiak** – utalentowana reżyserka i autorka scenariuszy wielu spektakli oraz koncertów słowno-muzycznych, a także instruktorka grup teatralnych, współpracująca na co dzień z Miejskim Ośrodkiem Kultury w Żorach. Artystka od wielu lat zaangażowana jest w działalność na rzecz miasta, za którą doceniana jest w całej Polsce. Świadczą o tym liczne otrzymane przez nią wyróżnienia, np. w: V Międzynarodowym Konkursie Literackim, a także w konkursie literackim w Galerii Szyb Wilson.

Do grona laureatów nagrody Phoenix Sariensis dołączyła również firma

SILBO Sp. z o.o. – działająca od 2007 roku na terenie Podstrefy Jastrzębsko-Żorskiej Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. Spółka Silbo to lider w dziedzinie produkcji opakowań dla branży spożywczej, kosmetycznej i chemicznej z blisko 20-letnim doświadczeniem. Rozwiązania proponowane przez firmę są idealnie dopasowane do oczekiwań klientów, co sprawia, że jej produkty doceniają odbiorcy z całego świata, w tym z: Austrii, Niemiec, Kanady, Danii, Wielkiej Brytanii, a nawet z Afryki. W imieniu firmy statuetkę „Feniksa” odebrali **Marcin Śpiewok** – prezes zarządu oraz **Agnieszka Śpiewok** – wiceprezes zarządu SILBO Sp. z o.o.

Trzecia statuetka Phoenix Sariensis 2019 trafiła do aż 6 stowarzyszeń, które ściśle współpracując niezwykle prężnie działają w naszym mieście. Laureatami nagrody zostały **Ochotnicze Straże Pożarne w Żorach**. W ten sposób uhonorowano bohaterkich strażaków, którzy na co dzień stoją na straży bezpieczeństwa mieszkańców, niejednokrotnie narażając swoje życie, aby ratować cudze. Warto podkreślić, że strażacy ochotnicy za swoje działanie nigdy nie oczekiwali wynagrodzenia, służąc jako wolontariusze. Nagrodę z rąk **Waldemara Sochy** – Prezydenta Miasta Żory odebrali przedstawiciele Zarządu Miejskiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnej Rzeczypospolitej Polskiej na czele z Prezesem – **Piotrem Łuszczynskim** oraz naczelnicy i prezesi żorskich jednostek OSP.

Nagroda Kulturalna Prezydenta Miast Żory

Przyznawana jest dorocznie osobom, instytucjom, organizacjom i stowarzyszeniom działającym na terenie Żor na rzecz jego mieszkańców za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury. Nagroda przyznawana jest w czterech kategoriach:

- „Twórczość artystyczna” – za szczególne osiągnięcia twórcze, oryginalny charakter osiągnięć, za dorobek artystyczny o istotnym znaczeniu ze szczególnym uwzględnieniem udziału w konkursach, festiwalach, przeglądach itp. lub za stworzenie szczególnego dzieła artystycznego, wydawnictwa lub publikacji.
- „Upowszechnianie kultury” – za stworzenie szczególnego wydarzenia kulturalnego, zaangażowanie w pracę na rzecz kultury, jej upo-

wszechnianie, także jako społeczny animator kultury lub grupa społecznych animatorów kultury, za wspieranie talentów z terenu Miasta Żory, a także zaangażowanie w edukację artystyczną i wkład w integrację lokalnej społeczności.

- „Ochrona kultury” – za zaangażowanie w utrzymanie, rozwój i promocję dorobku kulturowego Miasta Żory lub stworzenie szczególnego projektu kulturalnego z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego Żor.
- „Młodzi twórcy” - za wybitne osiągnięcia artystyczne, podejmowanie działań o wysokich walorach artystycznych dla osób, które nie ukończyły 35 roku życia.

W 2019 roku statuetkę za Twórczość Artystyczną otrzymał **Paweł Gwóźdź**, młody utalentowany pianista. Nagrodę w kategorii Upowszechnianie Kultury otrzymała kierownik kina

Paweł Gwóźdź laureat Nagrody Kulturalnej

NAGRODY PRYZNAWANE PRZEZ MIASTO

Raport o stanie gminy za 2019 rok

„Na Starówce” – **Jolanta Hrycak**. W kategorii Ochrona Kultury nagrodzony został **Ludwik Wróbel**. Nagroda kulturalna Prezydenta Miasta Żory w kategorii Młodzi Twórcy została natomiast przyznana **Kai Skórskiej-Szmigielskiej** – trenerce utytułowanych mażorettek Eksplozja.

Nagrody za wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym

Otrzymują je zawodnicy osiągający dobre wyniki w sportowej rywalizacji oraz przyczyniający się do tego trenerzy i działacze sportowi. Wnioski o nagrodę można składać przez cały rok w Biurze Promocji, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Żory. Nagroda jest jednorazowym świadczeniem dla zawodnika, zespołu, trenera lub działacza sportowego. Może być przyznawana za osiągnięcia indywidualne lub zespołowe. Nagrody i wyróżnienia mogą być przyznawane za:

- 1) udział w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata lub Europy,
- 2) udział w igrzyskach paraolimpijskich lub igrzyskach olimpijskich głuchych, mistrzostwach świata, Europy lub Polski niepełnosprawnych, akademickich mistrzostwach świata, akademickich mistrzostwach Europy, uniwersjadzie letniej lub zimowej,
- 3) zajęcie od I – VIII miejsca w mistrzostwach kraju,
- 4) zajęcie od I – III miejsca w mistrzostwach na poziomie województwa,
- 5) osiągnięcie wysokiego wyniku sportowego o niewymiernym charakterze,
- 6) ustanowienie rekordu kraju, Europy lub świata.

Nagrody lub wyróżnienia mogą zostać także przyznane trenerom i dzia-

łaczom sportowym, którzy przyczynili się do osiągnięcia wysokiego wyniku sportowego przez zawodnika.

W 2019 roku najlepsi zawodnicy, trenerzy i działacze otrzymali nagrody pieniężne, pamiątkowe dyplomy oraz nagrody rzeczowe. W gronie nagrodzonych znaleźli się pływacy z Uczniowskiego Klubu Sportowego Salmo Żory: **Julia Olma, Zuzanna Grzymała, Weronika Fira, Nadia Lala, Patrycja Lala, Julia Kostrzewska, Jakub Śliwka i Igor Pergół** oraz ich trenerzy **Tomasz Śliwka i Krzysztof Kretek**. Nagrody trafiły także do wywodzących się z tego klubu, a reprezentujących WKS Śląsk Wrocław mistrzów pływania: **Szymona Jaworskiego i Piotra Zdziebło** oraz utytułowanego zawodnika AZS AWF Katowice **Kacpra Milbranta**.

Kolejne nagrody powędrowały do zawodników Baseballowego Uczniowskiego Klubu Sportowego „Gepardy Żory”: **Emilii Zyzło, Natalii Ciarcieńskiej, Wiolety Szczygieł, Krystiana Synowca, Emila Dudka, Michela Sieradzkiego, Bartosza Rybaka, Konrada Wiśniewskiego, Krystiana Synowca** oraz **Tymoteusza Orszulika**. Uhonorowano również działaczy tego klubu **Barbarę Wiśniewską i Mariusza Szczygła**, a także trenerów **Arkadiusza Żurkowskiego** oraz **Magdę Podgóorską**.

Prezydent Miasta nagrodził także naszych reprezentantów, którzy świetnie spisali się podczas zawodów sportowo-obronnych: trenera **Łukasza Kusia** oraz zawodniczki I LO w Żorach: **Julię Han, Weronikę Barczyk i Weronikę Samol**.

W gronie nagrodzonych znaleźli się także: reprezentant Żorskiego Centrum Karate Kyokushin Shogun Żory **Dominik Chabrzyk** oraz zawodnicy Klubu Sztuk Walki Shogun Żory: **Da-**

NAGRODY PRYZNAWANE PRZEZ MIASTO

Raport o stanie gminy za 2019 rok

Gala wręczenia nagród sportowych za wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym

ria Słupik, Marta Zmarzły, Wiktoria Niemiec, Szymon Kieczka, Kacper Żesławski, Jakub Lis, Miłosz Myszkowski i Wojciech Mańka. Nagrodę otrzymał również odpowiedzialny za sukcesy zawodników KSW Shogun trener **Dariusz Kudyk.**

Laureatami Nagrody Sportowej Prezydenta Miasta zostali też mistrz w wyciskaniu sztangi **Sebastian Niedziela** oraz judoczka z KS Polonii Rybnik **Karolina Mika.**

Za osiągnięcia w siatkówce wyróżniono **Paulinę Dopieralską** z Volley Wrocław, **Dominikę Pierzchałę** reprezentującą MKS Zorza Wodzisław Śląski oraz zawodnika Klubu Sportowego Jastrzębski Węgiel S.A. **Marka Komorowskiego.** Laureatami zostali również: reprezentant klubu Football Club Żory **Piotr Neugebauer, Agata Paszek** z Jastrzębskiego Klubu Tenisa Stołowego, a także **Adam Szczotka,** uprawiający kolarstwo torowe w Kolarskim Klubie Sportowym Gostyń.

Wśród nagrodzonych nie zabrakło lekkoatletów. Nagrody z rąk Prezydenta Waldemara Sochy otrzymali reprezentanci UKS „Czwórki” Żory w składzie: **Martyna Ziebura, Zuzanna**

Wyppich, Magdalena Czajkowska, Cyprian Brilla, Paweł Dzida oraz **Mariusz Syzdek.** Nagrodzony został też **Kacper Kudyba** z Integracyjnego Klubu Sportowego. Wśród laureatów znaleźli się również biegacze z klubu HRmax Żory: **Sabina Bartecka, Ewa Macura, Andrzej Wereszczak** oraz **Andrzej Zieliński.**

Nagrody powędrowały także do instruktora sekcji modelarskiej MOSiR Żory **Jana Pietrzykowskiego** i jego podopieczni: **Miłosz Tomecki, Bartosz Guziuk** i **Maksymilian Mazur.**

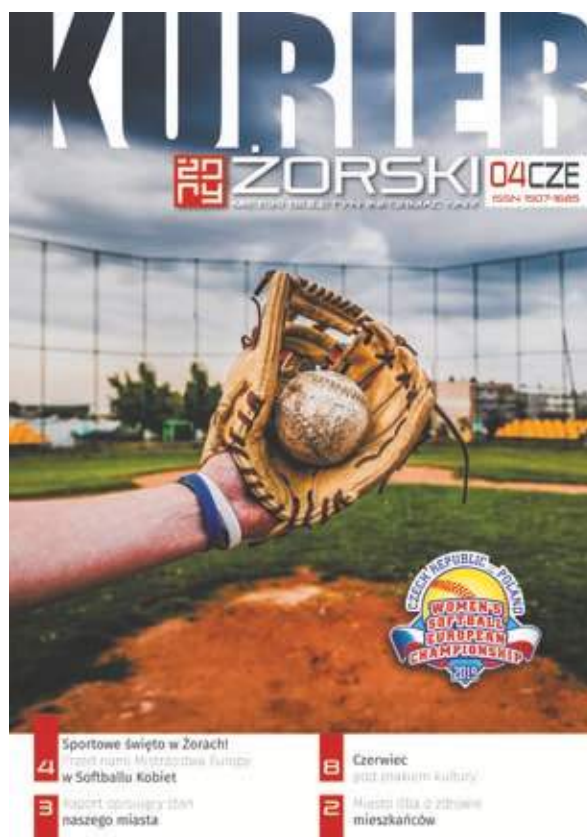
W gronie nagrodzonych znaleźli się też czołowi młodzi koszykarze naszego województwa, czyli zawodnicy Żorskiej Akademii Koszykówki: **Paweł Maciejewski, Maksymilian Tekla, Seweryn Nowak, Filip Chlebiej, Paweł Śliwiński, Jacek Nowak, Maciej Skrok-Wolski, Judyta Pych, Marta Makuła, Magda Herba, Sandra Brzegowy, Oliwia Malcherczyk, Dominik Sobik, Krzysztof Malcherczyk, Mateusz Krukowski, Dominik Pastuszka, Maciej Łatka, Jakub Merda i Dawid Trela.** Nagrodzono także współautorów ich sukcesów, czyli trenerów **Ludwika Maciejewskiego** i **Grzegorza Marciaka.**

21.

Aktualne informacje o mieście

Sprawdzone i aktualne informacje o tym, co dzieje się w Żorach można uzyskać czytając na bieżąco:

- Miejski Biuletyn Informacyjny „Kurier Żorski”, dostarczany bezpośrednio do gospodarstw domowych mieszkańców Żor (nakład w 2019 roku to 21 000 egz. każdego numeru gazety, a w 2020 roku 21 750 egz. każdego numeru),
- oficjalną stronę internetową miasta: www.zory.pl,
- oficjalny profil miasta na portalu Facebook: www.facebook.com/miasto.zory/,
- stronę poświęconą miejskim inwestycjom: www.zorskieinwestycje.pl.
- oficjalny profil miasta na portalu Instagram: <https://www.instagram.com/miastozory>

fot. Wojciech Bęczarski

Widok na Rynek z karuzelą „Żorzanką”

22.

Załączniki

Uzupełnienie niniejszego raportu stanowią:

- Informacja na temat realizacji uchwał podjętych przez Radę Miasta Żory w 2019 roku oraz realizacji uchwał związanych z wieloletnimi programami dla miasta – dostępna w wersji elektronicznej na stronie www.zory.pl
- Informacja o stanie mienia Gminy Miejskiej Żory - dostępna w wersji elektronicznej pod adresem: <http://bip.zory.pl/?c=20720>
- Miejski Informator Społeczny – <http://zory.pl/miejski-informator-spo%C5%82eczny.html>
- Informator dla seniorów i osób niepełnosprawnych – <http://zory.pl/strefa-mieszka%C5%84ca/dla-mieszkanca-2/informator-dla-senior%C3%B3w-i-os%C3%B3b-niepe%C5%82nosprawnych.html>

PREZYDENT MIASTA

Waldemar Socha

